

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta pedagogická
Katedra geografie

Bakalářská práce

Identifikace klastrů v průmyslu Českých Budějovic

Vypracoval: Jan Bolek
Vedoucí práce: doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

České Budějovice 2014

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Jméno a příjmení autora: **Jan Bolek**

Rok obhajoby: 2014

Název bakalářské práce: **Identifikace klastrů v průmyslu Českých Budějovic**

Katedra: geografie

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 26. 4. 2014

Podpis studenta:

Handwritten signature of Jan Bobek in black ink, written over a horizontal dotted line.

Poděkování

Předem své práce bych rád poděkoval doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD., za odborné vedení této bakalářské práce, její cenné připomínky a lidskou vstřícnost. Dále mé poděkování patří všem manažerům podniků, kteří se přímo nebo nepřímo zúčastnili šetření a spolupráce. V neposlední řadě mé poděkování patří rodině a všem, kteří mě v této práci podporovali.

Anotace

Bolek, J. (2014): Identifikace klastrů v průmyslu Českých Budějovic. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 109 s.

Předmětem této bakalářské práce je analýza podmínek pro rozvoj klastrů v průmyslu a identifikace těchto klastrů na území města České Budějovice. Základním kritériem pro výběr daných firem do vzorku je: počet zaměstnanců 20 a více a sídlo firmy v hranicích správního území Českých Budějovic. Zdroje dat byly poskytnuty Českým statistickým úřadem a doplněny vlastním terénním průzkumem. Úvodní část je věnována rozboru literatury a teoreticko-metodologické části práce. Dále se práce zabývá teoretickými aspekty produkčních sítí a vlastní charakteristikou města. Následně přistupuje k samostatnému vyhodnocení a zpracování dat. V závěru práce dochází k vyhodnocení a shrnutí potenciálu pro vznik českobudějovických klastrů.

Klíčová slova: České Budějovice, konkurenceschopnost, rozvoj klastrů, transformace průmyslu, lokalizační faktor

Annotation

Bolek, J. (2014): Analysis of clusters in industry České Budějovice. Bachelor thesis. University of South Bohemia, Pedagogical faculty, 109 p.

The subject of this Bachelor thesis is the analysis of conditions for development of clusters in industry and identification of these clusters in the area of České Budějovice. The basic standard for the selection of given companies is: the number of employees over 20 and the headquarter in České Budějovice. The data collection was developed by use of the Czech statistical office sources added by proper field research. The introduction is focused on the analysis of literature and theoretical-methodological scope of this thesis. It is followed by the theoretical aspects of production networks and its-own characteristic of the city. Afterwards, the individual evaluation and data processing is elaborated. In the conclusion of this thesis there is the evaluation and summary of the potential for the development of clusters in České Budějovice.

Key words: České Budějovice, competitiveness, development of clusters, transformation of industry, localization factor.

Obsah

ÚVOD	9
1. PŘEHLED LITERATURY	11
1.1. Geografické publikace	11
1.2. Ekonomické publikace	13
2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ BÁZE PRÁCE	15
2.1. Konkurenceschopnost.....	15
2.2. Malé a střední podniky.....	19
2.3. Analýza produkčních sítí a klastrů.....	21
2.3.1. Regionální rozvoj a kooperace.....	21
2.3.2. Klaster a síťové aliance.....	24
2.3.3. Historie klastrů.....	27
2.3.4. Definice klastrů.....	28
2.3.5. Typologie klastrů.....	30
2.3.6. Struktura klastrů.....	33
2.3.7. Přínosy klastrů.....	36
2.4. Identifikace a vznik klastrů.....	36
2.4.1. Přístup „zdola nahoru“.....	38
2.4.2. Přístup „shora dolů“.....	38
2.4.3. Identifikace a mapování klastrů.....	39
3. VLASTNÍ METODIKA A HARMONOGRAM PRÁCE	41
3.1. Zdroje dat a metodika hodnocení.....	41
3.2. Časový harmonogram práce.....	44
4. HISTORICKO-GEOGRAFICKÝ RÁMEC ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU MĚSTA	46
4.1. Historické aspekty průmyslové výroby.....	46
4.2. Průmyslová výroba českých zemí.....	48
4.3. Historie průmyslu Českých Budějovic.....	49
4.4. Rozvojový potenciál města.....	54
5. INOVAČNÍ POTENCIÁL PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ A KLASTRŮ A JEJICH SITUACE V DOBĚ RECESE	56
5.1. Inovační výkonnost České republiky.....	56
5.2. Existující klastry na území České republiky (JčK).....	57
5.3. Recese v české ekonomice.....	60
6. HODNOCENÍ PODMÍNEK ROZVOJE KLASTRŮ ČESKÝCH BUDĚJOVIC	65
6.1. Kvantitativní analýza potenciálu pro rozvoj klastrů.....	65
6.2. Kvalitativní analýza inovačního rozvoje.....	71
ZÁVĚR	81
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	84
SEZNAM PŘÍLOH	91

Úvod

Průmysl České republiky patří k hlavním složkám, které se podílejí na hodnotách a celkové situaci národní ekonomiky našeho státu. Česká republika patří k zemím, kde je průmyslová výroba doprovázena bohatou historií a tradicí. Největší intenzitu rozvoje průmyslové výroby v České republice datujeme na přelom 18. a 19. století. Od této doby prošel průmysl naší země mnoha fázemi, transformacemi a jinými změnami, které se podílely na celkové situaci, prostorovém rozložení a orientaci národního hospodářství.

Jihočeský kraj, který je obecně charakterizován nízkou hustotou zalidnění a nadprůměrnou produktivitou v oblasti zemědělství, lesnictví a rybníkářství, pravděpodobně ovlivní zaměření celé průmyslové struktury města České Budějovice. Zde bude zastoupení těžkého průmyslu minimální a dominantní postavení bude vykazovat především potravinářské, strojírenské a energetické odvětví průmyslu.

České Budějovice, podobně jako každá krajská metropole a jiná větší města, disponují bohatou historií a vývojem v průmyslové výrobě. Tato historie je podrobně zpracována v samostatné kapitole této práce. Ovšem nejdůležitější období, co se transformace a současné situace průmyslu města týče, jsou bezesporu 90. léta minulého století.

Jan Švejnar (1990) ve své práci zdůrazňuje podobnost všech ekonomik, které podléhaly centrálnímu plánování a řízení, s československou ekonomikou, která byla po roce 1989 zasažena cenovými deformacemi a omezeními, především kvantitativními. Kapitálový trh byl po pádu železné opony zanedbatelný až nulový, neboť byl zcela potlačen. Finanční instituce, které by napomáhaly rozvoji, byly velice málo vyvinuté a v některých regionech chyběly úplně. Samostatný trh práce působil v oblasti poptávky velmi deformovaně a zkreslená průmyslová struktura, představující malou rozmanitost výrobků, zapříčinila strnulost průmyslové výroby. Na tento fakt byl schopen nejrychleji reagovat soukromý sektor, který ovšem vlivem minimálního podílu osobního vlastnictví a vysokých fixních nákladů podmínil vznik malých a středních podniků, které se soustředovaly především mimo těžký průmysl.

Právě malé a střední podniky jsou specifickými subjekty rozvinutých států, neboť o nich můžeme hovořit jako o pilířích národního hospodářství. Vykazují jednodušší strukturu, nezávislé vlastnictví a nejsou v dominantní pozici na odvětvovém trhu. Tento

fakt potvrzuje tvrzení, že naprostá většina podniků zastoupená v Evropské unii, náleží právě do skupin malých a středních podniků. Podle statistických ukazatelů se jedná o 99% všech evropských firem, které poskytují 67% pracovních míst. Malé a střední podniky představují také 95% firem ve většině zemí OECD a zde poskytují více než 50% zaměstnaneckých pozic v soukromém sektoru (Bednářová 2007, Kotlářová 2011).

Hlavním cílem této práce je zjištění a identifikace potenciálu pro rozvoj klastrů na území města České Budějovice. Tato identifikace byla zpracována na základě kvantitativního průzkumu v oblasti zaměstnanosti určitých odvětví průmyslu města a je interpretována v samostatné kapitole. Vedlejším cílem této práce je teoretické shrnutí problematiky v oblasti produkčních sítí a klastrů, dále pak zhodnocení historických aspektů a vývoje průmyslové výroby města a samotná kvalitativní analýza podniků pro podporu a ochotu klastrové politiky.

Hypotéza č. 1:

Mezi nejvíce produktivní podniky na území města České Budějovice lze jednoznačně zařadit Budějovický Budvar. Dominantní postavení tohoto podniku spolu s Měšťanským pivovarem bude pravděpodobně příčinou velmi vysokého potenciálu pro tvorbu klastrové iniciativy v oblasti výroby nápojů. Vysoká hodnota tohoto potenciálu se pravděpodobně nebude vztahovat na celé potravinářské odvětví průmyslu města, neboť přítomnost dalších produktivních potravinářských podniků je zanedbatelná.

Hypotéza č. 2:

Jihočeský kraj můžeme charakterizovat jako nadprůměrně produktivní v zemědělské výrobě a lesnictví. Dá se tedy předpokládat, že také ve městě České Budějovice bude dominantní postavení dřevozpracujícího (výroba papíru) odvětví.

Hypotéza č. 3:

Od raného období města lze identifikovat mnoho podniků v oblasti výroby základních kovů, hutního zpracování a slévárenství. Proto lze předpokládat přetrvání této výroby a zanechání určitého potenciálu pro tvorbu klastrové iniciativy do dnešních dob.

1. Přehled literatury

Tématem klastrů, průmyslu a všeobecnou industrializací se zabývá nespočet geografických, ale především také ekonomických publikací. Právě geografie průmyslu je jednou ze stěžejních vědeckých disciplín. Jedná se ovšem o mladší odvětví geografie, které se začalo formovat až počátkem 20. století a nejvýraznější vzestup zaznamenalo po druhé světové válce v průmyslově vyspělých zemích (Székely 1989).

1.1. *Geografické publikace*

Jedním ze stěžejních děl vedoucích ke vzniku geografie průmyslu v našich zemích je autorský článek **K. Ivaničky** (1958). Industrializaci Československa věnuje pozornost práce **J. Mareše** (1988). Geografickým rozmístěním, změnami a vývojem československého průmyslu podle zaměstnanosti se zabývá **L. Kopačka** (1992), který zvláště hodnotí situaci českých zemí a Slovenska. Opírá se především o tematické mapy československého národního a historického atlasu J. Mareše a Karla Bednáře. Nepohybuje se zde pouze na regionální, nýbrž také na okresní úrovni. Zaměstnaností v průmyslovém sektoru a změnami faktorů v jednotlivých odvětvích pojednává pak práce z roku 1996.

Starými průmyslovými zónami a jejich vývojovou tendencí se zabývá práce **J. Koutského** (2011), která spolu s teoretickými aspekty zároveň hledá východiska jejich transformační obnovy. Poměrně velké zastoupení představují díla týkající se rozvoje a změn průmyslu České republiky po roce 1989, především **M. Vančury** (2002), který ve své disertační práci poukazuje na situaci především počátkem 90. let, **V. Touška** (2003), nebo **M. Hampla** (2007), jenž zmiňuje dvě různé fáze transformace, a to posttotalitní a postindustriální. Především se ovšem věnuje ekonomickým a sociálním strukturám společnosti.

Odvětvovou strukturou, zahraničním kapitálem a především důrazem na projevy a dopady globální ekonomické krize se zabývá **O. Šerý** (2010), který pojednává o hospodářské recesi a zvýšené nezaměstnanosti v Evropské unii, ale také v samotné České republice. Míru nezaměstnanosti zde demonstruje na regionu NUTS 2 Jihovýchod.

Podobně hodnotí změny odvětvové struktury československého průmysl **J. Mareš** (1980a, 1980b).

Analýzu, zhodnocení a předpokládaný vývoj průmyslu NUTS 2 Severozápad pak zmiňuje ve své disertační práci **R. Brynda** (2010). **M. Baštová** (2011) se ve své práci zaměřuje především na transformaci průmyslu města Plzeň, kde kromě vývojové a ekonomické tendence zdejšího průmyslu pojednává také o zahraničních investicích, které přispěly k ekonomické prosperitě města. Podobnou strukturu vykazuje práce **M. Svozilové** (2007), která pojednává o všeobecných aspektech přeměn průmyslu České republiky, dále je práce zaměřena na totožné téma týkající se Olomouckého kraje. **H. Trojáčková** (2011) zaměřuje svou práci na historický vývoj průmyslu po současnost v Jihočeském kraji. **V. Ronec** (2008) analyzuje transformační strukturu průmyslu okresu Ilava. Podobnou transformací na Bruntálsku se zabývá také **J. Kutálek** (2013).

Jihočeským krajem a samotnými Českými Budějovicemi se zabírá práce **J. Kubeše a kol.** (2009), kde se věnuje geografickým postavením, důležitým pro rozvoj průmyslu a jeho samotným vývojem na území jihočeské metropole. Dále J. Dvořák (2006), nebo R. Drmota (2007).

Odbornými články v nejrůznějších periodikách z hlediska transformace průmyslu pojednávají D. Popjaková (1998), která věnuje pozornost přílivu zahraničního kapitálu a jeho vlivu na socioekonomickou transformaci, J. Kunc (1999), Baštová, M., Toušek, V. (2005), R. Klamár, J. Krokusová (2005) nebo P. Tonev (2009).

Ze slovenských autorů se problematikou struktury průmyslu věnuje na různých hierarchických a prostorových úrovních **K. Ivanička** (1981), který pojednává o strukturálních změnách a vývojového trendu japonského průmyslu, **J. Mládek** (1990, 1995), **M. Kulla** (2005) a **D. Popjaková** (1997, 2001). Samotnou identifikaci a problémy v klastrech pak poukazuje **V. Székely** (2008).

Změny v rozmístění největších firem České republiky přináší **J. Blažek** (2002), který analyzuje koncentraci a sektorovou příslušnost dvou set největších firem. Teorii regionálního rozvoje publikuje J. Blažek, D. Uhlíř (2002).

1.2. Ekonomické publikace

Téma konkurenční strategie a její výhody zpracovává ve svém rozsáhlém díle **M. Porter** (1995), který je považován za zakladatele pojmu klastr.

J. Jirásek (1993) se ve své práci, kromě řízení podniku s ohledem na konkurenceschopnost, zabývá řízením v transformačních dobách českého státu od roku 1918 po současnost. Ekonomickou situaci České republiky, lépe řečeno její transformaci po roce 1989, publikuje **L. Židek** (2006). Změny odvětvové struktury transformace a přesuny pracovní síly ve své Strategii ekonomické přeměny přináší **J. Švejnar** (1990) a to na mikroekonomické i makroekonomické úrovni. Makroekonomickou souvislost s ekonomickou situací a samotnou recesí pak popisuje **V. Spěváček** (2010, 2011, 2013).

Podobné téma, zaměřené na přechod z centrálního tržního hospodářství na tržní ekonomiku, přináší **J. Švejnar** (1997). Teoretické aspekty týkající se regionálního rozvoje ve smyslu konkurenceschopnosti a inovace publikuje **K. Skokan** (2004), kde poukazuje na přístupy Evropské unie, OECD a jiných autorů, zejména pak na **M. Portera**. Strategii regionálního rozvoje za použití klastrů zde vysvětluje na konkrétním případě.

Klastry, především metodami jejich identifikace a jejich vlivem na zvyšování konkurenceschopnosti podniků, ve své práci pojednává **M. Žižka** (2006, 2008).

Téma kooperace zatím v české odborné literatuře nepatří k frekventovaným. Teoretická východiska kooperace a problémové aspekty České republiky přináší **M. Hesková a kol.** (2005), zdůrazňuje zde klastry jako stěžejní podporu již zmíněné kooperace. Práce na regionální úrovni vykazuje **D. Bednářová** (2007), kde spolu s teoretickouází práce zpracovává také malé a střední podnikání v Jihočeském kraji a Horním Rakousku, dále **M. Hesková a kol.** (2006), zabývající se případovou studií konkrétních firem z pohledu kooperace, nebo **I. Faltová Leitmanová a kol.** (2004), která hodnotí ekonomický rozvoj Jihočeského kraje. Rozvoj malého a středního podnikání v Jihočeském kraji za pomoci klastrů přináší práce **D. Maňhalové** (2009) a **T. Cílka** (2010), podmínkami pro jejich rozvoj **M. Fenclová** (2008) a všeobecnou tematikou **L. Grygarová** (2008). Rozvojem Jihočeského kraje z pohledu konkurenceschopnosti pak **V. Parajová** (2011).

Klastry a jejich vliv na výkonnost firem velice podrobně a smysluplně pojednává **D. Pavelková a kol.** (2009). Samotným klastrem jako nástrojem pro kooperaci a inovaci se pak zabývá kolektiv autorů **Leeder, Sysel, Lodi** (2004), v rámci studie na Západočeské

univerzitě v Plzni.

Kvalitou podnikatelských faktorů, jejich změnami a významem pojednává **M. Víturka** (2009), který poukazuje na jejich vliv v regionálním rozvoji a konkurenceschopnosti.

Analyzovat příčiny a dopad globální hospodářské recese v krajích České republiky na přelomu roku 2008 se snaží **J. Kahoun** (2010). Podobné téma zpracovává **D. Dubská** (2009).

2. Teoreticko – metodologická báze práce

V úvodu této kapitoly je pojednáno o konkurenceschopnosti jako o základním ekonomickém efektu a jádru úspěchu. Následně je poukázáno na problematiku malých a středních podniků, které představují základní pilíř ekonomické stability, kooperaci a regionální rozvoj. Hlavním cílem je ovšem podrobné zpracování problematiky týkající se produkčních sítí, jejich vzniku a především identifikace.

2.1. *Konkurenceschopnost*

Schopnost konkurence je v moderní ekonomické politice označována jako jádro úspěchu či neúspěchu. Právě konkurenceschopnost rozhoduje o vhodnosti činností podniků, které přispívají k jejich zvýšení v oblasti výkonnosti. Jedná se zde především o formu inovace a soudržného chování (Porter 1995).

Skokan (2004) definuje konkurenceschopnost jako schopnost regionu produkovat služby a výrobky, které obstojně figurují na mezinárodních trzích a současně zajišťují trvalé příjmy jeho obyvatelům.

Konkurenceschopnost je tedy základním ekonomickým efektem, lze ji ovšem chápat na různých úrovních a to na úrovni mikroekonomické, či na úrovni makroekonomické. V prvním případě lze vztáhnout pojem konkurenceschopnost na jedinou firmu. V tomto případě je tedy definice tohoto pojmu jednoznačná. Odvozuje se zde od pojmu konkurenční výhody, kterou je firma schopna vyvinout na celkovém trhu v porovnání s ostatními podniky. Jinými slovy označuje schopnost firmy soutěžit, být ziskovou, růst a produkovat takové výrobky, které splňují požadavky otevřeného trhu.

Zcela odlišně ovšem rozumíme tzv. teritoriální (národní) konkurenceschopnosti, která se týká vztahu mezi konkurenceschopností podniků a jejich vlivem na konkurenceschopnost států či regionů, resp. v jiném významu rozdílem ekonomických oblastí, kde se tyto podniky nachází. Zde totiž nelze tvrdit, že určitý region či národ je konkurenceschopný, pokud zde figuruje dostatek konkurenceschopných firem. Velmi podstatnou roli hrají také ostatní instituce a organizace, které jsou ve vzájemné interakci s těmito podniky (Pavelková 2009).

Na dva důležité aspekty týkající se konkurenceschopnosti poukazuje také kolektiv

autorů Leeder, Sysel a Lodl (2004). Jedním z nich je požadování komplexní služby ze strany zákazníka. Jestliže chce podnik obstát na trhu, musí nabídnout nejen jednotlivé činnosti (výkopové, malířské, stavební práce), ale také jejich uspořádané celky až po finální výrobek (základy pro rodinný dům, stejně tak stavbu celého domu včetně zahradních úprav). Tuto skutečnost podle kolektivu chápe jen minimum malých podniků a firem. Většinou zde převládá tzv. nevraživá konkurence malých podniků, která je vysvětlena mnoholetým zákazem podnikání. U většiny obchodníků a řemeslníků se projevují silné vlastnické pocity, velká uzavřenost a nekooperativnost. Toto základní podnikatelské nastavení se může stát velkou brzdou a nebezpečím pro budoucí vývoj.

Jedním ze základních a určujících faktorů výnosnosti podniku je přitažlivost odvětví. Konkurenční strategie podniků musí bezesporu vyrůstat z náročného pochopení pravidel konkurenceschopnosti, které o přitažlivosti daného odvětví rozhoduje. Každé odvětví (výrobní, poskytování služeb, mezinárodní, domácí) je dynamicky řízeno pěti základními konkurenčními faktory. Souhrnné působení těchto faktorů rozhodne o schopnosti firmy v daném odvětví vytěžit z investic takové hodnoty zisku, které převyšují hodnoty vloženého kapitálu (Porter 1995).

Obrázek 1- Pět dynamických konkurenčních faktorů

Zdroj: ZIKMUND (2011)

První hybnou silou je *konkurenční rivalita*. Jedná se o analýzu konkurenčního prostředí. Důležité je zmapovat konkurenční tlaky, jakou cenu bude mít proniknutí na marketingový trh, jak budeme schopni rozvinout naše konkurenční výhody a jaký má

daný odvětvový trh dynamiku, respektive zvládne-li firma držet krok. Velmi důležitým faktorem, především v nově vzniklých oborech, kde neznáme objem trhu, je vstup *nových konkurentů* na trh. Zajímavou roli v tomto dynamickém společném působení je vznik *nových výrobků a služeb* neboli tzv. substitutů. Samotné přeložení tohoto výrazu neboli substitutu nemusí evidentně znamenat pouze nový výrobek, ale také náhražku. Pro pochopení uvedeme příklad vysoké školy, která poskytuje odbornost ve studiu žurnalistiky. Náhražkou za její služby může být firma, která nabídne zájemcům obdobné znalosti, avšak bez akademického diplomu. Ta samozřejmě osloví pouze osoby, kterým nezáleží na „papíru“, ale na dosažených vědomostech. Posledními faktory jsou *síla kupujícího* a *síla dodavatelů*. První jmenovaná se stala velice důležitým aspektem od začátku světové krize. V dnešní době je zcela běžné, že sám zákazník ovlivňuje ceny a to především v oborech bankovníctví, pojištění či telekomunikacích. Opačným příkladem je síla dodavatelů, která je velice ovlivněna oborem podnikání. V potravinářském prostředí bude mít takřka nulovou hodnotu, zatímco v oboru strojírenství či elektrotechniky bude ovlivňovat trh nejvíce (z pohledu složení a cen produktů). (Zikmund 2011, Porter 1995).

Tato analýza by se samozřejmě neměla dělat pouze na začátku vstupu podniku na trh, ale opakovaně, jelikož každý trh je dynamickou strukturou. Vedle této analýzy je také potřebné zabývat se mikroekonomickými otázkami, jako jsou bariéry vstupu na trh nebo také náklady spojené s případným ukončením podnikatelské činnosti. Porter zároveň zdůrazňuje neefektivnost použití této strategie, jelikož síla působení těchto faktorů je od odvětví k odvětví různá a může se měnit. Výsledkem je nehomogenita výnosnosti daných odvětví. V odvětvích, kde tyto faktory působí příznivě jako farmacie, výroba nápojů aj., dosahují konkurenti dobrých výsledků. V opačném případě, kde tlak jednoho faktoru je intenzivnější, př. gumárenský a ocelářský průmysl, dosahuje jen málo firem kladných výsledků (Zikmund 2011, Porter 1995).

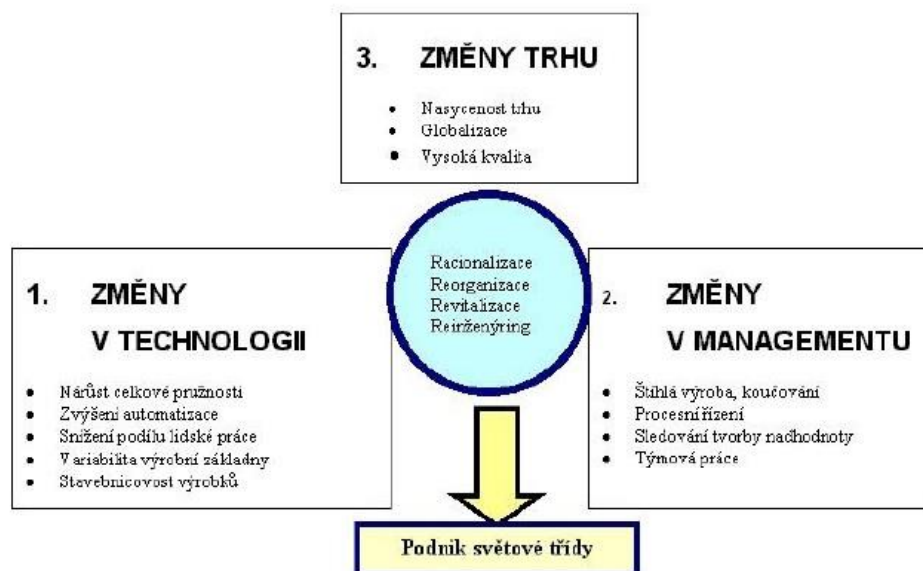
Vedle těchto sil se v průběhu 90. let minulého století začala do popředí dostávat také síla vlády a veřejnost, která má v některých případech největší vliv (Zikmund 2011).

V minulosti byla konkurenční výhoda daného společenství udávána materiálními hodnotami – nalezištěm nerostných surovin, nabídkou pracovních sil, atd. Změna nastala na přelomu 80. let minulého století v západní Evropě, kde se tato politika začala přeorientovat na nehmotnou a intelektuální (Bednářová 2007).

Dnešní doba je plná změn. Jedná se o změny na samotném trhu, změny

požadované zákazníkem či změny vyvolané inovacemi a změnou managementu. Podnikatelské prostředí je založeno na optimálním tržním zaměření, ke kterému se následně přizpůsobuje výrobní základna a příprava výroby. Z tohoto důvodu je potřeba se naučit více kooperovat a spolupracovat. Jedná se především o malé a střední podniky, které se spojují do řetězců, sítí a klastrů. (Leeder, Sysel, Lodl, 2004).

Obrázek 2- Změny působící na podnik

Zdroj: LEEDER, SYSEL, LODL (2004) str. 7

Mapování a identifikaci klastrů, termín klaster prozatím vysvětlíme jako soubor podniků, napomáhá národním i místním organizacím, společnostem i jednotlivým osobám k nalezení oblasti, která má potenciál konkurenční výhody se dále a rychleji rozvíjet. Hovoříme zde o soukromém i veřejném sektoru. Tato identifikace zahrnuje jak aktuální, tak potenciální klastry a ostatní vazby spolupráce v jednotlivých krajích, okresech a městech, příležitosti, ale také klíčové problémy firem. Zároveň zpracovává plány a strategie s cílem řešení společných problémů a slouží jako podnět pro maximální zvýšení vlastní konkurenceschopnosti a inovace (Businessinfo 2013a, Mareš 2007).

Dříve než přistoupíme k obecným metodám a přístupům této identifikace, je důležité pochopit a ujasnit si základní teoretické pojmy, které s touto problematikou úzce souvisí.

2.2. Malé a střední podniky

V úvodu práce jsme již zmínili význam, který přináší malé a střední podniky pro celosvětovou ekonomiku. Podněcují konkurenční dynamiku a ve smyslu zvyšování efektivnosti a inovace působí na velké podniky. Na rozdíl od těchto podniků se ovšem potýkají s konkurenčními nevýhodami v oblasti finanční, výrobní, právní, strategické aj. Proto dochází k jejich vzájemné spolupráci a partnerství, které pomáhá překonat tyto nevýhody (Pavelková a kol. 2009).

Vymezení malých a středních podniků, dále jen MSP, se liší v různých státech světa, ale také v rámci jednoho státu podle oblasti a oboru činnosti. Podobně je tomu také v České republice u různých podpor podnikatelské činnosti (Leeder, Sysel, Lodal, 2004).

Samotná definice MSP je v souladu se vstupem České republiky do Evropské unie podle zákona č.47/2002 o podpoře malého a středního podnikání a zní takto: malý podnik charakterizujeme počtem zaměstnanců menším než 50, přičemž roční obrat nepřesahuje 10 mil. EUR. Střední podnik zaměstnává méně než 250 lidí a jeho roční obrat nepřesahuje 50 mil. EUR. (Bednářová 2007).

V rámci MSP jsou vyčleněny ještě tzv. mikro - podniky. Zde počet zaměstnanců nepřesahuje 10 a roční obrat či celková roční bilance nepřekračuje 2 mil. EUR (Leeder, Sysel, Lodal, 2004).

Dle následující tabulky můžeme pozorovat největší zastoupení podniků, které spadá právě do zařazení tzv. mikro-podniků, ve kterém počet zaměstnanců nepřesahuje 10. Podle analytika útvaru makroanalýz ČSÚ Ing. Václava Krupky je pozitivní nárůst těchto podniků způsoben těmito důvody: typicky nově vzniklé podniky spadají velikostně právě do této skupiny, pozitivně je ovlivňuje podpora hospodářské politiky EU, tyto podniky vznikají především lokálně, tudíž prosperují vysokou flexibilitou a konkurenční prostředí nemusí být tak veliké. V neposlední řadě díky již zmíněné flexibilitě nebyly natolik zasaženy v minulosti probíhající hospodářskou krizí.

Tabulka č. 1: Počet zaměstnanců v registru ekonomických subjektů

Počty jednotek v registru ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců 2010 (tis.)⁵

Období	Celkem	Počet zaměstnanců				
		0 ₁	1 - 5	6 - 19	20 - 249	250 a více
2010	2 605	2 309 (z toho 659 s 0 zaměstnanci ⁶)	204	59	31	2
%	100	88,6 (25,3)	7,8	2,3	1,2	0,1

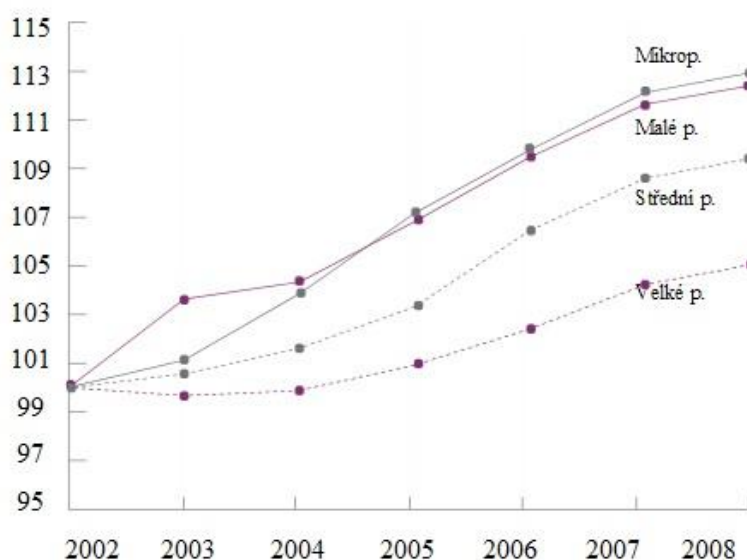
Zdroj: ČSÚ, druhé čtvrtletí 2010

;Zahrnuje i údaje s neznámým počtem zaměstnanců

Zdroj: převzato KOTLÁROVÁ 2011

Obrázek č. 3: Nárůst malých a středních podniků (2002-2008)

Graf č. 1: Procentní růst MSP v EU, 2002-2008

Zdroj: Eurostat

Zdroj: převzato KOTLÁROVÁ 2011

Poměrně více sociálním pohledem pohlíží na význam MSP M. Hesková (2005). Podle jejího názoru jsou tyto podniky hlavní složkou, která vytváří vhodné klima k pracovnímu, společenskému a sociálnímu uplatnění různých skupin obyvatel a k udržování životního prostředí. Dále můžeme tyto podniky označit jako významné činitele při architektuře měst a obcí, jelikož ožívují stará historická centra, ve kterých nabízejí širokou škálu služeb a aktivit, vracejí do nich zpět řemeslníky s typickými

výrobky a podporují tak tradice a zvyklosti specifické pro daný region. MSP také napomáhají budování demokracie a svobodného společenského celku. Velkou měrou přispívají k vytváření a zachování svobodného života a myšlení společnosti. V neposlední řadě, jak již bylo řečeno, stabilizují ekonomickou, ale také sociální a politickou strukturu.

Podle právního hlediska chápeme malé a střední podnikání jako soustavnou činnost, která je vykonávána samostatně malým a středním podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku podle zákona č. 513/1991 Sb. Obchodního zákoníku.

2.3. *Analýza produkčních sítí a klastrů*

„Společnost může existovat pouze díky kooperaci a rozvoji kooperace. Tržní hospodářství je aktuálně optimální způsob společenské kooperace, tržní síly jsou v současnosti nejpodstatnějším stimulem vitality a tvůrčí inovace. Produkci lze optimálně zabezpečit jen v kooperaci s rozličnými, navzájem si konkurujícími osobami a firmami“ (Porter 1995).

S pojmem kooperace bezesporu úzce souvisí sdružování podniků. Tyto podniky se spojují do správně i hospodářsky větších celků, kartelů a asociací, které pokrývají různé regionální oblasti. Pojem kooperace tedy velmi zásadně souvisí s regionálním rozvojem. Proto je následující kapitola zaměřena na co nejsouvislejší a nejkomplexnější analýzu této problematiky (Hesková 2005).

2.3.1. *Regionální rozvoj a kooperace*

Pro mnoho lidí se může zdát tento fakt paradoxní, ale v období globalizace hraje v rozvoji národní ekonomiky stále větší roli samotný region, který tuto ekonomiku utváří. Ukazuje se, že region je schopen sehrát hlavní roli v celkovém kontextu ekonomického rozvoje založeného na výzkumu, technologiích a inovacích. Tyto firmy, které jsou soustředěny v regionu, sdílejí společnou regionální kulturu a hospodářský život, tím pádem podporují učení a inovace (Skokan 2004).

Každý stát se samozřejmě potýká s problémem existujících meziregionálních rozdílů, které byly vytvořeny historickým vývojem. Tyto disparity mohly být způsobeny

různými příčinami. Především nedostatkem přírodních a ekonomických (finančních) zdrojů, ale také stagnující vzdělaností či složením obyvatelstva. Opačným příkladem mohou být regiony, které v minulosti disponovaly vyspělým odvětvím, ale jejich vývoj nyní stagnuje (Bednářová 2007).

Leeder, Sysel, Lodl (2004) poukazují, že globalizace je jedním z nejdůležitějších faktorů, které odstartovaly rozvoj síťového podnikání. V dnešní době se globalizace týká celého podniku. Změněná paradigmatata ve společnosti se zcela dotýkají všech aspektů podniku a promítají se do jeho vztahu k zákazníkům. Klíčovým faktorem posledních let tedy není pouhá schopnost vyrobit daný produkt, ale stále více záleží na schopnosti a umění nalézt novou marketingově výhodnou inovaci, která povede k lepšímu odbytu produktů.

Devadesátá léta dvacátého století jsou charakterizována jako počátek celosvětové globalizace, která vedla k propojování regionů a skupin do celosvětových soustav. Jak je tedy možné, že dnešní doba, kdy produkce zboží, získávání kapitálu a technologií představuje ve srovnání s minulým stoletím poměrně snadnou záležitost a podnik není omezen svou polohou, existují v naší republice i ve světě místa, která disponují ekonomickou silou a jsou inovačně daleko vyspělejší? Je to následek historického vývoje, nebo zde hraje roli samotná klastrová politika?

Viturka (2009) dokonce v souvislosti s touto globalizací hovoří o ztrátě ekonomického významu jedné ze základních veličin a to prostoru. V této souvislosti dokonce poukazuje o tzv. „smrti geografie“, kterou samozřejmě bere s nadsázkou. Nelze samozřejmě zpochybnit rozvoj dopravy a komunikací, tím pádem snižování dostupnosti jakéhokoliv místa na světě, ale zároveň tvrdí, že prostorové faktory budou vždy významně ovlivňovat ekonomický rozvoj.

Problematika regionálního rozvoje a samotné regionální politiky se tedy v poslední době stala velice rozšířenou a vyhledávanou a to ze strany politiků i samotných odborníků z různých organizací výzkumu. Jak již bylo řečeno, regiony se staly hlavním hnacím „motorem“ národních ekonomik a jejich prosperitu podporuje mnoho politik Evropské unie. Jako příklad můžeme uvést politiku inovace a výzkumu a politiku soudržnosti. Současná regionální věda a ekonomický výzkum dokazují, že nejefektivnější cestou, jak dosáhnout ekonomického růstu je rozšíření znalostí a technologií na regionální úrovni (Skokan 2004).

Z tohoto důvodu dochází samozřejmě ke kooperaci podniků, ale i jiných institucí.

Na toto sdružování se nahlíží z několika kritérií, nejpoužívanější je ovšem správná samostatnost podniků, kde hovoříme o kooperaci a koncentraci. Pro kooperaci je charakteristická dobrovolná účast podniků. Tyto podniky zůstávají právně i hospodářsky samostatné. Mluvíme zde o aliancích, kartelech aj. V opačném případě pro koncentrace jsou charakteristická určitá omezení, kdy jsou podniky podřízeny jednotnému vedení. Příkladem jsou koncerny a holdingy (Hesková 2005).

I přes důležitost této problematiky neexistuje přesně vymezený termín regionálního rozvoje. Respektive slovo rozvoj si můžeme vyložit velmi nejednoznačně. Jedná se o ekonomický rozvoj, sociální, či organizační? Obecně tedy můžeme hovořit o souhrnu procesů, které probíhají v rámci regionů. Ovšem pro upřesnění terminologie v rámci této práce zde musíme zdůraznit hlavní pojmy.

Skokan (2004) poukazuje na dva odlišné terminologické procesy. *Ekonomický růst*, který je charakterizován jako zvýšení celkového produktu země za určité období. V reálných číslech se jedná o růst tzv. HDP (hrubý domácí produkt), který může být ovšem ovlivněn vysokou hodnotou nezaměstnanosti daného státu. Druhým procesem je *ekonomický rozvoj*, který je definován jako dlouhodobé zvyšování ekonomického bohatství země. Samotný rozvoj je ovlivněn vznikem nových ekonomických aktivit, které podporují bohatství, pracovní příležitosti a služby.

Tento ekonomický rozvoj, můžeme ovšem hovořit i o sociálním, se tvoří právě v regionech a souhrn všech hodnot utváří celkovou národní ekonomiku.

Teoretické přístupy, které se zabývají regionální problematikou, podrobně rozpracoval např. Sweeny (1995), který dělí regionální rozvoj na dvě skupiny:

- **teorie lokalizace**, která se zabývá hospodářsko-prostorovou strukturou regionu, problémem samotné lokalizace tzn. umístěním firmy
- **teorie regionálního rozvoje**, která popisuje a vysvětluje procesy růstu a rozvoje

Z důvodu rozsahu a zaměření práce není naším cílem rozebírat jednotlivé teorie zvlášť, poukážeme podrobněji tedy jen na nejnovější model teorie regionálního rozvoje neboli asociativní model. Tento model směřuje k tzv. „měkké“ dimenzi ekonomiky, lépe řečeno zaujímá postoj především ve společenské a komunikativní oblasti samotného regionálního rozvoje. Pro přiblížení se jedná především o procesy spolupráce, budování důvěry, vytváření norem a hodnot, které ovlivňují chování činitelů působících v regionálním rozvoji. Dále např. výstavbu institucí a dalších projektů, které přitahují

samotné činitele k sobě. Příkladem jsou klastry a podnikové sítě, ale také řada iniciativ, které pomáhají regionálnímu rozvoji a jsou podporované politikou Evropské unie (Skokan 2004).

2.3.2. *Klaster a síťové aliance*

Schopnost úspěchu každého podniku je dostatečná a co možná největší produktivita v tvorbě hodnot. Na tomto principu nefunguje pouze odbyt zboží průmyslových podniků, ale je ve všech ziskových organizacích stejný. Vezmeme-li v úvahu teoretické hledisko, čím více možností a kvality daná organizace poskytne, tím více budou prosperovat finanční zisky, organizace si bude moci dovolit vyšší finanční ohodnocení pracovníků, v důsledku toho si zaměstnanci budou moci dovolit žít vyšším životním stylem a celková ekonomika určité oblasti poroste. Aby se ovšem ve vyspělých ekonomikách dosáhlo efektivního využití vlastních výrobků, je nutná neustálá inovace a kooperace těchto podniků. Právě kooperace a inovace, tedy zvýšení vlastní konkurenceschopnosti na trhu, napomáhá shlukování podniků a pomocných institucí do tzv. klastrů. Toto sdružování přináší výhodu vůči podnikům, které jsou izolovány od ostatních. Především podporuje přístup k vysoce kvalifikovaným pracovníkům, disponuje dodavatelskými kontakty a umožňuje firmám specializaci, respektive dělat to, co umí nejlépe (Hesková a kol. 2005).

Klastry tedy disponují:

- úsporami z celkového rozsahu a snižováním nákladů podniků
- snižováním omezení menších firem a zvyšováním jejich specializace
- zvyšováním místní konkurence a rivality, ale také globální konkurenční výhody
- zvyšováním rychlosti přenosu informací a technologií
- zvyšováním moci a hlasu menších firem
- podněcují vládu k investicím do specializované infrastruktury
- umožňují efektivní propojení a partnerství

(Businessinfo, 2013)

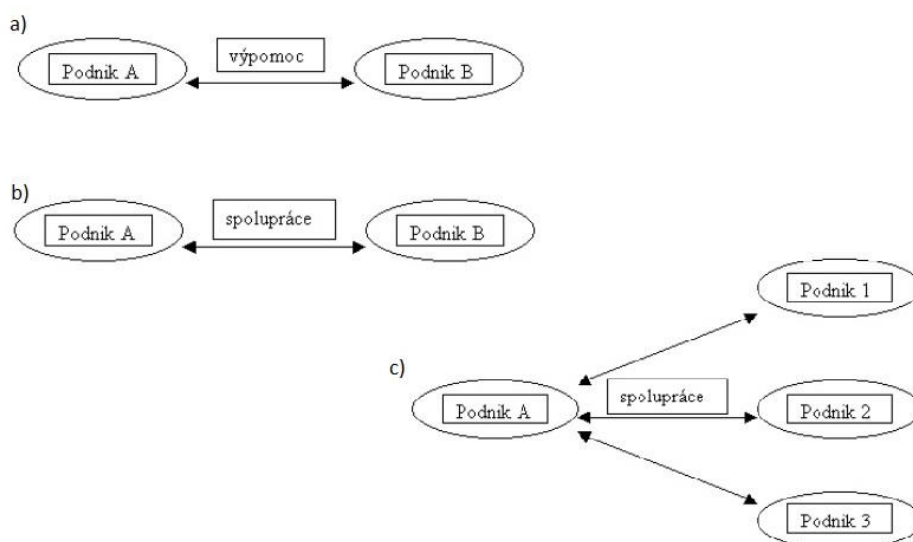
Klíčovým slovem v klastrové politice je tzv. *networking*, což je proces, který se šíří klastrem z jiných míst a nese nápady, informace a nejlepší metody (Hesková a kol. 2005).

Rozvoj tohoto síťového podnikání byl umožněn vývojem informačních a komunikačních technologií v posledních desetiletích. Nejedná se pouze o klastr či často používané RIS (regionální informační systémy). Každou kooperaci podniků, vedoucí k jejich lepší prosperitě, lze označit za síťové podnikání. Můžeme zde hovořit o strategických aliancích, sítích aj. (Pavelková a kol. 2009, Zadražilová a kol. 2004).

Nejjednodušší kooperací je spolupráce dvou subjektů (obrázek č. 4a). Tato spolupráce je založena na klasické výpomoci ve výrobních kapacitách či nabídce služeb. Významem této spolupráce není pouze dobrý výsledek obchodu, ale hlavně zdroj důvěry, která je potřebná pro budoucí spolupráci. Tento předstupeň je základní kámen pro tzv. druhou fázi (obrázek č. 4b), kde už nejde jen o výpomoc, ale po dobré zkušenosti s výpomocí podniky začínají opravdovou spolupráci v rámci větší zakázky, kdy už je nastolena domluva, kdo, co, kolik, kdy. Posledním typem je rozšiřování spolupracujících podniků s dalšími a vytvoření fungující spolupráce (obrázek č. 4c).

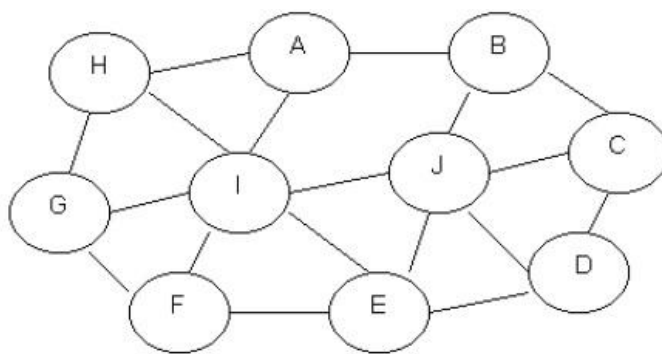
Obrázek 4- Jednoduché vazby mezi podniky

Zdroj: LEEDER, SYSEL, LODL (2004) str. 8

Podobně jako předcházející podnik postupují další podniky, čímž se dostávají do podvědomí regionu jako ochotné a samozřejmě schopné spolupráce, a tím pádem se zvyšují jejich zisky (Leeder, Sysel, Lodl, 2004).

Obrázek 5- Kooperační řetězec

Zdroj: LEEDER, SYSEL, LODL (2004) str. 9

Literatura tedy pojednává o různých úrovních, kterými lze vystihnout spolupráci firem. Základním typem je řetězení podniků, na které jsme nyní poukázali.

Další úroveň je tzv. síťové podnikání, následuje strategická aliance a vrchol spolupráce je označován jako klastr. Musíme ovšem zdůraznit, že nelze přesně specifikovat hranice mezi těmito úrovněmi partnerství. Řetězení firem můžeme označit jako jednoduché síťové podnikání. Mezi pojmy „strategická aliance“ a „síťové podnikání“ také nenajdeme striktní rozdíl. V případě alianční dohody je zdůrazňováno rovnocenné partnerství všech subjektů, které zde disponují. Naopak firmy v podnikových sítích mohou vyvíjet nerovnocennou aktivitu. Musíme ovšem umět oddělit aktivitu od dominance. O samotném klastru bude pojednáno v následujících kapitolách (Pavelková a kol., 2009).

V souvislosti s produkčními sítěmi můžeme zmínit dutý a virtuální podnik. *Dutý podnik* se svou silou soustředí pouze na činnosti a procesy, které jsou pro něj samotného finančně či strategicky významné. Méně sofistikované „zakázky“ či hodnoty, pro které není efektivní sestavovat speciální týmy, zadává jiným podnikům. Podobně můžeme identifikovat tzv. *virtuální podnik*. Tento termín definujeme jako volnou organizaci navzájem komplementárních podniků, které se sdružují jen na určitou dobu, převážně na jedinou zakázku. Toto spojení nemá pevnou strukturu, ale mění se podle zaměření a účelu (Pavelková a kol. 2009, Zdražilová a kol. 2004).

2.3.3 Historie klastrů

Termín klastř rozhodně nepatří v regionální ekonomii k novodobým a nepopsaným jevům. Již v roce 1890 poukázal britský ekonom Alfred Marshall na seskupování firem určitého odvětví ve specifických geografických oblastech s tvrzením, že se tyto odvětví vyznačují vysokou mírou propojenosti podniků. Hlavním důvodem byly lokalizační úspory, které souvisely se spoluprací těchto firem. Výsledkem bylo vytvoření specializovaných služeb daného odvětví, vytvoření zásob specializovaných pracovních sil s odpovídajícím vzděláním, dovedností a tzv. know-how, ale také šíření myšlenek, znalostí a technického pokroku mezi firmami (Agentura pro regionální rozvoj, Czechinvest 2013a).

Mezi hlavní faktory vzniku těchto průmyslových okřsků uvádí Marshall především přírodní podmínky, jako jsou přírodní zdroje (dostupnost nerostného bohatství), charakter klimatu, půdy a dostupnost vody. Dále poukazuje na ojedinělou atmosféru těchto geografických oblastí spojenou se zvyky, pracovními postupy a tradicemi. Tento průmyslový okřsek můžeme tedy považovat za jakýsi předstupeň novodobého klastř (Marshall 1890).

Tento koncept se stal ústřední myšlenkou v oblasti konkurenceschopnosti a kooperace ve všech vyspělých zemích. Teoretické aspekty, které jsou zpracovány mnoha odbornými publikacemi, vedly k rychlému rozšíření do všech koutů světa. Bohužel průnik do problematiky a zmapování statistické analýzy současné situace brzdí nedostatek a omezená dostupnost údajů.

V plánování rozvoje regionů, především v souvislosti s inovací, jsou dnešním trendem politiky, které využívají odvětvové seskupení – neboli industry clusters. Prakticky ve všech dokumentech týkajících se regionálního rozvoje se objevují úkoly jako je podpora rozvoje ekonomiky regionů, podpora inovace a podnikání, neboť představují hybnou sílu rozvoje. Nyní ovšem nastala chvíle, kdy je zapotřebí porozumět nejlepším postupům, což v důsledku neznalosti těchto struktur a iniciativ není jednoduché (Skokan 2004, Porter 1995).

2.3.4. Definice klastrů

Existuje řada různých definic klastrů. Zjednodušená definice charakterizuje klaster jako geograficky soustředěnou skupinu firem v daném odvětví, jejichž vazby navzájem posilují a zvyšují konkurenceschopnost v globálních trzích, ale také si navzájem konkurují.

M. Porter (1990) definoval pojem klaster následovně: „*Geografické soustředění vzájemně provázených firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných odvětvích a přidružených institucí, jako jsou univerzity, agentury a obchodní asociace různých směrů, které soutěží, ale také spolupracují*“.

Rozšířenou verzi uvádí Porter (1998): „*Klastery jsou místní koncentrace vzájemně propojených firem a institucí v konkrétním oboru. Klastery zahrnují skupinu provázaných průmyslových odvětví a dalších subjektů důležitých pro hospodářskou soutěž. Obsahují např. dodavatele specializovaných vstupů, jako jsou součásti, stroje a služby a poskytovatele specializované infrastruktury. Klastery se často rozšiřují směrem dolů k odbytovým kanálům a zákazníkům a do stran k výrobcům komplementárních produktů a společnostem v průmyslových odvětvích příbuzných z hlediska dovedností, technologií nebo společných vstupů. Mnoho klastrů také zahrnuje vládní či jiné instituce – jako např. univerzity, normotvorné agentury, výzkumné týmy či obchodní asociace – které poskytují specializované školení, vzdělávání, informace, výzkum a technickou podporu.*“

Nejedná se tedy pouze o řetězce a spolupráci samotných firem, ale také o podporující organizace, které se přímo zabývají rozvojem podnikání nebo slouží jako pomocná a výzkumná centra.

Mezi pojem klaster zahrnujeme: (Vládní program, klastery, 2004)

- konečné produkty
- servisní služby
- dodavatele
- finanční instituce
- firmy v souvisejících odvětvích
- distribuční kanály
- poskytovatele speciální infrastruktury
- vládu
- výzkumné a vzdělávací instituce

- univerzity
- poskytovatele odborného výcviku
- interdisciplinární vědecké týmy
- normalizační instituce
- oborové sdružení a svazy

V souvislosti se spoluprací, prostorovou strukturou a lokalizací vzájemných vazeb, zde můžeme zmínit také zakladatele sovětské teorie teritoriálních výrobních komplexů, kterým byl N. N. Kolosovskij. Ten pojednává o výrobním komplexu jako o vzájemně podmíněném, ekonomickém spojení závodů v průmyslovém centru neboli regionu. Většina představitelů této školy věnovala pozornost především otázkám energeticko-produkčním cyklům. Jako příklad zde můžeme uvést hydro-energetický průmyslový cyklus nebo pyro-metalurgický cyklus výroby železa. V souvislosti s touto teorií byla také zpracována problematika jednotek průmyslové regionalizace, kdy došlo k vyčlenění čtyř hierarchických jednotek (Ivanička 1983, Mládek 1990, Popjaková 1997).

Průmyslový závod, který představuje nejnižší teritoriální jednotku a základní subjekt průmyslové regionalizace.

Průmyslové centrum, jakožto soubor průmyslových závodů, které jsou lokalizovány v určité zóně, a jehož hranice jsou obvykle totožné s administrativními hranicemi sídla.

Průmyslový uzel, jehož charakteristiku zpracoval A. T. Chruščev následovně. Jedná se o lokální, výrobně-teritoriální útvar, jehož společnými znaky nejsou pouze geografická poloha a infrastruktura, ale výrobní subjekty jsou zde propojeny vzájemnými výrobně-technologickými vazbami. Tyto vazby napomáhají co nejefektivnější využití přírodních, pracovních a materiálních zdrojů.

Nejvyšší hierarchickou úrovní je označován *průmyslový region*, tento pojem představuje výraznější koncentraci průmyslu na rozsáhlém území, který je založen na určité bázi (přírodní zdroje, pracovní síly, kapitál).

Jiným přístupem dospívá k závěru Cortright (2006), který tvrdí, že komplexně a zcela systematicky nelze klastr definovat. Tuto definici je nutno konkrétně modifikovat vzhledem k účelu práce, která se klastry zabývá. Ve své teorii zdůrazňuje především dimenze vztahů v klastru, přičemž nejdůležitějšími dimenzemi jsou fyzická vzdálenost, technologická vzdálenost, pracovní, tržní a sociální vzdálenost. Pavelková také poukazuje, že podle M. E. Portera nelze charakterizovat klastr jako organizaci či

projekt. Existence klastrů je zřejmá, ať už jsou si toho podniky vědomi, nebo ne (Cortright 2006, Pavelková 2009).

2.3.5. Typologie klastrů

Podle odborné literatury existuje mnoho typologií a různá hlediska jejich začlenění, které se v některých případech překrývají a je těžké je rozdělit. Můžeme zde pojednávat o prostorové blízkosti, odvětvové či inovační spolupráci.

K problematice klasifikace klastrů Porter (1998) tvrdí: „Klastry lze klasifikovat podle různých hledisek, a to podle velikosti, stavu rozvoje nebo šíře. Některé klastry se skládají pouze ze středních a malých firem jiné zahrnují i klastry velké. Mnohé klastry se vyskytují ve spolupráci s univerzitami, zatímco jiné s nimi nemají žádný kontakt. Tyto a jiné rozdílly odrážejí disparity ve strukturách, které je tvoří. Proto mají rozvinutější klastry daleko specializovanou a hlubší základnu.“

Leeder, Sysel, Lodl (2004) rozdělují klastry dle odvětvové struktury na tři základní typy:

- *Horizontální* uskupení je tvořeno podniky převážně stejného zaměření (textilní průmysl) a důvod jejich uskupení je:
  - dosažení lepších cen při nákupu materiálů
  - zvýhodnění prodejních možností
  - lepší zastupování na místním trhu, veletrzích a v zahraničí

Obrázek 6 - Horizontální uskupení klastru

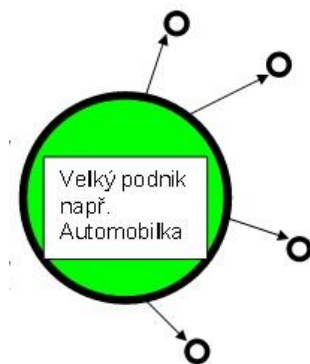
Zdroj: LEEDER, SYSEL, LODL (2004) str. 15

- *Vertikální* uskupení je představováno dodavatelskými podniky a institucemi v celém spektru výrobního programu, kde dojde k jejich propojení s určitým, především větším podnikem do strategického řetězce. Jedním z důvodů je

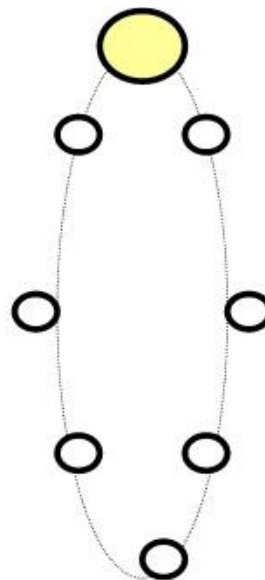
dostatečná časová lhůta, která je potřebná k zasvěcení dodavatele do strategických plánů výrobce finálního produktu a dostatek prostoru pro subdodavatele reagovat na vývoj a přípravu nových modelů svých subdodávek pro inovovaný finální produkt.

Další alternativa je spojení podniků, které operují ve stejné oblasti v různých profesích. Příkladem může být stavební firma, která si zajistí spolupráci menších firem, jako jsou klempíři, malíři, ale také právní kanceláře atd. Tato stavení firma je poté schopna vystupovat jako generální dodavatel, což se promítá do velikosti samotných zakázek a cen díla.

Obrázek 8 - Laterální uskupení klastru

Obrázek 7 – Vertikální uskupení klastru

Zdroj: LEEDER, SYSEL, LODL (2004) str. 16

- Posledním typem je *laterální* neboli *boční* uskupení. Základem tohoto uskupení je výše zmíněný vertikální řetězec, který je ovšem doplněn o tzv. laterální síť. Ta obsahuje menší podniky, které produkty doplňují, upravují a nabízejí zákazníkům další služby. Jako příklad zde můžeme uvést automobilku. Na automobily, které vyjíždějí z linky, navazují další podniky, které nabízejí spoilery, přídatná světla, rampy aj.

Raines (2000) mluví v souvislosti s konkurenceschopností o strategii založené na hodnotovém řetězci a kompetencích.

- *Klastr založený na kompetencích* – tento klastr se zabývá výzkumnou nebo

vzdělávací dovedností. Soustředí se tedy na konkrétní oblast technické expertízy nebo kompetence v regionu. Nejedná se tedy o dodavatelské vazby v určitém sektoru, ale o aplikaci samostatných znalostí a expertízy.

- *Klaster založený na hodnotovém řetězci* – který je obecně definován, jako síť dodavatelských vazeb. Jako příklad můžeme uvést automobilový klaster, který je většinou vybudován na ose samotného výrobce automobilů a dodavatelů, které jsou dále spojeny s výrobcí elektroniky, plastů, zařízení atd.

Na jiné rozdělení poukazuje DTI (2001) pojednávající spíše v oblasti seskupení.

- *Vertikální výrobní řetězec* – jádrem klasteru jsou navazující etapy výrobního řetězce, tyto řetězce od dodavatelů až po zákazníka můžeme vymezením prostřednictvím analýzy vstupů a výstupů.
- *Seskupení propojených odvětví* – tento typ klasteru využívá Porter především pro velké agregace propojených firem, které figurují velkým vývozem. Základem klasteru jsou čtyři úrovně. Výroba finálních produktů, samotné zařízení pro výrobu, speciální vstupy do výroby a navazující služby pro výrobu. Jedná se i o mezinárodní klastery velkého rozsahu, na kterých lze provádět analýzu národních ekonomik.
- *Regionální klaster* – definuje takový klaster, který soustřeďuje seskupení odvětví v rámci určitého regionu, které jsou schopné obstát na světových trzích.
- *Průmyslový okresek* – jedná se o specifický druh klasterů, chápaný jako místní koncentraci malých a středních firem, které se specializují na jednotlivé fáze výrobního procesu.
- *Sítě* – jsou svým charakterem velmi blízké průmyslovým okrskům, definované jako specifické vztahy formy vztahů mezi ekonomickými partnery, které nejsou založeny na trzích nebo na hierarchiích, ale na vzájemné závislosti a tedy na kooperaci. Není podmínkou geografická závislost.
- *Inovační prostředí* – jedná se o vysoce koncentrované seskupení odvětví typu high-tech. Vyznačují se vysokou rychlostí šíření znalostí a učení. Příkladem může být Silicon Valley v USA.

2.3.6. Struktura klastrů

Výkonné klastry ve všech vyspělých i méně rozvinutých zemích můžeme identifikovat a rozdělit na čtyři základní elementy, které spolu ovšem sdílí vzájemné vazby.

Centrem klastru je *jádro*, které je tvořeno vysoce specializovanými firmami ze stejného odvětví. Kultura tohoto jádra je založena jak na silné rivalitě, tak na spolupráci a vzájemné důvěře, která napomáhá ke konkurenci vůči ostatním firmám, ležícím mimo klastr. Základní podmínkou a prvkem je vzájemná důvěra firem uvnitř klastru. Jádro se vyznačuje silnými interakcemi mezi dodavatelem a zákazníkem, ale také podněcuje vznik nových firem.

Obrázek č. 9. Struktura klastru

Zdroj: JIHOČESKÝ KRAJ, 2012

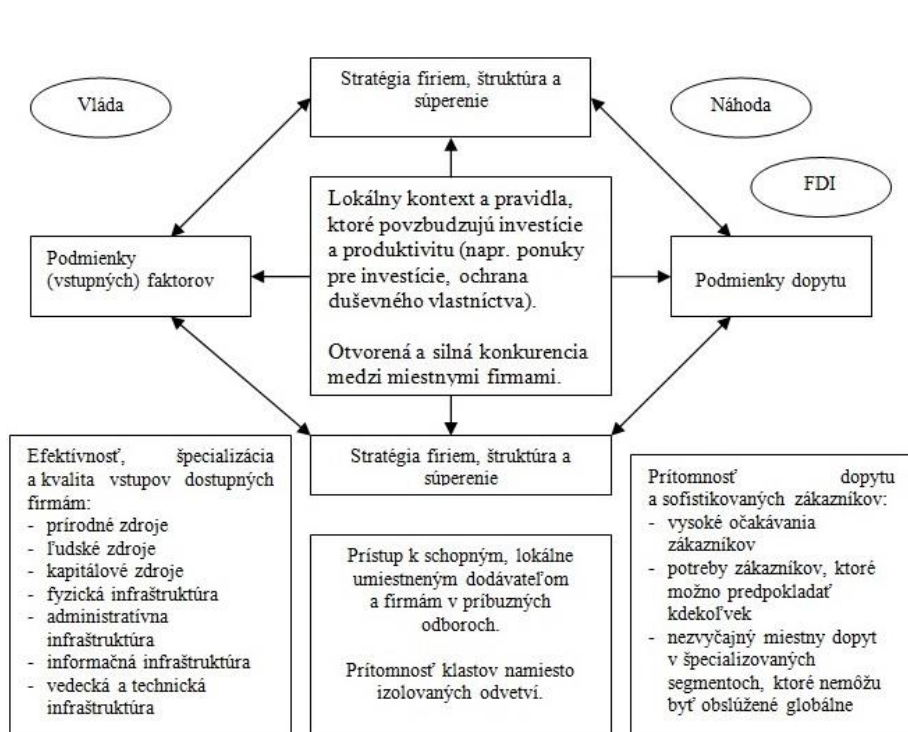
Druhým elementem bývá označována tzv. *podpůrná organizace*. Jedná se o firmy, které jsou specialisty ve svém oboru a vytvářejí s jádrem klastru velmi těsné vztahy. Do tohoto prvku můžeme zařadit dodavatele surovin, vybavení či služby, finanční poradce, banky, účetnické agentury, právníky, dopravce aj. Mezi těmito podpůrnými firmami rovněž panuje rivalita, ale také spolupráce.

Měkká, někdy také sociální infrastruktura, představuje důvěru, interakci a rychlý přenos informací do jádra klastru. Hovoříme zde o subjektech z veřejného sektoru, tzn. školy, univerzity, specializované instituce, sekundární a terciární vzdělávání atd.

Technická infrastruktura představuje neméně důležité firmy, např. s manipulační

technikou v přístavech, ale také kvalitu silniční infrastruktury aj. Respektive jedná se o subjekty, které napomáhají klastru v „přemostění“ rozdílů. Železnice, odpady, voda. (Hesková a kol. 2005, Bednářová 2007, Jihočeský kraj 2012, Czechinvest 2013a).

Porter (1990) tvrdí, že jestliže má klastr splňovat konkurenceschopnost, dosahuje toho pomocí čtyř základních provázených jevů, které shrnul do tzv. diamantu konkurenční výhody. **Obrázek 10- Porterův diamant**

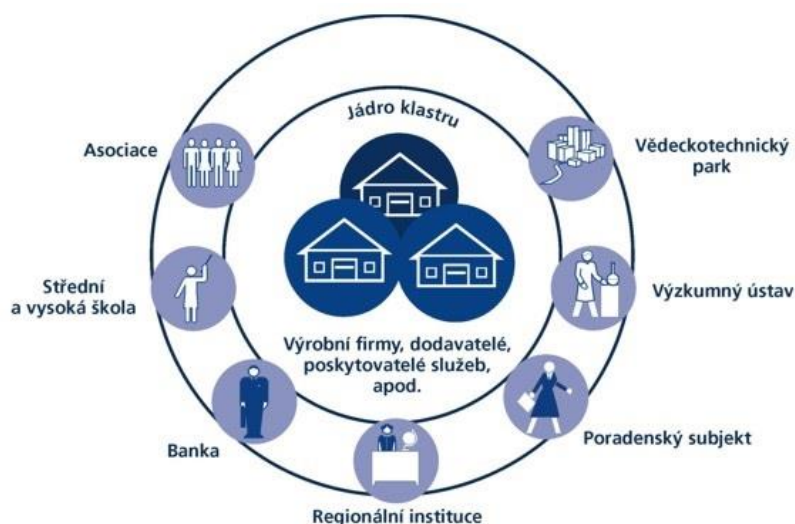
Zdroj: PORTER 1990, upraveno ŠTEFANČIKOVÁ 2013

První vrchol tohoto diamantu představuje firemní **strategie, struktura a rivalita**, která se vztahuje k řízení korporátní společnosti a prvkům vzájemného soupeření mezi firmami v klastru. Firmy v klastru mohou zůstat konkurenceschopné, pokud budou nepřetržitě modernizovat a investovat. Tato rivalita firem vede právě k motivaci neustálé inovace a tím pádem ke zvýšení konkurenceschopnosti na trhu. Tato strategie pochopitelně nezohledňuje pouze inovaci, ale také volbu zákazníka či potřeby trhu. Forem řízení je mnoho, od velké hierarchické uspořádanosti, po seskupení malých firem, vždy je ovšem důležitým prvkem **podmínka poptávky**. Stejně jako firemní strategie je i tento vrchol pomyslného diamantu zaměřen především na inovaci, která poskytne podnikům větší konkurenceschopnost. Pokud bude firma v kontaktu s náročnými lokálními odběrateli (zákazníky), jejichž požadavky budou větší než v jiné oblasti, bude také firma tlačena k větší inovaci a tím pádem k vyšší prosperitě a udržení na čele trhu.

Třetím elementem, který se tolik nedotýká samotného jádra klastrů, nicméně s ním velmi úzce souvisí, jsou **podpůrná průmyslová odvětví**. Tento vztah mezi dodavateli a samotnými firmami je důležitý hlavně v důsledku vyměňování si informací a znalostí o nových procesech a produktech. Stručně řečeno se jedná o síť dodavatelů, se kterými mohou klastry stavět a spolupracovat. Jejich specializované vstupy jsou opět základními integrujícími podmínkami pro inovaci daného odvětví. Posledním prvkem, ovšem neméně důležitým, jsou **podmínky faktorů**, které představují především výrobní faktory, mezi které můžeme zahrnout kvalifikovanost pracovníků, specializaci nebo podpůrné vzdělávací instituce. Jedná se o veškeré hmatatelné prostředky (lidské, kapitálové a přírodní zdroje). Jestliže máme specializované faktory dostupné pouze v jedné lokalitě, dá se předpokládat, že poptávka po službách v klastru vzroste, neboť se nikde jinde vyskytovat nebude.

Dále hraje v klastrové politice svoji roli vláda a veřejný sektor. Vláda vystupuje jako stimulátor prvotní poptávky a podněcuje firmy ke zvyšování výkonu, zatímco role veřejného sektoru je zaměřená především na vytvoření podnikatelského prostředí (Porter 1990, Hesková a kol. 2005, Pavelková a kol. 2009).

Obrázek 11- Zjednodušená struktura klastru

Zdroj: CZECHINVEST 2007

Musíme si uvědomit, že obecná struktura klastru není možná. Každý klastr je specifický svým zaměřením, počtem členů, spoluprací a okolními podmínkami (Czechinvest 2013a).

2.3.7. Přínosy klastrů

V úvodní části práce jsme poukázali na problém českého podnikatelského trhu, kterým je izolace tuzemských firem. Evropská hospodářská politika je zaměřena především na rozvoj a podporu klastrů, které dokazují na celosvětové úrovni, že i malé regiony jsou schopné udržet světové prvenství v klíčových sektorech navzdory globalizace. Na přínosy klastrů pro sdružené firmy jsme již poukázali v kapitole 2.3.2. o klastrech, nyní se pokusíme identifikovat klady, které klastr přináší svým podpůrným institucím.

Úspěšné klastry tedy disponují přínosy nejen firmám ale také organizacím, které je podporují. Významnou roli pro rozvoj inovací hrají vysoké školy. Jejich úzká spolupráce s podnikatelským prostředím, můžeme ovšem hovořit o každé specializované oblasti, znamená zdokonalování znalostí a porozumění těchto postupům a potřebám. Absolventi tedy opouštějí univerzitu s jasnými představami o dané problematice a studijní plány jsou daleko lépe uskupené této problematice (Businessinfo 2013b).

Klastr tedy poskytuje univerzitě:

- vzdělávání, potřebné pro jejich studenty
- znalost problematiky průmyslu (jiné specializované oblasti)
- transfer technologií pro praxi
- aplikovaný výzkum (společné potřeby)
- zisk, který plyne z těchto projektů a výzkumu
- přístup k dalším zdrojům financování

Důležitým spoluaktérem jsou také zřizovatelé regionálního rozvoje, tzn. kraje. Jejichž efektivnější spolupráce s vedením klastrů vede samozřejmě k úsporám v oblasti veřejného sektoru a k samotnému zvýšení ekonomické prosperity regionu.

2.4. Identifikace a vznik klastrů

Proces vytváření klastrů nelze ztotožnit s aplikací nějakého procesu či postupu. Vznik musí vycházet z přirozeného vývoje v určité oblasti. Nelze tedy tvrdit, že klastr lze založit pomocí rozvojové agentury či poradenské firmy a je nutno zdůraznit funkci

regionální klastrové politiky jako pomocníka, nikoli zakladatele. Tento vznik je založen na sérii pracovních seminářů klíčových účastníků hypotetického klastru a stanovení jejich cílů. Jak již bylo několikrát zdůrazněno, jedná se především o inovaci, podnikavost a napodobování. Můžeme zde ovšem zdůraznit tři faktory, které vedou k úspěchu klastrové politiky. Prvním strategickým faktorem je doporučení stavět na dosavadních **silných stránkách**, kde mají podniky dlouhou inovační a technologickou historii. Jako druhým faktorem je zmiňována **diverzifikace** (rozdílnost) **sít'ových struktur**. Jedná se zde o potřebu založení stabilního zázemí, které je pro nově vzniklé podniky velice důležité. V neposlední řadě je velice důležité pravidelně **aktualizovat prostředníky** těchto sítí. Aby podnikatelská síť plně fungovala, potřebuje podpůrné instituce, které propojují aktéry z různého prostředí (věda, hospodářská sféra, politika). Tyto instituce mohou být vlivem času zastaralé, proto je kladen důraz na jejich reformy a aktualizování (Hesková a kol. 2005).

Podle Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest (2013c) je vznik klastrů dlouhodobý proces, který se obvykle probíhá ve dvou fázích. První fází je tzv. mapování klastru, které by mělo poskytnout tyto informace:

- potenciál pro vznik
- identifikace cíle klastru
- mapa klastru – identifikace členů klastru a vazeb mezi nimi
- identifikace přínosů klastru pro členy
- navržení struktury klastru a plánu činností na nejméně 3 roky
- složení řídicí skupiny
- vize budoucnosti, tříletá strategie a rozpočet klastru

Druhou fází je označován samotný vznik a rozvoj klastru. Businessinfo (2013) tvrdí, že nelze vymezit nejlepší způsob založení a rozvoje klastru. Klíčovou a prvotní etapou by ovšem mělo být již zmíněné mapování klastru, které je nutné pro shromáždění údajů, identifikaci klíčových účastníků a jejich získání pro ústřední myšlenku klastru.

Podle odborných publikací zde můžeme hovořit o dvou základních přístupech, vztahujících se ke vzniku klastrů.

2.4.1. Přístup „zdola nahoru“

Tento přístup můžeme označit jako jednodušší a prostý, proto se také v odborné literatuře setkáváme s pojmem „přirozený klastr“. Klastr je zde iniciován potřebou vytvoření těsnějších regionálních sítí a firemní spolupráce. Můžeme zde tedy hovořit o spontánním rozvíjení se vazeb spolupráce, strategie a podnikání, jejichž výsledkem je zvyšující se intenzita a formalizace těchto vazeb, gradující v samotný vznik hotového, regionálního klastru (Pavelková a kol. 2009).

2.4.2. Přístup „shora dolů“

Strategie tohoto přístupu je založena na zcela opačném směru. Nedochozí zde k přirozenému vnitřnímu rozvoji klastru. Centrální myšlenkou je možnost vybudování klastru prostřednictvím impulzu z veřejného sektoru, který připraví a umožní optimální podmínky podnikatelského prostředí a přiláká do něj podniky, které nastartují samovolný proces dalšího rozvíjení se klastru (Pavelková a kol. 2009).

Je nutné si připomenout, že pro tento přístup je zapotřebí hluboká znalost podnikatelského prostředí a dat, které jsou zásadní k nalezení potenciálu konkurenčního prostředí.

Politika národního a regionálního hospodářského rozvoje všeobecně akceptuje a bere jako nutnost, zaměřit se na podporu rozvoje a financování geografických sektorů, kde je největší potenciální konkurenční výhoda. Problematiku zpracování brzdí ovšem fakt, že data potřebná k této analýze nejsou v České republice podrobně zpracována. Důvodem může být poměrně krátkodobá existence správních jednotek NUTS 3 (CzechInvest 2013a).

Jako třetí alternativa je možná kombinace obou těchto přístupů, která je prezentována jako velmi efektivní. Pavelková a kol. (2009) preferuje přístup přirozených klastrů, k jejichž vznikům vede především lokální koncentrace výrobních faktorů, působení vzdělávacích a vývojových institucí atd. „Umělá“ klastrová iniciativa nikdy plně nenahradí hloubku vazeb, které vznikaly u přirozeného klastru desítky let.

2.4.3. Identifikace a mapování klastrů

Pro mapování a identifikaci prostředí na makroekonomické či regionální úrovni existuje několik technik. Je důležité zde zdůraznit, že se jedná pouze o potenciální prostředí, jelikož klastrování podniků zahrnuje také důvěru a networking. Nelze tedy tvrdit, že prostředí, které vykazuje nadprůměrné hodnoty v oblasti specializace, je potenciálním klastrem, ale může se jednat pouze o shluk firem. Jelikož vstupně – výstupní tabulky nejsou na regionální úrovni České republiky dostupné, nejčastěji přistupujeme k tzv. identifikaci podle koeficientu lokalizace (CzechInvest 2013a). Výhody a nevýhody jednotlivých technik analýz klastrů jsou uvedeny v příloze této práce.

Tabulka 2: Typické nástroje identifikace klastrů

Vstupně – výstupní analýza	Identifikace obchodních vztahů mezi různými průmyslovými odvětvími v rámci dané ekonomiky; používá se pro znázornění dodavatelsko-odběratelských vztahů uvnitř klastru a mezi klastry
Koeficient lokalizace	Poměr zaměstnanosti v sektoru v regionu a zaměstnanosti v sektoru celé země
Odhalené komparativní výhody	Regionální podíl exportu každého sektoru vůči exportu všech výrobních sektorů a ve srovnání s průměrem v porovnávaných zemích

Zdroj: CZECHINVEST 2013

Skokan (2004) obdobně poukazuje na závislost dostupnosti datové základny regionů České republiky a tvrdí, že mezi hlavní doporučenou metodiku mapování klastrů na regionální úrovni patří přístupy tzv. kvantitativních technik, jako je statistická analýza kraje a identifikace zájmových sektorů pomocí koeficientu lokalizace.

Pro měření koncentrace daného odvětví v regionu tedy používáme koeficient lokalizace, který srovnává daný region ve srovnání s úrovní státu, respektive s úrovní o stupeň vyšší (Neméthyová 2012, Toušek a kol., Mládek 1997).

$$LQ_i = \frac{e_i/e}{E_i/E}$$

kde:

LQ_i = koeficient lokalizace pro „i-té“ odvětví

e_i = zaměstnanost v „i-tém“ odvětví v regionu

e = celková zaměstnanost v regionu

E_i = zaměstnanost v „i-tém“ odvětví ve státě

E = celková zaměstnanost ve státě

Jedná se tedy o poměrnou hodnotu mezi zaměstnaností určitého odvětví v regionu a zaměstnaností totožného odvětví na republikové úrovni. V praxi se při posuzování významnosti klastru využívají hodnoty mimo pásmo 0,85 – 1,15. Je tedy doporučeno, zkoumat klastry, které mají hodnotu vyšší než 1,2 (Gavenda 2005).

Koeficient lokalizace je v řadě studií výchozí metodou. V Evropské unii dochází k používání klasifikace NACE (český ekvivalent OKEČ – Odvětvová klasifikace ekonomických činností). Je nutné si připomenout, že tyto kvantitativní metody a analýzy nepoukazují na síly a vzájemné vztahy mezi firmami. Proto jsou doplněny kvalitativními sondami, mezi které patří např. metoda interview, expertní posouzení, přehled firem atd. (Skokan 2004).

Ovšem musíme brát v úvahu již zmíněnou dostupnost potřebných vstupních informací, které jsou nezbytné pro tyto kvantitativní analýzy. Jestliže informace nejsou dostupné, zdrojem může být přepočítání zaměstnanosti z databází o firmách.

Podobnými přístupy pro identifikaci odvětví v daném regionu, je také koeficient specializace, který vypočítáme ze vztahu:

$$Sr = \frac{X_{ou}/X_{eu}}{X_o/X_c}$$

kde:

X_{ou} – počet zaměstnaných v odvětví v daném území

X_{eu} – celkový počet zaměstnaných v daném území

X_o – počet zaměstnaných v odvětví ČR

X_c - celkový počet zaměstnaných v ČR

Pokud je hodnota tohoto kvocientu vyšší nebo rovna 2, poté můžeme hovořit o specializaci určitého odvětví v regionu, hodnota 1 vykazuje celorepublikový průměr a pokud se hodnota blíží k 0, jedná se o podprůměrné, až bezvýznamné odvětví v regionu.

3. Vlastní metodika a harmonogram práce

V této kapitole se pokusíme stručně popsat vlastní postup a metodiku práce. V úvodu se budeme zabývat zdroji dat a jejich hodnocením, dále poukážeme na časový harmonogram práce a celkově se pokusíme zhodnotit problémy, které se vyskytly při její tvorbě.

3.1. Zdroje dat a metodika hodnocení

Předkládaná bakalářská práce využívá k nalezení potenciálního prostředí pro tvorbu klastrů kvantitativní analýzu, která je vyjádřena pomocí tzv. lokalizačního koeficientu.

Druhá část práce je následně zaměřena na kvalitativní vyhodnocení výsledků vybraného vzorku podniků, které pojednávají o zájmu těchto podniků v oblasti klastrové iniciativy a jejich vlastních zkušenostech.

Podkladový materiál byl poskytnut krajskou správou Českého statistického úřadu v Českých Budějovicích a je uveden v příloze této práce. Zmíněný materiál čítal zhruba 110 firem, které byly evidovány v Registru ekonomických subjektů se správním územím Českých Budějovic v roce 2010. Mimo samotných podniků, byly uvedeny také údaje týkající se počtu zaměstnanců, průmyslového zaměření podniků a další evidenční atributy. Musíme zde ovšem konstatovat, že hodnota počtu zaměstnanců byla uvedena pouze v určitém intervalovém rozmezí, proto bylo zapotřebí údaje věrohodně a plně aktualizovat.

Metodou pro identifikaci potencionálního konkurenčního prostředí klastrů byla vybrána metoda lokalizačního kvocientu, která, jak již bylo zmíněno, vychází z počtu zaměstnanců daného odvětví v poměru k počtu zaměstnanců tohoto odvětví na republikové úrovni. Nutno připomenout, že se nemusí jednat pouze o republikovou úroveň, ale o úroveň hierarchicky vyšší.

Prvotním cílem tedy bylo kontaktování všech podniků a upřesnění počtu zaměstnanců, neboť intervalové hodnoty, které byly poskytnuty, vykazovaly hrubě zkeslené výsledky. Následně bylo důležité vyjmout takové podniky, které disponují počtem zaměstnanců menším než 20. Těchto podniků byla ovšem pouze menšina.

Dříve než přistoupíme k přesnému postupu tohoto výzkumu, je nutné poukázat na

problematiku spojenou s lokalizací, respektive působištěm zkoumaných podniků. Důležitý je fakt, že ne všechny podniky, které jsou vedeny v Registru ekonomických subjektů na správním území Českých Budějovic, opravdu na tomto území pracovně figurují. Z dotazníkového průzkumu vyplynulo, že několik firem, disponujících sídlem v Českých Budějovicích, výrobně operují zcela mimo toto město. Jako hlavní příčiny této podnikatelské politiky lze označit image společnosti, přítomnost podpůrných institucí jako jsou banky, pojišťovny aj. a v neposlední řadě zde také můžeme zmínit výrazně menší hodnotu počtu návštěv kontrolních úřadů ve srovnání s menšími městy.

V kontextu s touto problematikou bylo nutné pojednat také o opačném případě, tzn. pokusit se zmapovat a zkontaktovat takové podniky, které sice sídlem firmy v krajském městě nedisponují, ale jejich výroba je na jeho území vykazována. Zde se jednalo zhruba o 10 podniků. Počty zaměstnanců ovšem nevykazovaly požadovanou hodnotu nad 20.

Další velmi problematickou stránkou je fakt, že mnoho firem bylo od roku 2010 značně redukováno a to jak počtem zaměstnanců, tak v oblasti produkce.

Velký počet podniků vystupuje na trhu práce jako filiálka či pobočka národních koncernů a např. v důsledku nevýnosnosti této oblastní pobočky, byla produkce přesunuta do jiných lokalit aj. V neposlední řadě dochází také k reorganizaci a pohlcování firem většími podniky a samozřejmě k vzniku podniků nových. Všechny tyto aspekty tedy hrají značnou roli a bylo nutno je zmapovat a kompletně shromáždit.

Zmíněná problematika je ovšem daleko rozsáhlejší a její analýzu podrobně popisujeme v samotné kapitole o potenciálním prostředí tvorby klastrů v Českých Budějovicích.

Z těchto důvodů je patrné, že tvorba této bakalářské práce byla vzhledem k aktuálnosti a stabilitě dat velmi náročná, neboť situace v oblasti zaměstnanců a všeobecně podniků není stálá, ale je možné ji označit jako neustále se měnící dynamický proces.

Teoretická část práce byla vypracována na základě monografií, uvedených v kapitole o rozboru literatury.

K upřesnění hodnot, týkajících se počtu zaměstnanců, bylo využito osobní kontaktování prostřednictvím e-mailu ve tříkolovém průzkumu a v případě neúspěšné zpětné vazby, došlo k následnému telefonickému kontaktování. Tento průzkum a

mapování potenciálního prostředí pro rozvoj klastrů v oblasti zaměstnanosti daných odvětví průmyslu představuje první kvantitativní část této práce.

V druhé části práce jsme vytipovaným firmám a podnikům nad 100 zaměstnanců zaslaly také elektronický dotazník, sloužící ke kvalitativnímu průzkumu. Tento dotazník byl přiložen v samotném kontaktním e-mailu jako příloha ve formě doc. a také v elektronické podobě pomocí internetového portálu survio.com (dotazník k nahlédnutí online: <http://www.survio.com/survey/d/A1O3H4P4P7D7W0Y0A>). Pro podniky, které se nepodařilo kontaktovat, byly zdrojem dat využity výroční zprávy a účetní uzávěrky, které byly dostupné online k prosinci 2012 na <http://or.justice.cz>. Samozřejmě jsme se snažili zajistit maximální aktuálnost všech prezentovaných dat, tedy k roku 2012/2013.

Nesmíme opomenout také velmi důležitý zdroj dat a informací Agenturu pro podporu podnikání a investic, která podle mého přináší mnoho informací, jak z teoretického, tak i praktického prostředí, týkající se inovace a podnikání.

V této souvislosti zde musíme zdůraznit také spolupráci s kolegou M. Kolářem, který se na této analýze také podílel a to především v její první části, kdy mapoval a upřesňoval podniky zařazené do Registru ekonomických subjektů.

Po dokončení sběru kvantitativních dat, které představovalo převážnou část tvorby této bakalářské práce, byly následně hodnoty vyhodnoceny a podniky rozděleny do náležitých odvětví průmyslu.

První myšlenkou této práce bylo vyhodnocení potenciálu jednotlivých odvětví průmyslu Českých Budějovic s danými odvětvími Jihočeského kraje, jakožto vyšším regionálním stupněm. Statistická data o počtu zaměstnanců samostatných odvětví průmyslu kraje má krajská správa ČSÚ k dispozici. Jedná se ovšem pouze o hodnoty, ve kterých jsou započítány podniky nad 100 zaměstnanců, což by bylo v našem případě velice nerelevantní a neobjektivní. Proto jsme po konzultaci s vedoucím oddělení informačních služeb a správy registrů panem Jiřím Kotkem z ČSÚ v Českých Budějovicích navrhli srovnání s celorepublikovými daty. Podle slov pana Kotka je nutné zmínit v této práci také platnost a přesnost těchto republikových výsledků, neboť se jedná opravdu o statistická data a je tedy nutné je brát s nadhledem. Všechny vybrané a publikované informace týkající se odvětví průmyslu jsou totiž hodnoceny dle výběru, který se následně dopočítává, proto nelze podniky nad 20 zaměstnanců mapovat výběrem na úrovni krajů, neboť by výsledky nebyly dostatečně validní.

Samozřejmě hrubá (obecná) data celkového počtu zaměstnanců průmyslu

jednotlivých krajů jsou k dispozici. Cílem této práce je ovšem najít potenciál jednotlivých odvětví, je tedy zapotřebí maximálně věrohodných hodnot jednotlivých průmyslových odvětví např. zpracovatelského či energetického průmyslu.

Na druhou stranu nás pan Kotek ujistil, že průmysl jest takové odvětví, kde tyto data jsou dostačující pro většinu charakteristik koncernů, prací a všeobecně celého průmyslu u nás a stále platí, že v tomto odvětví mají velké podniky (v tomto případě tedy nad 100 zaměstnanců) rozhodující roli.

Jestliže jsme tedy na začátku této práce poukázali na důležitost a hnací ekonomickou sílu, kterou disponují malé a střední podniky, v kvantitativním výzkumu budou výsledné hodnoty určovány naopak velkými podniky, jako jsou Robert Bosch, Budějovický Budvar, KOH-I-NOOR aj., které mají dostatečné prostředky a kapitál pro inovaci a konkurenceschopnost a poskytují pracovní příležitosti pro velké množství ekonomicky aktivních obyvatel.

Potřebná data pro určení lokalizačního kvocientu byly tedy opět poskytnuty souhrnnými výsledky ČSÚ a je o nich pojednáno v kapitole o kvantitativní analýze.

Druhá část průzkumu se již nezabývá potenciálem podnikatelského prostředí, ale přímo kvalitativním vyhodnocením informací, týkající se samotných produkčních sítí a vazeb mezi nimi. Dále je pozornost věnována ochotě spolupracovat a pojednává také o názorech podniků na tyto společenství (viz. Dotazník v příloze).

Sběr těchto dat proběhl přiloženým dotazníkem nebo přímo elektronickým odkazem, který byl součástí kontaktujícího emailu. Proto bylo nezbytné obě formy této analýzy sjednotit a následně vyhodnotit.

3.2. Časový harmonogram práce

Časově nejnáročnější část práce představoval sběr kvantitativních dat a jejich utřídění. Hodnoty počtu zaměstnanců většiny podniků lze vyhledat z výročních zpráv a podobných prospektů, které jsou podniky nutné vykazovat. Tyto hodnoty se ovšem ve většině případů uvádějí v kontextu s celým podnikem v souvislosti s vnitřní strukturou. Respektive počet zaměstnanců celé firmy např. v rámci České republiky, bylo tedy nezbytné vytipovat a upřesnit tyto data. Jelikož jsme podniky ujistili, že nebude veřejně nakládáno s poskytnutými daty jednotlivě, uvedeme si tedy pouze konkrétní příklad bez názvu tohoto podniku. U podniku, který ve své výroční zprávě k roku 2012 vykazuje 180

zaměstnanců, bylo po telefonické konzultaci zjištěno, že v samotných Českých Budějovicích figuruje pouze 10 osob a zbytek zaměstnanců je rovnoměrně rozptýleno na montážích po celé republice.

Je tedy nutné si uvědomit náročnost této práce a časovou rezervu na identifikaci a zmapování těchto podniků. V úvodu této kapitoly jsme poukázali na dynamičnost a nestálost této problematiky. Dalším příkladem je tedy podnik, který je veden na ČSÚ k roku 2010 jako subjekt zaměstnávající 500 osob. Po telefonické konzultaci bylo zjištěno, že v roce 2012 zaměstnává pouze 80 osob.

Nicméně z poskytnutých materiálů byly ze 107 firem 4 podniky vyloučeny, jakožto podniky vytípané zaměstnaností menší než 20 osob. Zbytek byl kontaktován ve tříkolovém průzkumu. Jednalo se tedy o podniky, u nichž nebyla zjištěna hodnota počtu zaměstnanců na základě Obchodního rejstříku a Sbírký listin (OR 2013).

Podniky, které nevykazovaly spolupráci ani poté, byly následně kontaktovány telefonicky alespoň za účelem zjištění počtu zaměstnanců, nikoli kvalitativního průzkumu. Jak již bylo řečeno, 40 nejvíce prosperujících firem (zaměstnanost 100 a více) bylo také kontaktováno elektronickým dotazníkem, týkající se spolupráce, názorů a prognostik ve zkoumaném odvětví. Mezi tyto podniky byly zařazeny také firmy, které vykazují zaměstnanost menší než 100, ale jejich data byla důležitá v souvislosti s existencí výsledků analýzy pro všechna odvětví průmyslu na území Českých Budějovic.

V prvním kole, které proběhlo v prosinci 2012, odpovědělo na dotazníkový průzkum 13 firem, což představovalo 32,5 % z celkového počtu dotazovaných. Druhé kolo proběhlo v lednu roku 2013, kde vykazalo svou odpověď 6 podniků, což představovalo 15 % návratnosti a v posledním únorovém kole odpověděly 3 podniky (7,5 %). Celková návratnost dotazníkového průzkumu tedy činí 55%. Můžeme tedy hovořit o nadpolovičním vzorku návratnosti.

Poslední část, z hlediska časového harmonogramu, byla věnována vyhodnocení, grafickým prvkům a interpretaci dosažených výsledků a jejich shrnutí v závěru práce.

4. Historicko – geografický rámec rozvojového potenciálu měst

4.1. *Historické aspekty průmyslové výroby*

V úvodu práce jsme poukázali na důležitost průmyslu a jeho roli v celkové hospodářské situaci každého státu. Vědní disciplínou, která se touto problematikou zabývá, je geografie průmyslu, jejíž počátek datujeme na začátek minulého století. Výrazný rozvoj zaznamenala v poválečném období a to převážně v oblastech, které disponovaly vysokou specializací průmyslu.

První počátky průmyslového rozvoje můžeme datovat do dob existence manufaktur, tedy do období mezi 16. - 18. stoletím. Tyto manufaktury lze označit jako přechodný typ či nástroj, který vedl k následné strojové výrobě. Tato transformace manufaktur proběhla v druhé polovině 18. století ve Velké Británii a je označována jako průmyslová revoluce. Právě hospodářská situace Velké Británie vykazovala všechny podmínky nutné pro tuto změnu (soustředění obyvatel do měst, rozvoj obchodu, jednotný vnitrostátní trh, dostatek kapitálu pro financování nových technologií aj.) Jinými slovy lze označit tento proces jako zavádění strojové výroby.

Prvním odvětvím, které touto změnou prošlo, byla textilní výroba. Velká Británie se stala dominantní zemí 19. století. Právě absence těchto předpokladů způsobilo zaostání některých dalších světových velmocí (Německo, Francie, USA). Tato dominance ovšem trvala pouze do 80. let 19. století, kdy předběhla Velkou Británie USA a na přelomu století také Německo. Obě velmoci ve výrobě surového železa a oceli (Popjaková 1997).

Každý rozvoj ovšem netrvá věčně, proto i v tomto období průmyslového rozkvětu, které trvá přes 200 let, proběhlo několik ekonomických krizí a stagnací.

Jako typický znak průmyslové výroby lze označit prostorovou koncentraci. Průmysl tedy představuje impulz, ve kterém dochází k formování měst, aglomerací a megalopolí a můžeme tedy tvrdit, že průmyslová výroba figuruje jako nástroj urbanizace.

Musíme zde ovšem zmínit podmínky, které vedou k této koncentraci obyvatel a k samotné specializaci průmyslové výroby. Hovoříme zde o dvou skupinách oblastí. První oblast, která se rozvíjela na bázi oblasti s bohatou zásobou nerostných surovin. Zde docházelo především k formování těžkého průmyslu (těžební, hutní, energetický). Jako příklad můžeme uvést oblast střední Anglie, Horní Slezsko v Polsku či německé Porýní.

Jako druhý typ lze charakterizovat oblasti, které se prostorově soustředily spíše na vhodných dopravních bodech, ve městech s vysokou spotřebou a koncentrací obyvatel či v oblastech vědy a výzkumu. Zde docházelo přirozeně spíše k rozvoji lehkého průmyslu (elektrotechnický, potravinářský aj.) Právě do tohoto typu lze zařadit také České Budějovice (Popjaková 1997).

Důležitou roli v průmyslovém rozvoji hrají také politické režimy aj. subjekty, které přímo ovlivňují chod a strukturu celkové ekonomiky. Jako příklad zde uvedeme Československou republiku a její transformační přechod ze socialistického hospodářství na tržní ekonomiku.

Období před rokem 1989 nelze v důsledku umělých cen, plánovaného hospodářství a politiky realizované komunistickým režimem hodnotit jako rozkvět ani o něm některak jinak pojednávat v souvislosti s konkurenceschopností, neboť byl průmysl prakticky izolován od konkurence světového trhu (OECD 1994).

Ovšem důležitou skutečností pro současnou situaci průmyslu České republiky je rychlá diferenciací ve všech sférách společenského života po roce 1989 a to jak na úrovni jednotlivců, tak celých regionů. Právě po tomto roce se vlivem privatizací a restitucí začínají vyskytovat první větší meziregionální rozdíly. Jedním z nejdůležitějších faktorů se zde stává geografická poloha, atraktivita a celková image lokalit. Samozřejmě lze poukázat také na další subjekty, jako jsou lidské zdroje, ekonomická struktura, infrastruktura či životní prostředí.

J. Blažek (1994) ve svých geografických analýzách, pojednávajících o velké privatizaci, poukazuje především na lokalizační výhodu podniků ve velkých městech a poblíž hranic Německa a Rakouska. Zmíněné faktory tedy poukazují na potenciální směr rozvoje západ-východ, který souvisí se samotnými procesy industrializace a urbanizace (Šindler 1998).

V dnešní době také začínají přední sociologové (Alvin Toffler, Daniel Bell) hovořit o období tzv. postindustriální společnosti. Život založený na produkci (výrobě) hmotných statků, jehož základními kameny jsou stroje a továrny, je nahrazován životním způsobem, ve kterém se hlavním základem výrobního řetězce stávají informace. Podle této skupiny sociologů je tento trend stejně důležitý jako průmyslová revoluce a vede k minimalizaci průmyslové výroby. Dělník, zaměstnaný v továrně již není nejtypičtější obrázek zaměstnance, ale nejpočetnější kategorií se stávají úředníci, technici a odborníci, kteří se specializují na produkci informací a znalostí (Giddens 1997).

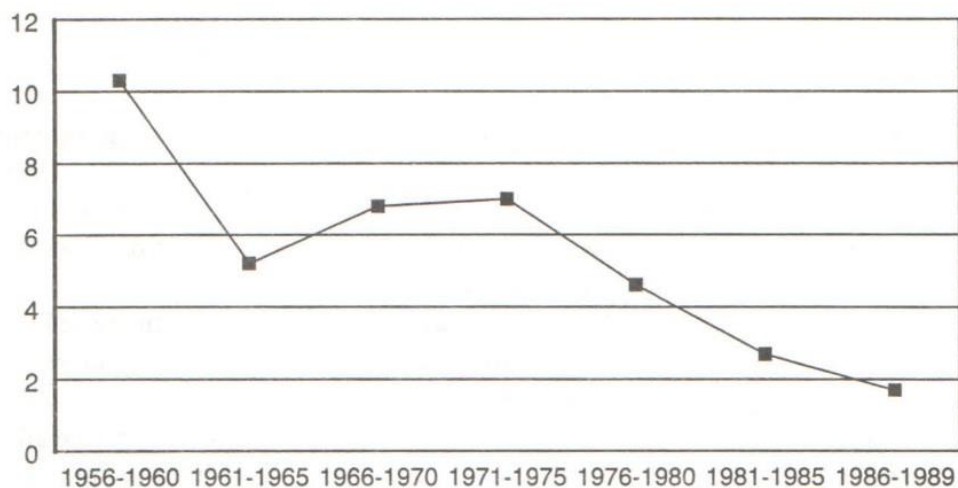
4.2. Průmyslová výroba českých zemí

Průmyslová výroba je na území dnešní České republiky zachycena nejhlubšími historickými kořeny. Již v dobách Rakouska - Uherska představoval průmysl Českých zemí pomyslnou základnu celé monarchie a v době rozpadu tvořil 70% její celkové průmyslové výroby. Nově vzniklá Československá republika následně disponovala tak rozšířenou průmyslovou výrobou, že se mohla řadit mezi průmyslově nejrozvinutější státy na celém světě. I dnes představuje funkce průmyslu v národní ekonomice důležitou roli, která reprezentuje cca 35% celkového národního hospodářství a poskytuje pracovní příležitosti pro 40% všech ekonomicky aktivních obyvatel země. Mezi jeho hlavní pilíře patří 4 základní odvětví: strojírenský, hutnický, chemický a potravinářský (Jenerálová 2011).

Navzdory světové hospodářské krizi, která zasáhla československý průmyslový trh mezi světovými válkami, představovalo období do 50. let 20. století značný rozvoj pro těžký i lehký průmysl. Jako stagnující a deformační můžeme naopak klasifikovat zmíněné válečné období a realizující komunistickou průmyslovou politiku. Zatímco v meziválečném období byla úroveň Československa srovnatelná s vyspělými zeměmi, jako jsou Belgie, Rakousko aj., dnes vykazuje naše ekonomika spíše hrubé zaostání za zeměmi západní Evropy. Právě socialistická průmyslová výroba před rokem 1989 měla na tuto skutečnost svůj velký vliv (OECD 1994).

Dle následujícího grafu můžeme pozorovat sestupný trend tempa růstu československého průmyslu, který byl zaznamenáván již od poloviny 70. let.

Obrázek 12 - Průmyslová výroba Československa

Prameny: Roční zprávy RVHP

Zdroj: Převezato OECD 1994, str. 14

Tento dlouhodobý pokles se vlivem velkého podílu průmyslu na celkové hospodářské situaci projevil také záporně na celé ekonomice naší země. Pokusíme se tedy krátce pojednat o příčinách a důsledcích tohoto ekonomického propadu.

Tato skutečnost měla za následek zpomalení strukturálních změn v průmyslu a celkové zastarání základních prostředků, dále omezení možností růstu vyplývajících z technického rozvoje výrobního zařízení a výrobních postupů. Jako další negativní dopad můžeme zahrnout nutnost snížení podílu produkce určené na tvorbu kapitálu s cílem nedopustit pokles životní úrovně a nutnost kompenzovat zhoršení směnných relací zahraničního obchodu v důsledku zvýšení cen energie a surovin.

Jako příčina je zde uváděn nedostatek pracovních sil, kterou ovšem OECD vyvrací. Tento nedostatek měl zřejmě systémové příčiny jako nízká pracovní disciplína, zainteresanost řídicích pracovníků, nedostatečná motivace k vyšší produktivitě práce a nízká mobilita pracovních sil (OECD 1994).

4.3. Historie průmyslu Českých Budějovic

Historickým vývojem na území Českých Budějovic se podrobně zabývá Kubeš a kol. (2009). Největší průmyslový rozkvět zaznamenaly České Budějovice počátkem 16. století, kdy se hlavními přínosy města stala těžba stříbra a obchod se solí a pivem.

Důležitý bod v rozvoji Českých Budějovic představovala jejich strategická poloha, díky které se město stalo zprostředkovatelem obchodu mezi Horním Rakouskem, Podunajím a zbylými Českými zeměmi, především západními Čechy. Jestliže zde mluvíme o výhodné poloze, která bezesporu podněcovala rozvoj města, musíme zde zmínit zápornou stránku města, která je představována absencí nerostných surovin, která hlavně v období průmyslové revoluce silně ovlivnila další vývoj tohoto města. Těžba je v okolí soustředěna pouze na lignit a grafit. Důležitou roli sehrává také plavení dřeva z Novohradských hor a Šumavy, přestože nikterak velké dřevozpracující podniky ve městě zatím nefigurují.

V polovině 18. století se České Budějovice stávají administrativním centrem jižních Čech a začíná zde existovat také biskupství. Dá se předpokládat, že vlivem absence nerostných surovin proběhla industrializace města opožděně v porovnání s ostatními českými městy. Důležité je připomenutí velkého množství řemesel a služeb, které ve

městě profitovaly.

Podstatnou roli zaujímalobyvateľstvo německého původu, které v těchto dobách převyšovalo obyvatelstvo české. Jedním z prvních velkopodnikatelů, který na území města působil, byl Adalbert Lanna, jehož předkové přišli do města počátkem 18. století a který stál při zakládání především dřevozpracujícího průmyslu (loděnice, pila, parketárna aj.).

Počátek průmyslového rozvoje města můžeme datovat do první poloviny 19. století. Jedním z nejvýznamnějších kroků bylo přesunutí továrny na výrobu kameniny, tužek a barevných kříd z Vídně na jižní předměstí Českých Budějovic, o které se postaral Carl Hardmuth. Důvodem přesunutí byla pravděpodobně lokální naleziště jílu (Borek) a grafitu (Český Krumlov), dřevo, které se stále splavovalo po Vltavě a levná pracovní síla (Vondra, 1979, kolektiv, 1999).

V této době také ve městě produkují dva měšťanské pivovary, které se ovšem prezentovaly předprůmyslovou výrobou (Šeda, 2006).

V první polovině 19. století figurují také v průmyslu města dva velké podniky sirkárna Pollak a slévárna Stegmann (kolektiv, 1999). Na území Českých Budějovic se nikdy neuchytil textilní průmysl. Kopáček 1998 poukazuje pouze na přádelnu vlny, fungující v první polovině 19. století na Husově třídě.

V druhé polovině 19. století dochází k nárůstu města, jak průmyslového, tak počtem obyvatel. Včetně již zmíněných továren začíná prosperovat strojírna C. Fürsta, cvočkárna A. Strnadela, „Impregnýrka“ Quida Rutgerse, podnik Fürt a syn nebo tabáková továrna. Ve městě se vytváří první průmyslové zóny, ke kterým se postupně začínaly zavádět vlečky.

Největší rozvoj průmyslu města datujeme na přelom 19. a 20. století a byl podpořen česko-německým soupeřením. Do popředí města proniká čeština a česká národnost zaujímá i větší podíl ve městě. Tento jev je zapříčiněn migrací venkovského obyvatelstva do rychle se rozšiřujícího průmyslového města. Již zmíněné soupeření mezi národnostním složením mělo pozitivní vliv na inovace a rozvoj zboží. Přetahování pracovní síly, vývojářů aj. bylo na denním pořádku městského života. Ve městě začínají také vznikat instituce, které obchodu napomáhají. Obchodní a živnostenská komora a Beseda řemeslnicko-živnostenská, o jejichž zrod se postarali především JUDr. August Zátka a JUDr. František Hromada. Mezi podniky, vznikající v této době, můžeme řadit např.

papírnu Fürt a Gellert, smaltovny: Česká smaltovna, Bohemia a Westen. Dále např. Pollakovu sirkárnu, kterou přebrala firma Roth a slévárnu (pozdější název Motor), aj.

České Budějovice stále narůstají a dochází k tvorbě nových průmyslových zón. Růst obyvatel a spotřeba energie dávají podnět ke vzniku nových tepláren a podniků na výrobu energií.

Uzavření zahraničních trhů, problémy s financováním, přechod na výrobu válečného artiklu nebo odvedení pracovní síly vedlo ke stagnaci českobudějovického průmyslu mezi lety 1914 – 1945. Ani po skončení 1. světové války se situace nezlepšila, jižní Čechy se stávají periferií nově vzniklého Československa, nově zavedená cla směrem na Rakousko, Baltské státy aj., které dříve tvořily Rakousko-Uhersko, špatně uspořádaná odvětví města, respektive málo zastoupené strojírenské a chemické podniky podporovali stagnaci rozvoje.

Za 2. světové války začínají ve městě fungovat podniky Leichtbau a Friedrich Beckhoff, které vyrábějí součástky k letadlům.

Po jejím ukončení nastává fáze obnovy a transformace průmyslové výroby na civilní a přeorientování vývozní strategie, která ovšem trvá jen do roku 1948. S příchodem socialismu dochází k znárodnování podniků a lokalizování podobně orientovaných podniků do národních. Komise rozhodují o zrušení podniků, které jsou zastoupeny jinde v ČSSR nebo vykazují zastaralou, malou a nepotřebnou orientaci. Strojírenská výroba města a s ní spojené slévárství zahrnuje podnik Motor union, národní podnik. Výroba se zde měnila (motory, mopedy, karburátory, hydraulika, odlitky z litiny a barevných kovů aj.) (Vondra, 2006).

Podnik KOH-I-NOOR Hardmuth, který zahrnoval tužkárny, závod Gama a další podniky jižních Čech, kromě domácí výroby dodávaly pera, tužky aj. především do zemí RVHP a jiných (Vondra, Kopáček, 2006).

Sloučeny byly také českobudějovické smaltovny pod názvem Sfinx, která disponovala vysokým vývozním artiklem především také do RVHP. V 80. letech působil tento podnik na světovém trhu jako největší distributor nádobí (Vondra, 2006).

Roku 1948 vznikají také Jihočeské pivovary, národní podnik, ve kterém hrají hlavní roli Měšťanský pivovar zásobující region a Budějovický Budvar, disponující především vývozem do zahraničí. Dalším důležitým podnikem je výroba jehel a kovových sponek Igla-Akra, národní podnik.

Vysokou produktivitu vykazuje také českobudějovická papírna, která je součástí Jihočeských papíren ve Větrní. Roku 1964 vzniká na území Českých Budějovic závod Škoda (slévárnství a strojírenství) jako součást Škoda-Plzeň. V 60. letech vznikají také podniky strojírenského, chemického, elektrotechnického a potravinářského zaměření.

Dalším mezníkem ve vývoji průmyslu Českých Budějovic je rok 1989. Rozpad národních podniků, svobodné podnikání, tak jako ve všech státech bývalého východního bloku, znamená celkovou transformaci celé struktury průmyslu.

Roku 1992 je založen v Českých Budějovicích společnost Robert Bosch, jako společný podnik stuttgartského koncernu Bosch, GmbH a Motoru Jikov, a.s. Hlavními výrobními komponenty jsou nádržové čerpadlové moduly, rozvaděče paliva, sací moduly, plynové pedály, víka hlav válců atd. Mezi odběratele patří přední evropské výrobci automobilů, ale také japonské, asijské a jihoamerické automobilky (R. Bosch 2013).

V automobilovém průmyslu působí od roku 1997 také firma Belis, s r.o., která produkuje mezidesky kompresoru a díly pro vzduchovou soustavu nákladních automobilů (Belis 2013).

Roku 1948 začala na území Českých Budějovic působit také podnik Energetické strojírný, který byl od roku 1962 podřízen závodu Energovod Praha. Roku 1992 došlo v rámci privatizace k odkoupení tohoto podniku pod novým názvem EGE, spol. s r.o., která zaměřila svou výrobu především na potřebu energetiky, ale také projekční a montážní konstrukce (haly, lanovky aj.) nebo projekty, spojené s obnovitelnými zdroji (fotovoltaické systémy) (EGE, spol. 2013).

Tabulka č. 3: Podniky podle počtu zaměstnanců v roce 2012

Název podniku	Počet zaměstnanců
Robert Bosch, spol. s r.o.	2450
Groz-Beckert Czech s.r.o.	1161
SCB Foundry a.s.	1010
ČEVAK a.s.	776
VISCOFAN CZ s.r.o.	704
KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	587
Budějovický Budvar, národní podnik	521
BELIS, s.r.o.	511

EGE, spol. s r.o.	443
GAMA GROUP a.s.	403
MOTOR JIKOV	183
KERN-LIEBERS CR spol. s r.o.	339
Würth Elektronik iBE CZ s.r.o.	308
EGEM s.r.o.	300
Teplárna České Budějovice, a.s.	266
Head Sport s.r.o.	250
Mektec CZ s.r.o.	233
MADETA a. s.	230
HAUSER	209
KeyTec České Budějovice s.r.o.	202
Duropack Bupak Obaly s.r.o.	193
MOTOR JIKOV	183
K III, spol. s r. o.	180
Memco s.r.o.	180
E.ON Energie, a.s.	156
TSE spol. s r.o.	151
BBH Tsuchiya s.r.o.	110
.A.S.A. České Budějovice, s.r.o.	110
Budějovický měšťanský pivovar	108
MOSLED, s.r.o.	100

Zdroj: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ, OR 2013

Dalšími podniky, které dnes představují strukturu průmyslové výroby Českých Budějovic, jsou: Würth Elektronik, K III spol. s.r.o, TSE spol., Mektec, A.S.A., Groz-Beckert Czech s.r.o., VISCOFAN CZ s.r.o., MOSLED, s.r.o., E.ON Energie, a.s., SCB Foundry, a.s., Memco s.r.o., Duropack Bupak Obaly s.r.o., ČEVAK a.s., KERN-LIEBERS CR spol. s r.o., KeyTec České Budějovice s.r.o., MADETA a. s., EGEM s.r.o. a jiné.

Podniky, které vykazují svoji podnikatelskou činnost na území Českých Budějovic s počtem zaměstnanců 100 a více, uvádíme v tabulce č. 3.

Počet zaměstnanců byl zjišťován v rámci kvantitativního průzkumu, na kterém je založena tato práce. Jak již bylo v práci zmiňováno, důležitá je věrohodnost těchto dat, neboť počet zaměstnanců není podmíněn sídlem firmy. Proto bylo maximum firem kontaktováno s prosbou o přesné uvedení zaměstnanců figurujících na území Českých Budějovic. Přesto se nepodařilo kontaktovat všechny firmy a počty jejich zaměstnanců jsou doplněny z výročních zpráv daných firem.

4.4. Rozvojový potenciál města

České Budějovice, figurující jako centrální a hlavní metropole Jihočeského kraje, patří dlouhodobě k nejvýznamnějším střediskům České republiky. Její dominanci podporuje především absence silnějších regionálních středisek, ale zároveň se potýká se silnou konkurencí, kterou je značná vzdálenost od hlavního města Prahy. Tento fakt má za následek spádovost některých severních regionů, zejména Tábora, Milevska, popřípadě Blatné, právě k naší hlavní metropoli resp. Praze.

I přesto ovšem mají České Budějovice postavení jako centrální středisko velkoměstského typu. Výrazný ekonomický růst zaznamenaly České Budějovice v době industrializace, stejně tak jako většina českých měst. Všeobecně můžeme říci, že do dnešní doby nezaznamenaly žádné silné ekonomické výkyvy, negativní, ale ani pozitivní (Kubeš a kol., 2009).

České Budějovice byly založeny roku 1265 Přemyslem Otakarem II. na soutoku řek Vltavy a Malše. K rozvoji města došlo především díky této poloze, která leží na hlavních obchodních cestách, kde především v 16. století prosperovala spolupráce s Horním Rakouskem v obchodu se solí, pivem a zprostředkoval se zde obchod s Podunajím.

Také těžba stříbra znamenala hlavní příčinu rozvoje města. Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, České Budějovice, stejně jako celý Jihočeský kraj, nezastupují region těžkého průmyslu. Hlavní příčinou této skutečnosti je absence nerostných surovin a především fosilních paliv v okolí jihočeské metropole, která v době industrializace nepodněcovala k vybudování těžkých průmyslových zón, jako k tomu bylo např. v okolí měst Plzeň, Praha a Ostrava (Dvořák, 2006).

Ekonomický rozvoj jakéhokoliv sídla je podmíněn jeho ekonomickou stránkou. Faktory a procesy, které ovlivňují konkurenceschopnost daného regionu, můžeme

rozdělit na čtyři základní úrovně. Nejvyšší tzv. *meta* úroveň, která zahrnuje všeobecnou rozvojovou orientaci města, *makro* úroveň udávající stabilní rámec ekonomického rozvoje. Dále pak *mezo* úroveň, zahrnující jednotlivé politiky a instituce, orientované na podporu konkurenceschopnosti a *mikro* úroveň, představující samotné seskupení firem (Viturka, 2009). Tento model jistě nehrál v období průmyslového rozvoje roli, ale orientace města na již zmíněné Horní Rakousko, velkou měrou přispěla k předpokladům pro jeho rychlejší rozvoj.

Důležitým předmětem dobře prosperující průmyslové výroby, je poptávka a odbyt zboží. Ten nemohl být realizován bez kvalitních komunikací. Proto byla roku 1782 vystavěna císařská silnice spojující jihočeskou metropoli s Lincem, která byla roku 1832 doplněna „koněspřežkou“ (Dvořák, Kubeš, 2009).

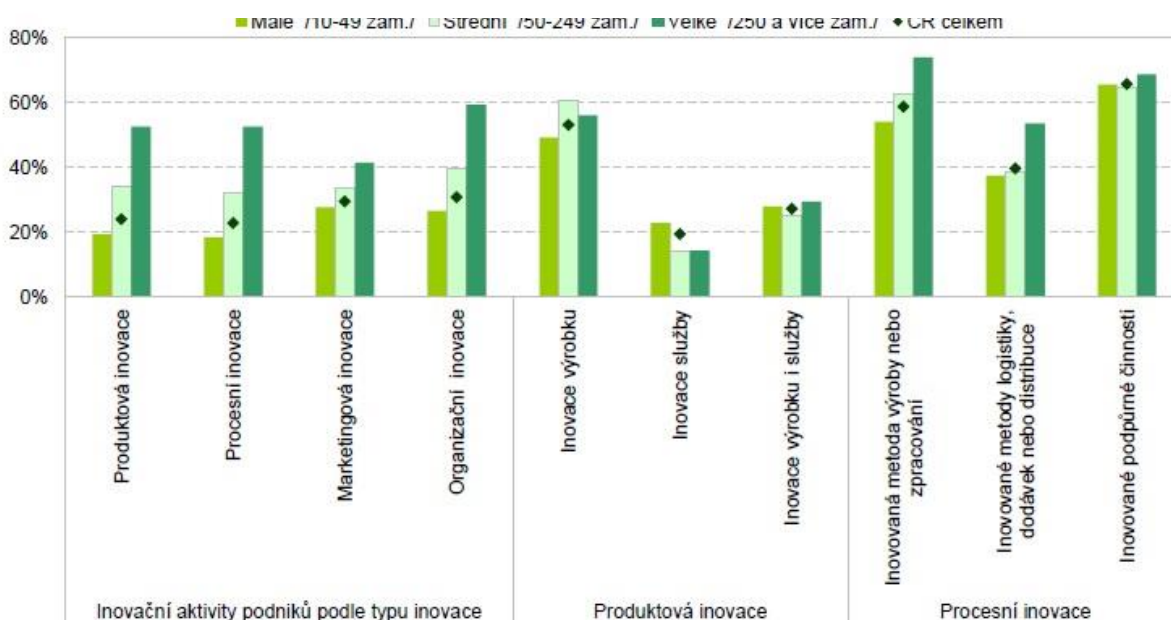
Z předchozího odstavce je patrné, že ekonomický rozvoj podporují tzv. rozvojové osy. Ty představují „tepny“ kooperačního a inovačního rozvoje a mají v hierarchické úrovni tendenci od „shora-dolů“. Hlavní osou, která podporuje rozvoj průmyslové výroby je osa radiální Praha – Říčany – Benešov – Votice – Tábor – Soběslav – České Budějovice. Dále můžeme hovořit o osách nižšího a regionálního významu např. Českokrumlovská osa (Viturka, 2009).

5. Inovační potenciál podnikatelského prostředí a klastrů a jejich situace v době recese

5.1. Inovační výkonnost České republiky

V úvodu práce jsme poukazovali na roli malých a středních podniků jako základního pilíře pro tvorbu a potenciál národního kapitálového trhu. Ovšem většinu typů inovačních aktivit vykazují naopak podniky velké, respektive podniky s počtem zaměstnanců 250 a více. V průmyslové výrobě disponuje největším podílem inovačních aktivit zpracovatelský průmysl. Tento průmysl je v české ekonomice považován za nejpodstatnější zdroj konkurenceschopnosti, obsahuje totiž soubor velice různorodých oborů, které jsou obvykle technologicky velice náročné (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2012).

Obrázek 13- Inovační aktivita podniků

Zdroj: ČSÚ, TI 2010

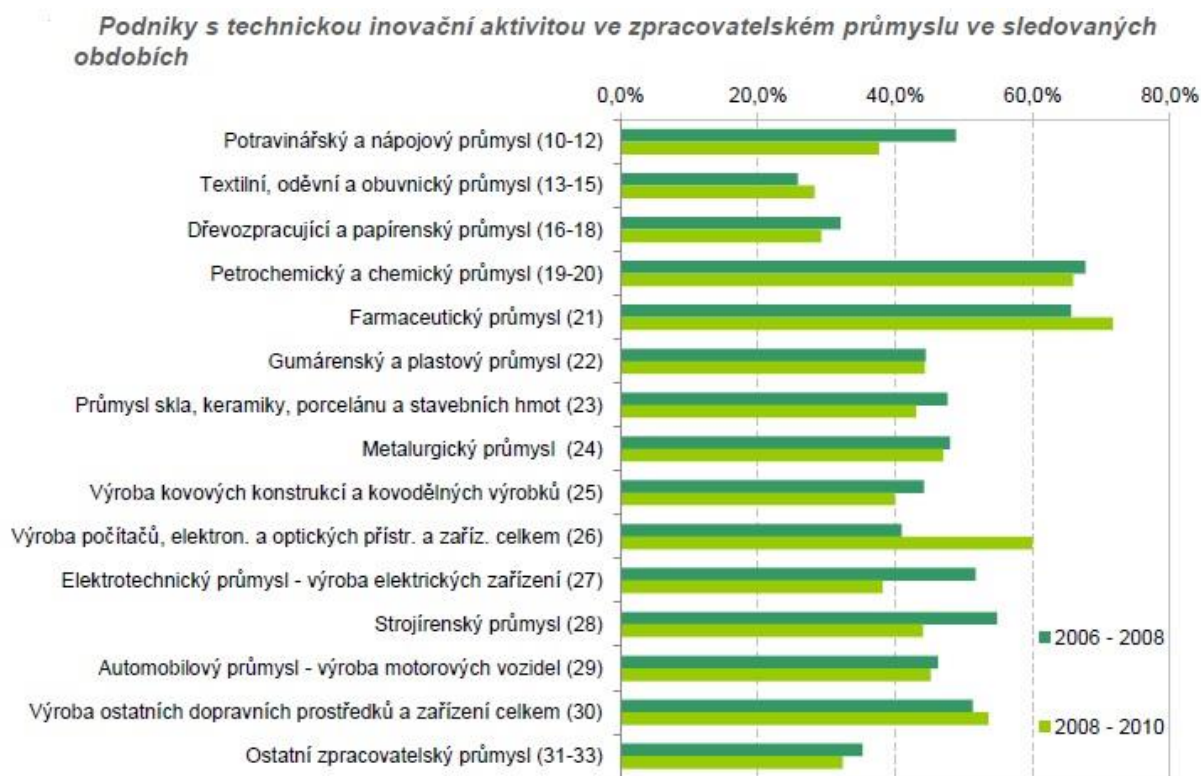
Zdroj: RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE 2012

V obecné praxi dochází k obvyklé realizaci procesních inovací, které představují nové metody a způsoby práce. Důvodem je relativně malá investice do změn procesů v činnosti firmy, ze které lze dosáhnout celkového zefektivnění činnosti a snížení celkových nákladů podniku. V České republice ovšem není tento trend zcela potvrzen a větší podíl podniků

realizuje inovaci organizační (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2012).

Obrázek 14- Inovační aktivita zpracovatelského průmyslu ČR

Zdroj: ČSÚ, TI 2008, TI 2010

Zdroj: RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE 2012

Ve sledovaném zpracovatelském průmyslu zaznamenává na republikové úrovni největší podíl schopnosti inovovat své produktu, technologie aj. obor chemicko-technologický (farmaceutický, petrochemický a chemický).

Nárůst zaznamenala v období 2006 - 2010 výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů. A celkový pokles byl zjištěn u potravinářského a nápojového průmyslu (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2012).

5.2. Existující klastry na území České republiky (Jihočeského kraje)

Podle Agentury pro podporu podnikání a investic (CzechInvest 2013), která se zabývá podporou klastrů na území České republiky a samozřejmě jejich identifikací,

fungovala polovina přímo na území Českých Budějovic. Musíme si ale zároveň uvědomit, že klastrová politika nemusí být v žádném případě vázaná na samotný region a hranice regionu zde nepředstavuje omezení ve spolupráci. Příkladem takového klastru je **Český pivovarský klastr**, který podporuje malé a střední firmy, fungující především v terciární sféře Jihočeského, ale také Středočeského kraje a Vysočiny. Priority tohoto klastru jsou totožné s cíli většiny klastrových organizací. Jedná se o seskupování firem za účelem inovace, získávání vědeckotechnického zázemí na vysoké úrovni, zvyšování distribuce a exportu atd., tedy aspekty, které jsou obecným cílem této politiky.

Důležitým orientačním směrem tohoto klastru je důraz na českou kvalitu nápojů a zvýšení prestiže v zahraničním i tuzemském trhu. Stejně podstatným prvkem je spolupráce s Výzkumným ústavem pivovarským a sladařským v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Mezi členy tohoto klastru řadíme Pivovar Samson a.s., Kokořínský pivovar s r.o., Dudák – měšťanský pivovar Strakonice a.s., Měšťanský pivovar Havlíčkův Brod a.s., Podkovář s r.o., Pivovar Nymburk, spol. s r.o., DUP – družstvo Pelhřimov, Výzkumný ústav pivovarský a sladařský a.s., Regionální potravinářský klastr – Chutná hezky Jihočesky, Czech Brewmasters s r.o., Aequilibrium, s r.o., AND – S, s r.o., Magos, s r.o., Tambu s r.o., staročeský pivovárek, s r.o.

Nejvýznamnějším klastrem v rámci samotného Jihočeského kraje je **Klastr obecného strojírenství** (CGMC) se sídlem v Plané nad Lužnicí. Klasické strojírenské firmy se v tomto klastru zaměřují na specializaci ve třech základních směrech – manipulace, automatizace a energetika, neboli MAE stroj. Cílem klastru je podpora svých členů obstát v konkurenci v rámci kraje, snížení výrobních nákladů a zvýšení marketingových prosperit. Ze stávajících členů, zde uvedeme jen nejdůležitější: MOTOR JIKOV Strojírenská a.s., Brisk Tábor a.s., KOVOSVIT MAS, a.s., BOHEMIA MACHINE, s r.o., Jihočeská agentura pro podporu inovačního podnikání o.p.s., Regionální hospodářská komora Brno, Jihočeská hospodářská komora, KOVO Koukola, s r.o., TESLA Jihlava, a.s., BEVAKO s r.o., KOVO Planá a.s., Vysoké učení technické v Brně, STROS – Sedlačanské strojírně, a.s., UNIS – STROJ CZ a.s., SEPARA-EKO, spol. s r.o., a další (Czechinvest 2013).

V dnešní době disponuje Klastr obecného strojírenství 7 vývojovými centry (Technologický park Jihlava aj.), jejichž výsledkem je vytváření a rozvoj podnikatelského prostředí ve strojírenství.

Jako poslední zde zmíníme **Regionální potravinářský klastr**. Cíl klastru je totožný s vizemi již zmíněných – prostřednictvím rozvoje inovativních technologií a

výrobních postupů zabezpečit rozvoj produkce tradičních regionálních potravin. Velký význam je kladen na vnímání jihočeské kvality a zdravotní prospěšnosti u spotřebitelů. Mezi účastníky tohoto klastru jsou např.: Alimpek, s r.o., K III, spol. s r.o., PEKAŘSTVÍ NODES, spol s r.o., aj., ale také Jihočeský vědeckotechnický park, a.s., Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích či již zmíněný Český pivovarský klastr.

Vidíme tedy, že klastr, jakožto samostatná organizace není výsledná a dochází opět ke spolupráci jednotlivých klastrových iniciativ do dalších vyšších úrovní.

5.3. Recese v české ekonomice

Každá etapa vývoje s sebou nese vzestupné období, ale také stagnaci nebo klesající tendenci. Proto je nezbytné poukázat také na období recese, která zastihla ekonomiku České republiky v nedávné době.

Existence globální finanční krize či celosvětové hospodářské recese na konci minulého desetiletí nelze popřít. Česká ekonomika jakožto otevřená soustava musela být samozřejmě touto krizí méně či více ovlivněna.

V období po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 byl rok 2009, co se týče ekonomického hlediska zcela nejhorší. Za celý tento rok činil pokles HDP 4,2 %.

Jako negativní aspekty tohoto poklesu můžeme označit především zvýšenou nezaměstnanost, silný nárůst vládního deficitu a dluhu či propad investiční aktivity. Této skutečnosti předcházela situace z druhého čtvrtletí roku 2008 ve vyspělých zemích eurozóny, které se dostaly do recese. V důsledku toho se silně snížila zahraniční poptávka a vývoz českého zboží zaznamenal v roce 2009 téměř 20% pokles. Tento pokles především průmyslové produkce se nejvíce dotkl zpracovatelského průmyslu.

Právě průmysl měl velký podíl na růst české ekonomiky v předešlých letech. Jeho podíl na tvorbě HPH (hrubá přidaná hodnota) v celém hospodářství byl největší ze všech zemí Evropské unie. Tato skutečnost je určena především historickým vývojem a postavením země v mezinárodní dělbě práce. Právě v roce 2009 se ovšem nabídková strana ekonomiky výrazně mění. Růst průmyslu poklesl o 14,5%. Zajímavé je ovšem zvýšení dynamiky zemědělství, které zaznamenalo nárůst o necelých 50% a napomohlo tak ke snížení propadu HPH v národním hospodářství. Tato skutečnost se tedy velice výrazně odrazilo ve zvýšení nezaměstnanosti, která začala představovat velice závažný sociální problém. I přesto ovšem můžeme zařadit Českou republiku do zemí evropské unie s nadprůměrnou intenzitou zaměstnanosti (Spěváček 2010).

Obrázek 16- Růst HPH podle odvětví v ČR

	2005	2006	2007	2008	2009
Zemědělství	11,0	-15,6	-11,7	5,2	49,3
Průmysl	10,0	14,0	7,3	7,3	-14,5
Dobývání ner. sur.	-12,3	1,4	-5,1	-1,5	-22,2
Zprac. průmysl	12,2	15,3	9,2	7,2	-14,7
Vyr. a rozvod elek.	2,9	9,7	-0,4	9,9	-11,4
Stavebnictví	-1,1	7,1	4,7	-0,1	1,1
Služby	5,4	5,7	6,0	1,2	-2,1
HPH celkem	6,6	7,8	5,9	3,2	-4,4

Poznámka: HPH v základních cenách se liší od HDP o daně z produktů a dotace na produkty.

Pramen: ČSÚ, čtvrtletní národní účty (březen 2010).

Zdroj: Převzato SPĚVÁČEK 2010, STR. 7

Právě míra nezaměstnanosti je v rámci ukazatelů ekonomické situace a konkurenceschopnosti jedním z nejsledovanějších makroekonomických ukazatelů na regionální úrovni. Tato hodnota je do jisté míry závislá na HDP, ale působí zde také mnoho ostatních dílčích faktorů. Jedná se např. o vývoj celkové produktivity práce, vývoj celkové zaměstnanosti s ohledem na měnící se věkovou strukturu obyvatel, stav dopravní infrastruktury a vývoj mezikrajské dojížděky a vyjížděky do zaměstnání.

Přes nárůst nezaměstnanosti v roce 2009 a 2010 můžeme sledovat oživení zaměstnanosti v tradičních průmyslových regionech (Plzeňský, Pardubický, Liberecký). Můžeme tedy tvrdit, že oživení české ekonomiky po roce 2010 bylo taženo právě exportními odvětvími lokalizovanými v těchto regionech (Kahoun 2011).

Obrázek 17- Směrodatná odchylka míry registrované nezaměstnanosti a registrovaná míra nezaměstnanosti v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Směrodatná odchylka	3,46	3,35	3,49	3,60	3,27	3,07	2,78	2,16	1,89	2,49	2,38	2,08
ČR	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7	6,0	6,0	9,2	9,5	8,2
PHA	3,4	3,4	3,7	4,0	3,6	3,2	2,7	2,2	2,1	3,7	4,1	4,0
STC	6,8	6,8	7,2	7,4	6,9	6,3	5,3	4,3	4,5	7,0	7,7	6,9
JHC	5,8	6,0	6,7	7,0	6,6	6,7	5,7	4,5	4,8	7,8	8,5	6,8
PLZ	6,5	6,5	7,1	7,6	6,7	6,4	5,6	4,4	5,0	8,2	8,3	6,7
KVA	8,0	8,7	10,1	10,6	10,8	10,3	9,2	7,3	7,6	11,1	11,4	9,7
UNL	16,2	15,8	17,1	17,9	15,9	15,4	13,8	11,0	10,3	13,6	13,9	12,5
LIB	6,4	7,4	8,7	9,5	8,2	7,7	7,0	6,1	7,0	11,2	10,5	9,4
KVH	5,9	6,3	7,3	7,9	7,7	7,3	6,3	4,7	4,8	8,0	8,4	6,9
PAR	7,9	7,9	8,7	9,4	8,9	8,3	6,9	5,4	6,0	9,6	9,9	7,7
VYS	7,5	7,0	8,3	9,2	8,9	8,2	7,1	5,6	6,3	10,3	10,7	8,5
JHM	9,4	9,7	11,2	11,5	10,7	10,2	8,8	6,9	6,8	10,6	10,9	9,2
OLO	11,9	11,8	12,2	12,5	11,7	10,6	9,0	6,7	6,9	12,2	12,5	10,4
ZLI	8,1	8,5	10,2	10,6	9,5	9,3	7,8	6,0	6,1	10,8	10,7	8,9
MVS	15,1	15,1	15,9	16,8	15,7	14,2	12,6	9,6	8,5	12,1	12,4	10,9

Pramen: MPSV ČR, vlastní propočty.

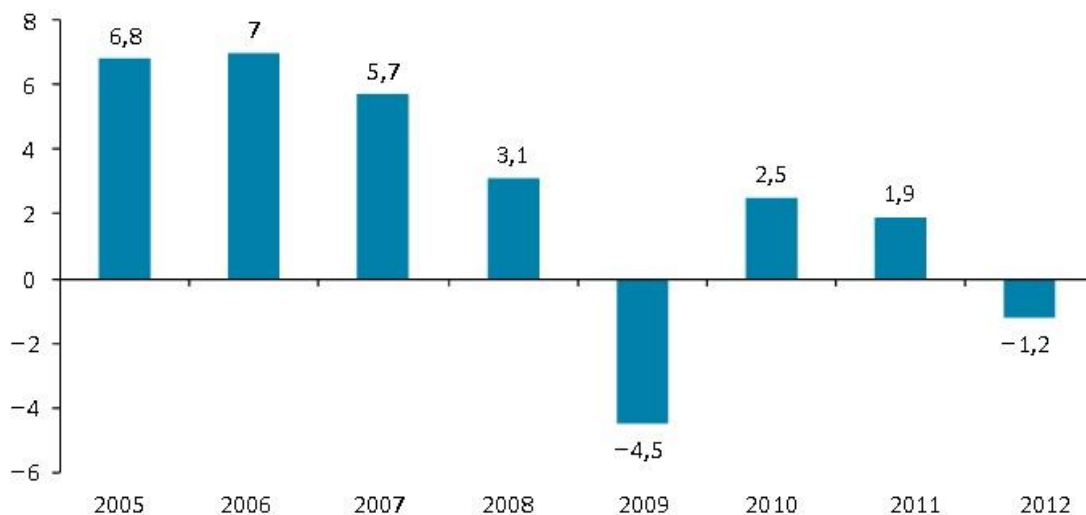
Zdroj: KAHOUN 2011, PŘEVZATO STR.7

Oživení ekonomické situace v roce 2010 bylo velice mírné a hrubě nesplnilo očekávání následného růstu a rozvoje. Začátek následujícího roku 2011 můžeme charakterizovat jako velice pozitivní, avšak v jeho průběhu přišlo zklamání spojené se snižujícím se růstem a zvyšováním rizik z budoucího vývoje.

Příčinami jsou turbulence na finančních trzích, přetrvávající deficity veřejných financí a s nimi spojené státní dluhy či vážná dluhová krize (Řecko, Portugalsko, Irsko), která se podepsala na velké evropské ekonomiky (Itálie, Španělsko). Dochází ke zhoršení důvěry a zvýšení nejistoty spotřebitelů i investorů. Ekonomické prognózy tedy představovaly značné zpomalení ekonomického růstu a nevylučovaly ani další ekonomické recese, které by mohli propuknout v dalších zemí (Spěváček 2011).

Obecně ovšem tyto dva roky můžeme charakterizovat jako oživení ekonomické aktivity a meziroční tempo růstu HDP se dostalo do kladných hodnot.

Obrázek 18- Růst HDP ČR v letech 2005 - 2012

Pramen: ČSÚ (2013b).

Zdroj: SPĚVÁČEK 2013, PŘEVZATO STR. 4

Dle ekonomických předpokladů došlo v roce 2012 k poklesu růstu ekonomické aktivity a Českou republiku zasáhla nová recese. Zatímco recesi z roku 2009 můžeme označit jako poměrně hlubokou, tuto recesi (2012) můžeme obecně označit jako mělkou (snížení HDP pouze o 1,2%). Dalším rozdílem mezi těmito ekonomickými situacemi je fakt, že recese v roce 2009 byla zapříčiněna vnějšími faktory (omezení exportu). Zatímco recese v roce 2012 byla zapříčiněna domácími faktory, které silně snížili domácí poptávku a nebyť pozitivního zahraničního exportu, byla by hodnota poklesu HDP daleko vyšší. Tento hospodářský vývoj musíme ovšem pozorovat v kontextu s vývojem ostatních zemí. Ekonomická krize a následná recese v roce 2009 je označována jako nejhlubší od konce 2. světové války a měla za následek ztrátu růstové dynamiky převážně ve všech zemích i přes lehké oživení v roce 2010 a 2011. Nová recese v roce 2012 zapříčinila pokles HDP v evropské unii o 0,3 %. Důležité ovšem jsou velké rozdíly mezi zeměmi v rámci Evropské unie. Jako největší propad je označováno jižní křídlo EU (Řecko, Portugalsko, Kypr, Itálie, Slovinsko, Maďarsko a Španělsko). Hlavním důvodem u těchto zemí je značná nerovnováha (dluhová krize, která byla řešena úspornými opatřeními) a málo konkurenceschopné ekonomiky. Vyskytly se ovšem také země (14 zemí), kdy byl zaznamenán nárůst HDP. Mezi tyto země můžeme zařadit pobaltské státy, Polsko či

Slovensko. Ve dvou posledně zmiňovaných se stal významným růstovým faktorem zahraniční obchod. Podle prognóz se bude v roce 2013 česká ekonomika stagnovat a v následujícím roce 2014 se dočkáme mírného oživení mezi 1,5 - 2% (Spěváček 2013).

Podle nejnovějších statistik došlo k nárůstu HDP, v posledním čtvrtletí, o 0,6%, můžeme tedy hovořit o lehkém oživení tohoto propadu. Ovšem podle uznávaného česko-amerického ekonoma, profesora Milana Zeleného nelze nyní prosazovat tvrzení o konci této recese. Naopak zdůrazňuje nedisciplinovanost a neakceptování této problematiky českými ekonomy, statistiky, ale i politiky. Je nutné si uvědomit, že analytici sledují jen historická čísla, své hypotézy od sebe opisují a tyto odhady jsou pouhé odvozeniny od minulosti. Proto apeluje na hlubší průzkum této problematiky a položení základní otázky „proč je recese u konce“ (Zelený 2013).

6. Hodnocení podmínek rozvoje klastrů Českých Budějovic

6.1. *Kvantitativní analýza potenciálu pro rozvoj klastrů*

Jak již bylo uvedeno, hlavním a výchozím ukazatelem vyhodnocení potencionálního prostředí pro rozvoj klastrů byl zvolen kvocient lokalizace.

Dříve než se dostaneme k samotné interpretaci výsledků tohoto průzkumu, rádi bychom zde poukázali na systém klasifikace podniků do jednotlivých odvětví. Tuto problematiku jsme úmyslně nezmiňovali v kapitole o metodice práce z důvodu lepšího porozumění a následnému přistoupení k samotným výsledkům.

Jako výsledné rozdělení průmyslového odvětví jsme se rozhodli použít odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ) na základě dvoustupňového alfabetského kódu.

Tímto rozhodnutím jsme se pokusili proniknout hlouběji do problematiky potencionálního prostředí klastrů, ale zároveň jsme se dostali do situace, kdy naše výsledky budou zcela ovlivněny naším postojem a zařazení některých podniků do daného odvětví se stane velice diskutabilním.

Máme zde několik podniků, jako jsou například GAMA GROUP a.s., Robert Bosch spol. s r.o., či KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s., ve kterých je výroba prolínána napříč průmyslovým odvětvím a každá z jejich divizí vykazuje odlišné výrobky v rámci tohoto zařazení.

Jako příklad zde uvedeme GAMA GROUP a.s. Tento podnik působí na tuzemském trhu v rámci pěti divizí. Divize v Dalečíně poskytuje odběratelům zdravotnické, diagnostické a veterinární technické prostředky. Divize v Litomyšli naopak nabízí školní sortiment, kancelářské potřeby či plastové obaly. Závod v Jimramově produkuje především zdravotnické prostředky z plastů (transfúzní a infúzní soupravy), ale také komplexní služby v rámci vstřikování plastů a je také kladen důraz na integraci výrobku zákazníka na vlastní návrh.

Otázka tedy zní, kam tento podnik zařadit. Proto jsme se rozhodli o rozdělení této analýzy na dvě části.

První část provedeme již zmíněnou přesnější formou v rámci rozdělení do určitých odvětví s konstatováním, že nad zařazením některých podniků lze polemizovat.

Druhou část provedeme přesněji, ale pouze v rámci obecných průmyslových odvětví, tzn. na úrovni strojírenského, potravinářského, elektrotechnického aj.

Tabulka č. 5: Vybrané ukazatele hodnocení potenciálu klastrů v Českých Budějovicích v tis. osobách

Odvětví průmyslu	ČR 2011	ČB 2011	LQ
Průmysl celkem	1288	14,351	
B. Těžba a dobývání	35	0,035	0,07
C. zpracovatelský průmysl	1168	12,731	
Výroba potravinářských výrobků	100	0,594 (1,964)	0,53 (1,60)
Výroba nápojů	15	0,663	3,83
Výroba textilií a oděvů	53	0,1	0,17
Výroba usní a souvisejících výrobků	7	-	-
Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných aj. výrobků, kromě nábytku	60	0,062	0,09
Výroba papíru a výrobků z papíru	19	0,254	1,20
Tisk a rozmnožování nahraných nosičů	25	0,277	0,99
Výroba koksu a ropných produktů	2	-	-
Výroba chemických látek	29	0,045	0,13
Výroba farmaceutických výrobků a zařízení	10	-	-
Výroba pryžových a plastových výrobků	81	0,863	1,00
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	56	0,210	0,35
Výroba základních kovů, hutní zpracování, slévárství	48	1,443	2,73
Výroba konstrukcí a kovodělných výrobků, kr. zařízení	172	0,676	0,35
Výroba počítačů, elektronických a optických	40	0,414	0,94

zařízení			
Výroba elektrických zařízení	97	1,471	1,37
Výroba strojů a zařízení	119	4,373	3,32
Výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů	148	0,026	0,02
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	20	0,359	1,62
Výroba nábytku	28	0,064	0,18
Ostatní zpracovatelský průmysl	39	0,837	1,93
D. Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla atd.	32	0,538	1,48
E. Zásobování vodou, související odpadní látky atd.	53	1,047	1,78

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU 2013

Poznámky: LQ – koeficient lokalizace
 ČR 2011 – počet zaměstnanců určitého odvětví v České republice v roce 2011
 ČB 2011 – počet zaměstnanců určitého odvětví Českých Budějovic v roce 2011

Zvýrazněné hodnoty v tabulce představují v průmyslu Českých Budějovic nadprůměrný potenciál pro rozvoj klastrů v daném odvětví. Většina názorů, které kvocient lokalizace interpretuje, se shoduje na stejném závěru. Jestliže hodnota lokalizačního kvocientu vykazuje hodnotu větší než 1, můžeme hovořit o jakési nadprůměrné zaměstnanosti v tomto odvětví. Jestliže hodnota převyšuje hranici 1,2, můžeme hovořit o potenciálním prostředí pro rozvoj tohoto odvětví a je nezbytné se na toto odvětví více zaměřit a hlouběji ho prozkoumat (Gavenda 2005).

Dříve než se zaměříme na identifikaci jednotlivých průmyslových sektorů, rádi bychom poukázali na problematiku, týkající se samotné zaměstnanosti v jednotlivých podnicích.

V kapitole o metodice práce jsme již zmínili potřebu přesné identifikace zaměstnanců jednotlivých podniků na správním území Českých Budějovic, nikoli celkového počtu zaměstnanců např. v rámci podniku v celém kraji. Po konzultaci s jednotlivými manažery a zaměstnanci jednotlivých podniků proto musíme k této souvislosti zmínit důležitou informaci.

Existují dva pohledy jak k této problematice přistoupit. Jestliže budeme brát v úvahu trh práce, poté je tento přístup identifikace přesného počtu zaměstnanců na daném území správný.

Jestliže budeme ovšem pojednávat o síle, která plyne z inovací, vývoje aj. ekonomických hodnot podniků, pak je nutné uvědomit si důležitou věc. Podnik, který nemá své zaměstnance na správním území Českých Budějovic, ale má zde například vývojové centrum, či ředitelství, zde disponuje určitou silou (inovační, ekonomickou aj.), kterou mu tito zaměstnanci, ať nepřítomní, přinášejí.

Jako příklad zde můžeme uvést jihočeský koncern Madeta a.s. Podnik, který má sídlo v Českých Budějovicích, zaměstnává na tomto území pouze 1/8 svých zaměstnanců. Pro ukázkou jsme tedy zahrnuli do výpočtu identifikace lokalizace v odvětví výroby potravin (tabulka číslo 5) a potravinářském odvětví (tabulka číslo 6) celkovou zaměstnanost tohoto podniku (hodnota v závorce). A z výsledných hodnot můžeme pozorovat, jak tento podnik z obou nevýrazných odvětví, vytvořil nadprůměrné hodnoty pro rozvoj podnikatelského prostředí.

Tímto jsme tedy chtěli jen poukázat na tuto skutečnost, že ačkoliv zaměstnanci nejsou na území přítomni, výsledky a hodnoty z jejich práce zde mohou vytvářet tento potenciál také.

Jedná se ovšem jen o pár podniků, které mají takto uskupenou strukturu, proto naším prvotním cílem zůstává výzkum podle skutečné zaměstnanosti na správním území.

České Budějovice můžeme dle daného výsledku prezentovat jako poměrně inovačně příznivé, neboť řada odvětví vykazuje vysokou prostorovou koncentraci zaměstnaných. Jako další faktor musíme zdůraznit vysokou konkurenceschopnost místních firem a tím tvrdší podmínky pro nově vznikající podniky, což je ovšem úhel pohledu a individuality dané situace.

Podle úvodní hypotézy se potvrdila vysoká koncentrace zaměstnanců ve výrobě nápojů. Budějovický gigant Budvar a Měšťanský pivovar produkují vysokou měrou na národní úrovni, proto se dala očekávat nadprůměrná hodnota tohoto odvětví. S hodnotou lokalizačního kvocientu 3,83 můžeme toto odvětví zařadit k nejvíce pozitivnímu, v souvislosti s výzkumem a rozvojem klastrové iniciativy. Samozřejmě klastrová iniciativa již dávno proběhla a je o ní pojednáno v kapitole existujících klastrů na území jižních Čech.

V opačném případě, daleko větší potenciál by se mohl předpokládat ve výrobě potravinářských výrobků, kde je hodnota kvocientu poměrně nízká (0,53). Musíme si ovšem uvědomit, že na území města nefiguruje žádná větší potravinářská firma (kromě podniku KIII a již zmíněné Madety a.s.), která by vykazovala větší zaměstnanost a je zde soustředěno více malých podniků.

Na vyvrácení jedné z hypotéz, které poukazovala na nadprůměrnou hodnotu ve většině lehkého zpracovatelského průmyslu, především dřevozpracujícího, na úkor těžkého průmyslu, poukazují hned tři ukazatele. Prvním z nich je minimální až nulová výroba textilií a oděvů (0,17). Jako nepředvídatelnou hodnotu lze označit oblast zpracování dřeva a dřevěných výrobků (0,09). Vlivem historických aspektů a lesních kultur v rámci celého kraje se dala očekávat daleko větší hodnota. V této souvislosti lze zmínit také minimální výrobu nábytku (0,18) a ostatních nekovových výrobků (0,35).

V této souvislosti se v průmyslu Českých Budějovic udržel potenciál ve výrobě papírů a výrobků z papíru (1,20) a také zastoupení tiskáren a rozmnožování nahaných nosičů, kterých je ve městě nadbytek. Prosperující tiskárny jako Saiko, Typodesign, Galileo Production aj., mají rozhodně sílu na vytvoření produktivního prostředí.

Výroba základních kovů, hutnictví a slévárenství. Odvětví zpracovatelského průmyslu, které patří historicky k dějinám města. Spousta malých sléváren a jiných příbuzných podniků zde prosperovalo od nejranějších dob průmyslové revoluce. Firmy jako Motor Jikov, SCB Foundry, Kovotex, KeyTec můžeme řadit k hlavním článkům a dominantním prvkům v průmyslu Českých Budějovic. Nadprůměrná hodnota 2,73 rozhodně vykazuje potenciální rozvoj města. Jako kontrast k základní výrobě kovů zde můžeme uvést zanedbatelnou hodnotu kovodělných výrobků a konstrukcí, která představuje minimální hodnotu 0,35.

V dnešní době nejproduktivnější firma Českých Budějovic, rozhodně podle počtu zaměstnanců – Robert Bosch. Právě ona se podílí na relativně vysoké hodnotě kvocientu odvětví výroby strojů a zařízení (3,32). Kromě tohoto podniku stojí v popředí také podniky jako Motor Jikov Fostrum, Groz-Beckert, EGEM aj.

Zde se dostáváme k již zmíněné problematice ohledně správného zařazení podniků. Robert Bosch, podnik, který produkuje své výrobky od motorových součástek (nádržové moduly, čerpadla aj.) po elektrospotřebiče. Troufám si tvrdit, že hnací silou a největší produktivitou tohoto podniku jsou právě komponenty ohledně motorů. Logickým řešením by tedy tato firma měla pomoci k už tak vysokému potenciálu výroby ostatních dopravních prostředků, která bez samotného Roberta Bosche vykazuje hodnotu 1,62. Zmíníme zde tedy jen slovy vysoký potenciál tohoto odvětví.

Další vysoký potenciál, na který bohužel můžeme poukázat také pouze slovy je odvětví výroby zdravotnických zařízení. Hodnoty tohoto průmyslu na republikové úrovni nemáme k dispozici a nemůžeme je v žádném případě zaměňovat s oblastí farmacie (lékárenství). Budějovické firmy jako jsou GAMA GROUP, Dentamechanik či Centrum

technické ortopedie, představují ve městě velký potenciál v oblasti zdravotnické výroby. Na toto tvrzení pouze poukážeme, ale hodnoty pro potvrzení k dispozici nemáme.

Poslední, ale také jednou z největších hodnot této analýzy je vysoký potenciál ve výrobě elektrických zařízení. Podniky jako EGE, Würt Elektro či již zmíněna GAMA GROUP také přináší budějovickému trhu mnoho pracovních míst a s nimi zmíněný rozvojový potenciál.

Celý Jihočeský kraj je od konce 16. století spojen s vodohospodářstvím, proto i metropole tohoto kraje bude vykazovat nadprůměrný potenciál v tomto ohledu. Hodnota potencionálního rozvojového prostředí odvětví průmyslu v souvislosti s vodou a odpady dosahuje bezmála 1,8. Velkou měrou se o to zaslужují podniky, jako jsou ČEVAK či ASA.

Stejně lze hovořit o odvětví v oblasti energie, kdy hodnota 1,48 předpokládá také budoucí a hlubší prozkoumání.

Tabulka 6- Vybrané ukazatele hodnocení potenciálu klastrů v Českých Budějovicích podle odvětví

Odvětví průmyslu	ČR 2011	ČB 2011	LQ
Průmysl celkem	1288	14,351	
Celkový počet zaměstnanců zpracovatelského průmyslu	1168	12,731	
Potravinářský	115	1,257 (2,627)	0,98 (1,87)
Textilní, oděvní, kožedělný	60	0,100	0,15
Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní	171	1,494	0,78
Chemický	122	0,908	0,67
Sklářský, keramický, stavební hmoty	56	0,210	0,34
Hutnický, kovozpracující	220	2,119	0,86
Strojírenský	287	4,758	1,49
Elektrotechnický	137	1,885	1,23
Těžba, energetika, odpady	120	1,620	1,21

Zdroj: Vlastní zpracování

Poměrně identicky můžeme hovořit i o druhé části této analýzy a to nalezení potenciálu v obecném odvětví průmyslu. V kontextu s pohledem do hlubší problematiky můžeme pozorovat ztrátu potencionálu v potravinářském odvětví, kdy nápojoví producenti Budvar a Měšťanský pivovar již nestrhnou celkový potravinářský průmysl pro svůj prospěch. Dovolili jsme si zde jako u předchozího případu poukázat na hypotetický příklad, kdybychom do vzorku zahrnuli celkový počet zaměstnanců Madety a.s. Vidíme, že i zde by tento krok vedl k navýšení potenciálu k již zajímavým hodnotám v oblasti potencionálního prostředí.

Ostatní hodnoty nám již potvrzují celkový náhled do této problematiky,

publikovaný výše. Nadprůměrné hodnoty v oblasti strojírenského a elektrotechnického průmyslu s výjimkou hutního a kovo zpracujícího. Zde vidíme, že v Českých Budějovicích lze spíše vyzdvihnout výrobu základních kovů a slévárenství, zatímco produkce konstrukcí a kovodělných výrobků spíše zaostává.

6.2. Kvalitativní analýza inovačního rozvoje

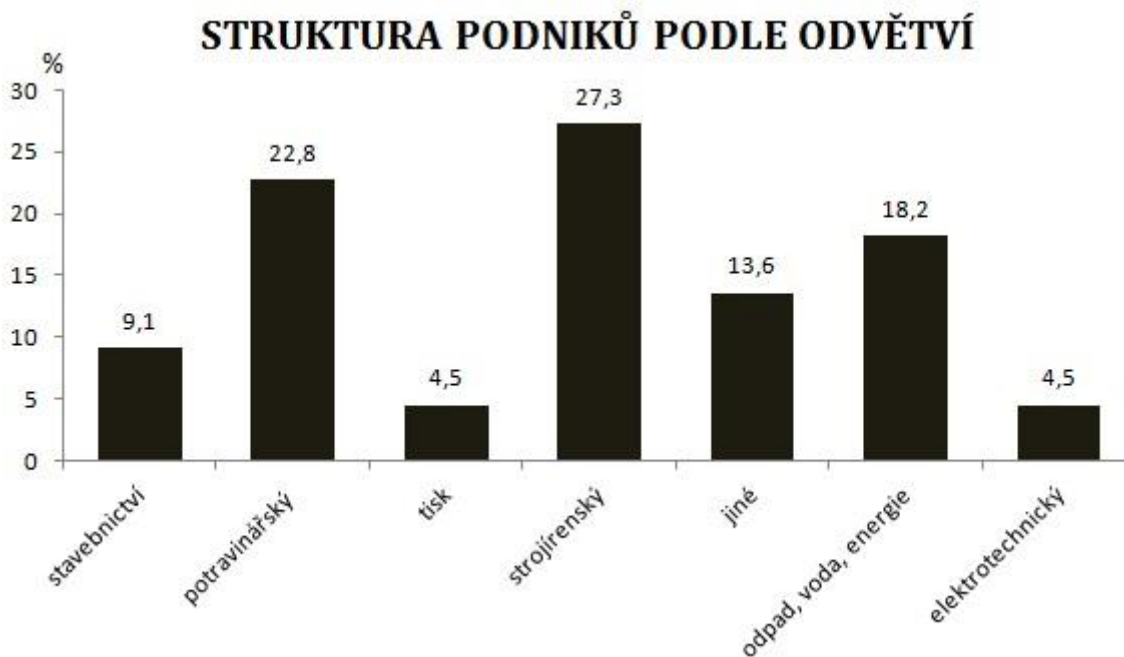
Základem pro kvalitativní analýzu inovačního rozvoje a potenciálu pro tvorbu klastrů, byl již zmínění terénní výzkum ve formě dotazníkového šetření. Návratnost 55% není nikterak vysoká, avšak pro náš výzkum, lze hovořit o dostatečné.

Dotazníkového průzkumu se zúčastnily tyto firmy: TATRAGON, JIHOČESKÁ MASNA, JAROSLAV KARMÁŠEK, KEYTEC, HEAD SPORT, KERN-LIEBERS, WIENERBERGER, ASA České Budějovice, MADETA, MOTOR Jikov Fostron, MEMCO, TEPLÁRNA České Budějovice, Jihočeský vodárenský svaz, MOSLED, ALIMPEK, Budějovický Budvar, Robert Bosch, EGE SPOL., DENTAMECHANIK, Hoch a synové, SCB FOUNDRY a ZÁRUBA.

- **STAVEBNICTVÍ** – Tetragon, Wienerberger
- **POTRAVINÁŘSKÝ průmysl** – Jihočeská masna, Madeta, Alimpek, Budějovický Budvar, Záruba M&K
- **TISK** – Jaroslav Karmášek
- **STROJÍRENSTVÍ** – Keytec, Kern-liebers, Motor Jikov, Mosled, SCB foundry, Robert Bosch
- **JINÉ** – Hoch a synové, Dentamechanik, Head sport
- **ODPAD, VODA A ENERGIE** – A.S.A. ČB, Teplárna ČB, Jihočeský vodárenský svaz, EGE spol.
- **ELEKTROTECHNICKÝ** – Memco

Největší procentuální zastoupení v rámci odvětví představují dotazované podniky, které profitují ve strojírenském, potravinářském a můžeme-li říci v energetickém odvětví, s ohledem, že v posledně zmiňovaném jsou zařazeny také firmy, které se zabývají rozvodem vody a zpracováním odpadů.

Obrázek 19- Struktura dotazovaných podniků dle odvětví

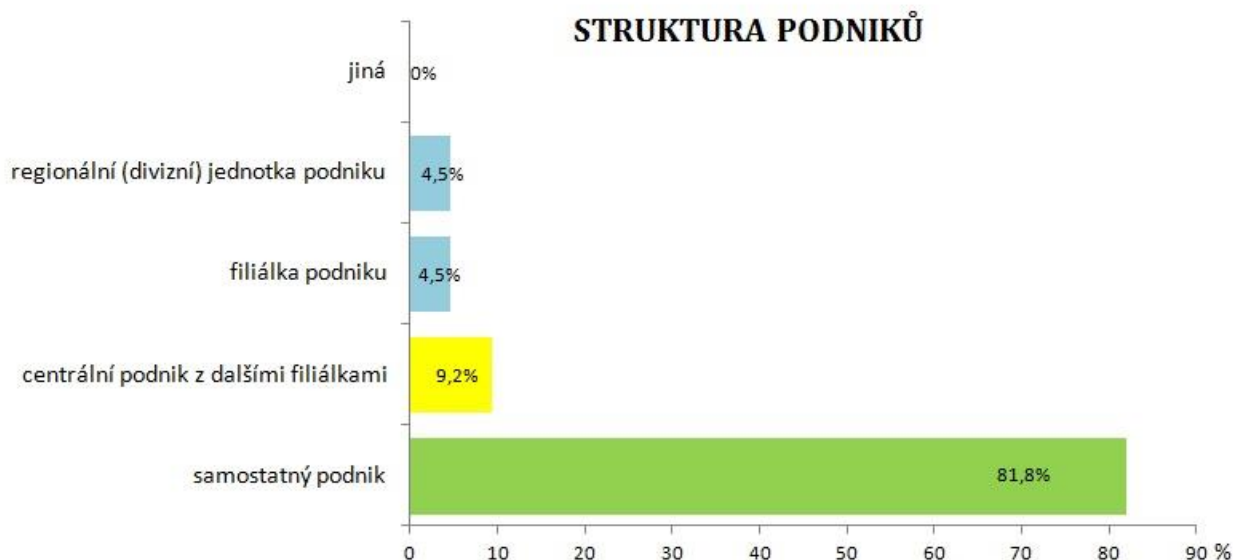
Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázkou, která stále souvisí s obecnými informacemi, týkající se dotazovaných podniků, bylo zjištění jejich vnitřní struktury. Respektive poukázání na skutečnost, zda tyto firmy figurují na průmyslovém trhu Českých Budějovic jako samostatné podniky nebo zaujímají postavení filiálek, či různých regionálních divizí aj.

Více jak 80 % dotazovaných subjektů, funguje jako samostatný podnik, což podporuje náš výzkum v oblasti reprezentativnosti výsledků, neboť podniky nejsou ovlivněny svými centrály mateřských firem, ale individualita a vlastní rozhodování v oblasti dotazování, souvisí přímo s otázkami, týkající se podpory a inovací ve městě České Budějovice.

Obrázek 20- Vnitřní struktura podniků podle stupně jejich samostatnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 7: Struktura podniků

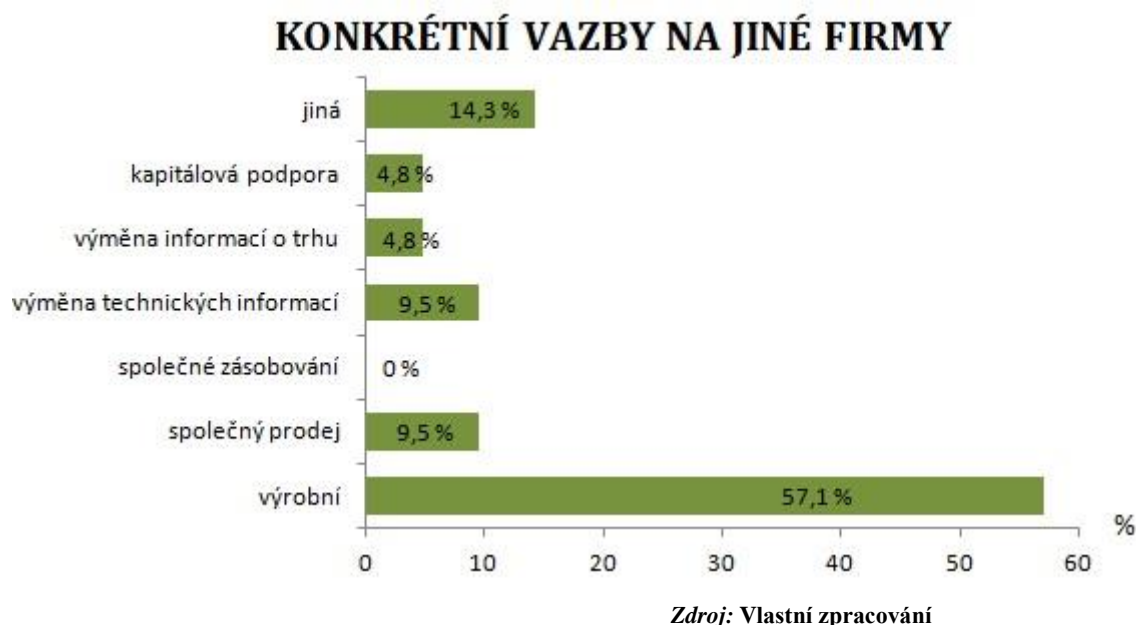
Odpověď	Odpovědi	Podíl %
Samostatný podnik	18	81,8
Centrální podnik s dalšími filiálkami	2	9,2
Filiálka podniku	1	4,5
Regionální jednotka podniku	1	4,5
jiná	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Po upřesnění základních informací, týkající se vnitřní struktury, přistupuje naše analýza k již konkrétnějším případům, týkající se spolupráce v rámci samotných podniků, ale také v souvislosti s podpůrnými organizacemi, které jsou pro podniky stejně důležité, jako spolupráce mezi nimi.

Podle zjištěných hodnot můžeme konstatovat jako největší spolupráci mezi podniky ve výrobní oblasti (obrázek číslo 21). Více než polovina dotazovaných podniků uplatňuje tuto spolupráce k dosažení lepších výsledků a prosperity své firmy na trhu.

Obrázek 21- Konkrétní vazby mezi podniky

Tabulka 8- Zjištěné hodnoty vzájemných vazeb

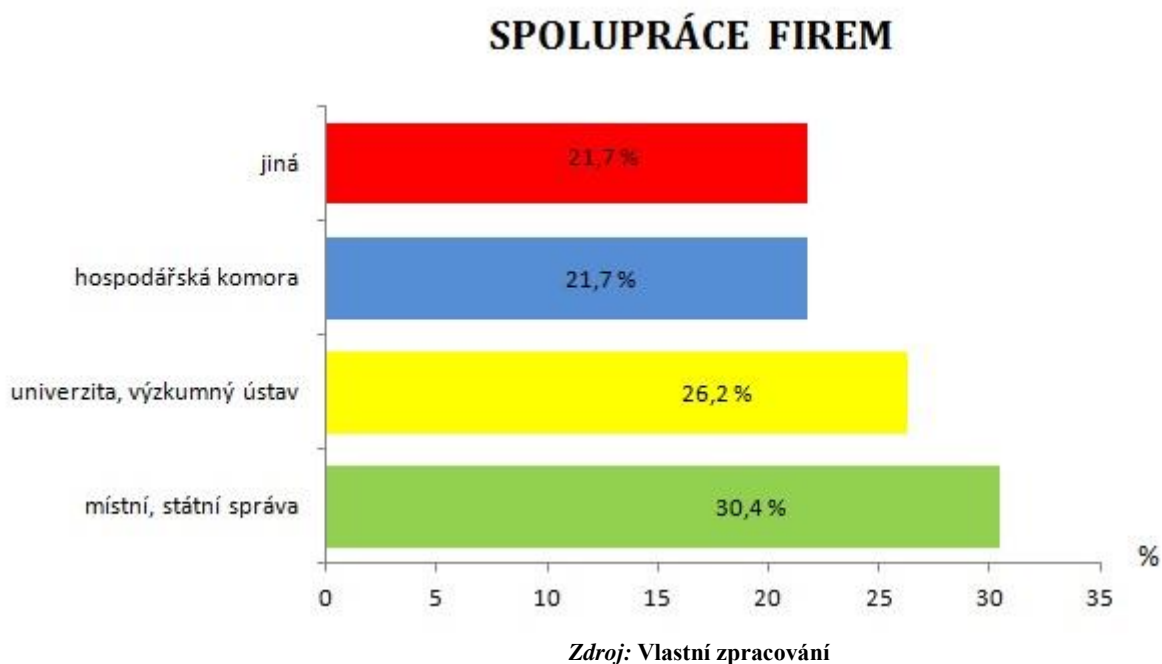
Odpověď	Odpovědi	Podíl %
Výrobní	12	57,1
Společný prodej	2	9,5
Společné zásobování	0	0
Výměna technických informací	2	9,5
Výměna informací o trhu	1	4,8
Kapitálová podpora	1	4,8
Jiná	3	14,3

Zdroj: Vlastní zpracování

V souvislosti se spoluprací podniků jsme již zmínili důležitost této spolupráce s podpůrnými organizacemi, jako jsou hospodářská komora, univerzita aj. V této souvislosti lze charakterizovat podnikatelský trh v Českých Budějovicích jako velmi pozitivní, neboť každá z dotazovaných firem vykazuje spolupráci alespoň s některou z těchto institucí.

Třetina (30,4%) dotazovaných podniků spolupracuje s místní (státní) správou. Zajímavé je zastoupení ve spolupráci s univerzitou (26,2%), či jiným výzkumným ústavem, což je poměrně velmi vysoké číslo. 21,7% podniků vykazuje také spolupráci s hospodářskou komorou a 21,7% disponuje vzájemnou spoluprací s další jinou organizací.

Obrázek 22- Spolupráce podniků s vybranými typy subjektů

Tabulka 9: Spolupráce firem

Odpověď	Odpovědi	Podíl %
Místní, státní správa	7	30,4
Univerzita, výzkumný ústav	6	26,2
Hospodářská komora	5	21,7
jiná	5	21,7

Zdroj: vlastní zpracování

Po získání informací o odvětvové a vnitřní struktuře respondentů a jejich vzájemné spolupráci, přistupuje tato analýze ke klíčovému problému zkoumané problematiky a to k samotným produkčním sítím a ochotě podniků inovovat a spolupracovat.

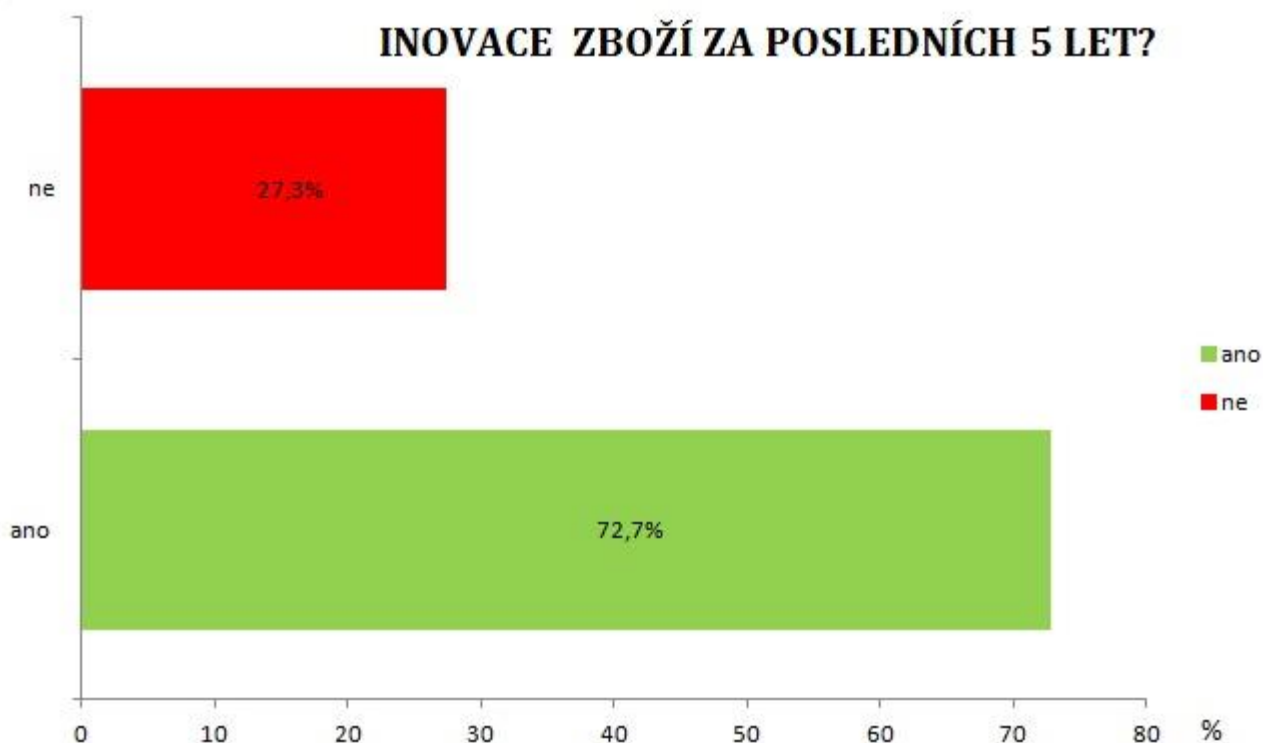
Dotazovaných jsme se tedy zeptali, zda podnik zavedl za posledních 5 let nějakou inovační aktivitu, respektive inovované zboží a následně, jestli byla tato inovace prospěšná pro další působení podniku na kapitálovém trhu.

Z celkového počtu 22 podniků, 16 podniků (72,2%) uvedlo, že za posledních 5 let zavedlo na trh inovované zboží, či služby. Bezsporně se jedná o vysokou hodnotu, která ovšem může být ovlivněna nerovnoměrným zastoupením dotazovaných v jednotlivém odvětví průmyslu. Respektive značná část respondentů figuruje v potravinářském a energetickém (voda, odpady) odvětví, kde potřeba inovace nemusí být tak značná, jako je tomu např. v elektrotechnickém či strojírenském sektoru. Hodnota 72,2% se pohybuje

lehce nad průměrem celkové inovační politiky v rámci České republiky a je o ní pojednáno v předchozích kapitolách.

Pokud se oslovené podniky podílely na inovačním procesu, následně jsme se zeptali, zda tato inovace přinesla pozitivní vliv na výrobu a celkovou prosperitu těchto podniků. Ze 17 podniků, 11 podniků (65 %) uvedlo inovaci jakou přínosnou pro další růst a prosperitu firmy. 1 podnik, který se v minulosti inovací nezabýval, zde s jistotou uvedl, že by inovace neměla žádné prosperující stránky, naopak by finančně podnik zatížila. Jedná se právě o podnik, který spadá do oblasti vodohospodářství a energetiky. Další 3 podniky (17,5 %) nejsou schopny posoudit přínosnost, či naopak neefektivitu inovačních aktivit ve svých firmách a 3 podniky (17,5 %) jsou si jisté, že inovace nezaznamenala pozitivní vliv na celkovou prosperitu svých firem.

Obrázek 23- Hodnocení inovačních aktivit podniků za posledních 5 let

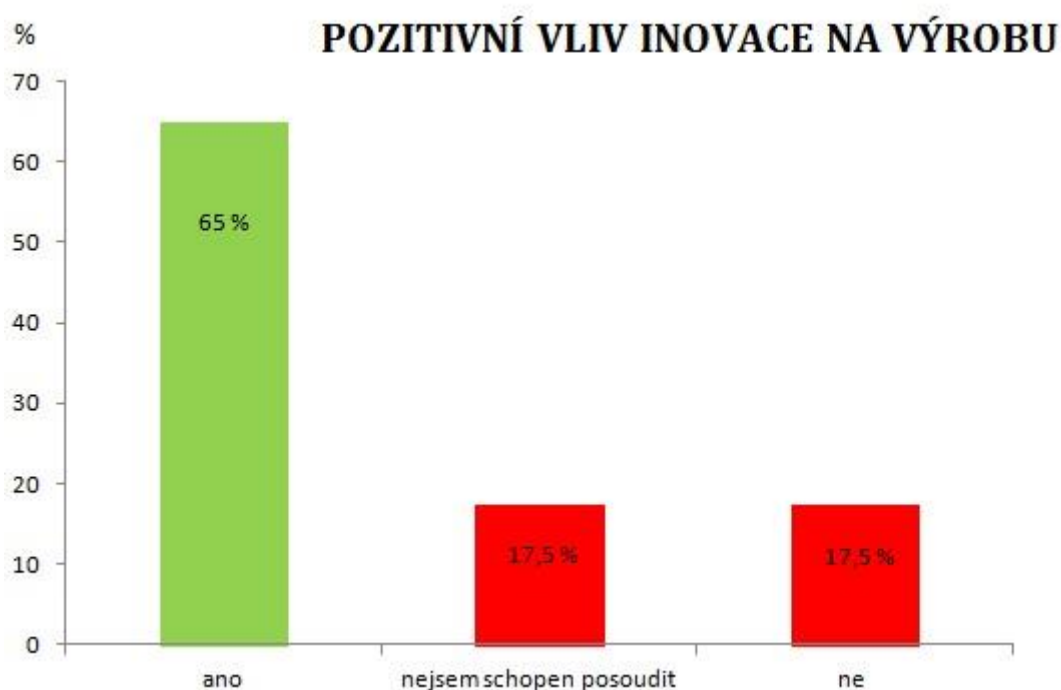

Zdroj: Vlastní zpracování

V celkovém obraze tedy můžeme tvrdit, že tři čtvrtiny podniků vykázaly za poslední dobu inovační aktivitu, která se většinou projevila jako pozitivní aspekt průmyslové výroby na konkurenceschopnost a celkovou prosperitu firem. A můžeme zde poukázat, že hodnota podniků, které se zabývaly inovací v minulosti na území Českých Budějovic, bude ještě větší, neboť, jak bylo zmíněno v našem vzorku, se zde vyskytují

podniky, které se pohybují v oblasti vodohospodářství, energetiky, odpadů atd. a u těchto firem není potřeba tak velkých inovačních procesů. Jedním z důvodů je celková struktura odvětví, které nevyžaduje inovaci v tak velkých rozměrech, a dále můžeme hovořit o podnicích, které představují velké a ojedinělé koncerny na území Českých Budějovic a nejsou zatíženy velkou konkurenceschopností.

Obrázek 24- Hodnocení vlivu inovace na výrobu

Zdroj: vlastní zpracování

Zatímco předchozí grafy poukazují na inovaci v minulých letech, nyní je zapotřebí poukázat na aktuální situaci v jihočeské metropoli.

V současné době se z celkového počtu dotazovaných firem (22 podniků), zabývá inovačním výzkumem 15 podniků (68 %). Zbýlých 7 podniků (32 %) nevykazuje žádnou inovační aktivitu.

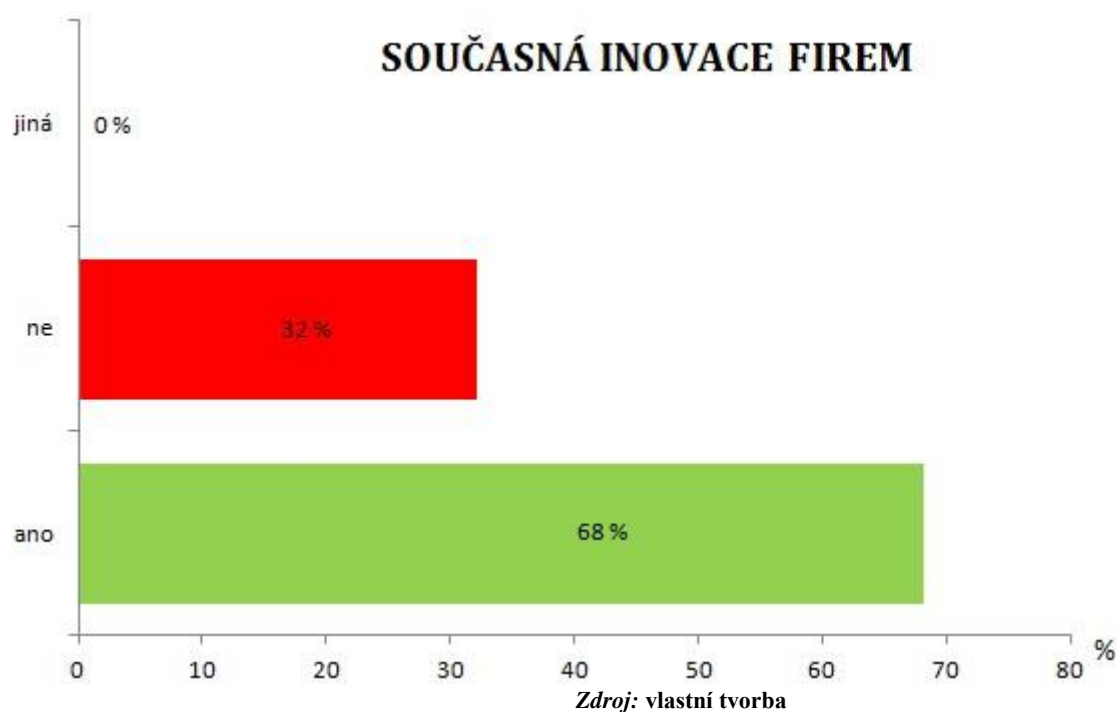
Je zapotřebí zdůraznit, že inovace, o které zde pojednáváme, není v žádném případě podmínkou pro vznik klastrů, ať by se to mohlo zdát. I přestože jsme podniky oslovili s podmínkou, že nebudou jejich data zveřejňovány individuálně, dovolím si zde uvést jeden příklad.

Srovnáme-li dva podniky, které si trůfám tvrdit, řadíme k nejdominantnějším

v Českých Budějovicích a to Budějovický Budvar a Robert Bosch.

Zatímco prvně zmiňovaný Budějovický Budvar, využívá pro výzkum na podporu inovace 2 zaměstnance, firma Robert Bosch zde zaměstnává 300 zaměstnanců. Proto je nutné brát v úvahu zaměření firmy, popřípadě odvětví, ve kterém prosperuje a potřebu inovace pro svůj rozvoj.

Obrázek 25- Inovační aktivita podniku

Podíl inovujících podniků (68 %), vykazuje nepatrně vyšší hodnoty v porovnání s úrovní celorepublikového šetření: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2012, která proběhla pod záštitou úřadu vlády ČR. V tomto průzkumu produktová inovace, respektive inovace výrobků, vykazuje hodnoty pod 60 %. Tento průzkum ovšem proběhl mezi lety 2008-2010, musíme tedy brát ohled na možné vlivy, které by tento průzkum ovlivnily (hospodářská krize atd.)

V další části se dostáváme k nejdůležitějším výsledkům našeho průzkumu a to k zapojení místních podniků do klastrových neboli produkčních sítí.

V první řadě je nutné brát v úvahu objektivnost a poměrně malé procento dotazovaných firem, ale můžeme zde tvrdit, že výsledné hodnoty, by mohli být adekvátní v rámci celého průmyslového trhu v Českých Budějovicích.

Tedy, z celkového počtu dotazovaných podniků (22), jsou pouze 2 podniky (9 %) zapojeny do klastrových iniciativ neboli součástí aktivního klastru. Zbylých 20 podniků

(91 %) se nenachází v žádném aktivním klastru. Z těchto podniků, žádný nemá zájem na účasti v klastrovém společenství, což je silný handicap pro rozvoj dalších produkčních sítí na území Českých Budějovic, i když dle kvantitativního výzkumu, se zde nachází silný potenciál daných odvětví na tvorbu a podporu klastrů.

Obrázek 26- Zájem podniku o vstup do klastru

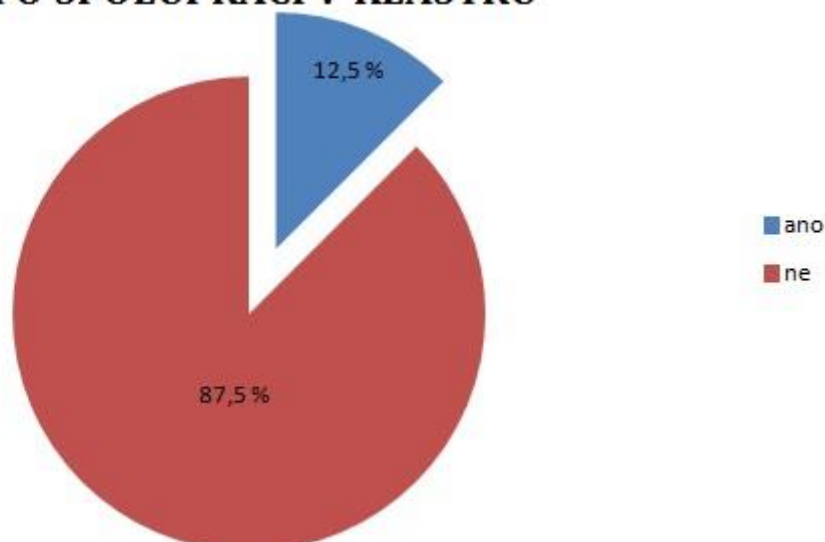
Zdroj: vlastní tvorba

I přestože je pouze necelých 10 % zkoumaných podniků zapojeno do aktivního klastru, většina firem spolupracuje s firmami a dalšími podpůrnými institucemi, což je dobrý ukazatel pro celkový kapitálový trh Českých Budějovic a dalšího rozvoje vzájemných vazeb mezi podniky.

Jak již bylo zmíněno, velice málo podniků, dle našeho výzkumu, má zájem o spolupráci a zapojení v oblasti klastrové iniciativy, 87% podniků tuto spolupráci výslovně odmítá, proto lze tvrdit, že v této oblasti kapitálový trh velmi ztrácí.

Obrázek 27-Zájem podniků o spolupráci v klastru

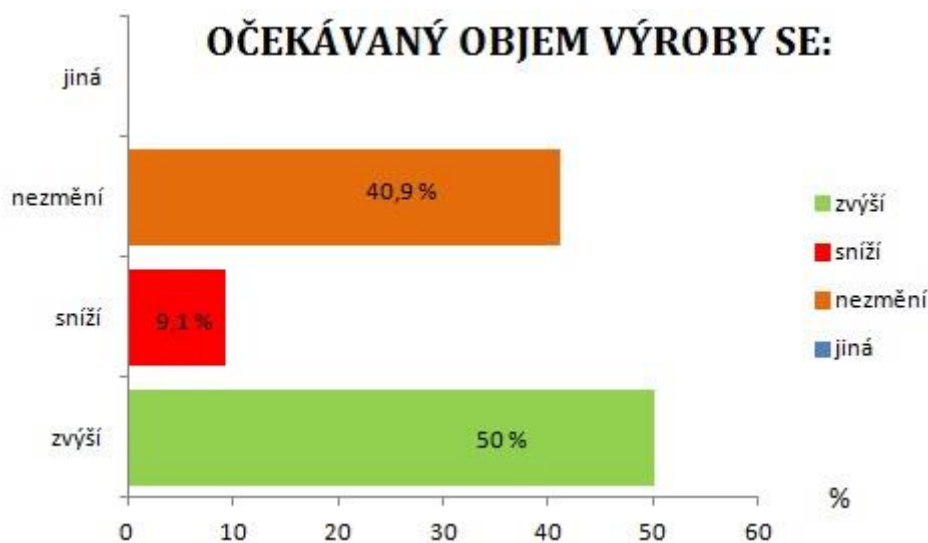
ZÁJEM O SPOLUPRÁCI V KLASTRU

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka našeho šetření se pokoušela zmapovat objem a produkci výroby firem v následujícím období. 50 % podniků předpokládá, že se jejich produkce a odbyt v následujícím roce zvýší. 40,9 % podniků přichází z prognózou nezměněné produkce svých výrobků a pouhé 2 podniky, jsou se svojí předpovědí skeptičtí.

Obrázek 28-Hodnocení záměrů dalšího rozvoje

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je identifikace potenciálu pro tvorbu klastrů na území Českých Budějovic. Vedle tohoto šetření jsme věnovali část práce také kvalitativnímu průzkumu podniků v oblasti inovačního rozvoje, konkurenceschopnosti a ochoty spolupráce v produkčních sítích.

V úvodu práce je pojednáno o Českých Budějovicích v souvislosti s celým Jihočeským krajem, který vykazuje s celorepublikovým průměrem daleko nižší hodnoty podílu průmyslu na hospodářské struktuře. Tato skutečnost se pravděpodobně projevila i na samotné průmyslové výrobě města České Budějovice, i když v daleko menší míře, než by se mohlo zdát.

Vývoj průmyslu Českých Budějovic můžeme datovat začátkem 16. století, ovšem k „pravé“ industrializaci dochází na přelomu 18. a 19. století. Průmyslová revoluce ve městě probíhá v důsledku absence nerostných surovin, především fosilních paliv déle než v ostatních krajích České republiky. Vývoj zaznamenává několik fází, které většinou vedou k rozvoji celkového průmyslu města. V celkovém pohledu můžeme tvrdit, že v období své historie nezaznamenalo město velký výkyv, co se týče průmyslového rozvoje. Za utlumující lze považovat pouze období světových válek a socialistického, centrálně řízeného národního hospodářství.

Již zmíněná podprůměrná až nulová existence těžkého průmyslu, naopak velký podíl zemědělství, lesnictví a vodohospodářství v celém kraji, podporují hypotézu, prognózující potenciál města především v lehkém zpracovatelském odvětví (potravinářství, dřevozpracující průmysl atd.).

Tato hypotéza byla ovšem vyvrácena minimálními hodnotami lokalizačního kvocientu ve výrobě potravin (0,53), výrobě textilií a oděvů (0,17) a v odvětví zpracování dřeva a souvisejících produktů, kromě nábytku (0,09).

Jako pozitivní hodnotu lze uvést odvětví výroby papíru (1,2) a průměrné zastoupení v oblasti tisku a rozmnožování nahaných nosičů (1,0) či produkci plastových výrobků (1,0).

Poměrně předvídatelnou hodnotou byla existence vysokého potenciačního prostředí v oblasti výroby nápojů (3,83). Za touto nejvyšší hodnotou stojí dva pivovary (především Budějovický Budvar), které patří k dominantním a historickým složkám

města.

S historií města je spojeno také množství malých sléváren a příbuzných podniků. Hodnota 2,73 tedy odráží tuto historickou skutečnost. Jako současné producenty můžeme označit SCB Foundry, Motor Jikov nebo podnik KeyTec.

Jeden z neproduktivnějších podniků Českých Budějovic - Robert Bosch. Právě tento podnik se podílí na relativně vysoké hodnotě kvocientu odvětví výroby strojů a zařízení (3,32). Jako další zástupce můžeme zmínit Motor Jikov Fostrum, Groz-Beckert, EGEM aj.

Problematiku zařazení v rámci této „hlubší“ analýzy popisujeme v samostatné kapitole. Proto by hodnota odvětví ve výrobě ostatních dopravních prostředků a zařízení (1,62) vykazovala daleko vyšších hodnot.

V kapitole o analýze prostředí v Českých Budějovicích jsme také zdůraznily vysoký potenciál ve výrobě zdravotnického zařízení, kterým město České Budějovice disponuje. Statistické hodnoty, které by toto tvrzení potvrdily, k dispozici nemáme, ale podniky jako GAMA GROUP, Dentamechanik nebo Centrum technické ortopedie představují ve městě jistě vysoké hodnoty.

Poslední, ale také jednou z nejvyšších hodnot této analýzy je vysoký potenciál ve výrobě elektrických zařízení. Podniky jako EGE, Würt Elektro či již zmíněna GAMA GROUP také přináší budějovickému trhu mnoho pracovních míst a s nimi zmíněný rozvojový potenciál.

Jako specifickou hodnotu můžeme označit oblast ostatního zpracovatelského průmyslu (1,93). Tato vysoká hodnota je dána především zařazením podniku KOH-I-NOOR HARDTMUTH do tohoto odvětví.

Poslední hypotézu, související s vodohospodářstvím a energetikou, můžeme také potvrdit. Hodnota 1,48 ve výrobě elektřiny a hodnota 1,78 v oblasti hospodaření s vodou a odpady, vykazují také nadprůměrné hodnoty.

Podíváme-li se na kvantitativní analýzu pouze v základním odvětvovém členění, nadprůměrný potenciál vykazují pouze odvětví strojírenské (1,49), elektrotechnické (1,23) a odvětví související s energetikou, vodou a odpady (1,21).

V následné kvalitativní analýze sledujeme poměrně malý podíl podniků, které jsou součástí klastrových iniciativ (9%) a skutečnost, že celých 87% podniků nemá o tento druh spolupráce zájem.

Oproti tomu 68 % podniků se zabývá v současné době inovací, která má z 65%

pozitivní vliv na výrobu, distribuci a propagování svých produktů. Pozitivním výsledkem průzkumu je také většinová spolupráce s podpůrnými organizacemi, nejvíce s místní, státní správou (30,4 %), ale také univerzitou (26,2 %) a jinými.

Celková prognostika podniků, v rámci budoucí výroby a distribuce, zní také velmi pozitivně. 50 % podniků předpokládá zvýšení své produkce, 40,9 % si myslí, že jejich produkce zůstane stálá a jen 9,1 % podniků je k budoucí situaci skeptická.

Celkově tedy hodnotíme potenciál průmyslu města, jako prosperující, i když spolupráce a zájem o klastrování podniků není nikterak pozitivní.

Tato analýza potvrzuje tvrzení, že velké podniky jsou stále nejdůležitějším článkem pro rozvoj a schopnost kooperace podniků. Analýza průmyslu v Českých Budějovicích potvrdila hypotézu, že potenciál bude vázán na odvětví zpracovatelského průmyslu, neboť v samotném městě, ale i kraji, je těžký průmyslu zastoupen, ve srovnání s Českou republikou minimálně. Jako celkový přínos práce tedy lze považovat velmi optimistické výsledky potenciálu pro rozvoj a podporu produkčních sítí, neboť mnoho odvětví průmyslu města jimi disponuje. Ovšem důležité je uvědomit si, že je samozřejmě mnoho dalších faktorů, jako je odbyt zboží, přítomnost investorů a developerů aj., které tento rozvoj ovlivňují a jejich příchod do poměrně slabě orientovaného a urbanizovaného města je velice nízký. Oproti tomu celková situace města, které vykazuje poměrně malou hodnotu nezaměstnanosti, jeho potenciál pro rozvoj a prosperující podniky, jako jsou Budějovický Budvar, Robert Bosch, KOH-I-NOOR aj., by mohla nastartovat jeho samotný hospodářský růst.

Seznam použité literatury

AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ (2013). *Průmyslové klastry*. (online) – (2013-3-21) Dostupné z WWW: <file:///C:/Users/User/Downloads/prumysloveklastry.pdf>

BAŠTOVÁ, M. (2011). *Transformace průmyslu města Plzně*. Disertační práce. Brno: PŘF MU, 134 s.

BAŠTOVÁ, M., TOUŠEK, V. (2005). *Brněnský a plzeňský průmysl po roce 1989*. In KLÍMOVÁ, V., VYSTOUPIL, J. (eds.): *Sborník z VIII. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách*, Brno: ESF MU, s. 15-22.

BEDNÁŘOVÁ, D. (2007). *Inovace a klastry v rozvoji regionů*. Vědecká monografie. České Budějovice, 64 s.

BELIS. s.r.o. (online)- Dostupné z WWW: <http://www.belis.eu/clanek.html?id=18>

BLAŽEK, J. (2001). *Velké firmy a subjekty progresivního terciéru jako aktéři regionálního rozvoje v České republice*. In HAMPL, M. et al. *Regionální vývoj: Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Praha: Univerzita Karlova, s. 227-249.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2002). *Teorie regionálního rozvoje*. Nástin, kritika, klasifikace. Praha: Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova v Praze, 211 s.

BRYNDA, R. (2010). *Regionální geografická analýza průmyslu správních obvodů obcí s rozšířenou působností Nuts II Severozápad*. Disertační práce. Brno: PŘF MU, 163s.

BUSINESSINFO (2013). *Klastry*. (online) – (2013-3-14) Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/klastry-pruvodce-2766.html#!&chapter=4>

CÍLEK, T. (2010). *Konkurenceschopnost a inovační procesy v regionálním rozvoji Jihočeského kraje*. Disertační práce. České Budějovice: Ekonomická fakulta JČU, 144 s.

CORTIGHT, J. (2006). *Making Sense of Clusters: Regional Competitiveness and Economic Development*. Impresa. The brooking Institution Metropolitan Policy program.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Registr ekonomických subjektů 2010. (online) - (2012-04-12) Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/8006-12>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2013). *Ekonomické výsledky průmyslu ČR 2011*. (online) – (2013-12-03) dostupná z WWW: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/8006-13-r_2013

CZECHINVEST (2013a). *Průvodce klastrem*. (online) - (2013-04-17) Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/data/files/pruvodce-klastrem-63.pdf>

CZECHINVEST (2013b). *Agentura pro podporu podnikání a investic 2013*. (online) -

- (2013-04-17) Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/mapovani-klastru>
- CZECHINVEST (2013c). *Agentura pro podporu podnikání a investic 2013*. (online) - (2013-04-17) Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/vznik-a-rozvoj-klastru>
- DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY. (2001). *Business clusters in the UK – A first assessment*. London. DTI 2001
- DUBSKÁ, D. (2009). *Český průmysl v době nastupující recese*. Praha: ČSÚ, 56 s. (online) – Dostupné z WWW: <http://panda.hyperlink.cz/cestapdf/pdf09c5/dubska.pdf>
- DVOŘÁK, J. (2006). *Těžba jihočeské tuhy v hospodářských a sociálních dějinách 20. století (včetně využití v dějinách regionu)*. In *Výuka dějin 20. století na českých a slovenských školách*. Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně, s. 141–166.
- DVOŘÁK, J., KUBEŠ, J. (2010). *Vývoj průmyslu na území Českých Budějovic od počátku 19. století do 80. let 20. století*. *Historická geografie*, 36 (2): s. 255-289.
- EGE, SPOL. s.r.o. (online)- Dostupné z WWW: <http://www.belis.eu/clanek.html?id=18>
- FALTOVÁ LEITMANOVÁ, I. (2004). *Ekonomický rozvoj Jihočeského kraje*. Vyd. 1, České vysoké učení technické, Fakulta stavební, V Praze, 66 stran, ISBN: 8001031799
- GAVENDA, M. (2005). *Metodika identifikace klastrů*. Ostrava. (online) - Dostupné z WWW: <http://rzasystem.rza.cz/file.php?fileID=47>
- GIDDENS, A. (1997). *Sociologie*. Polity Press. Blackwell. Praha. Argo. 583 s. ISBN 80-7203-124-4
- HAMPL, M. (2007). *Regional Differentiation of Current Socio-Economic Development in the Czech Republic*. *Sociologický časopis*, 43 (5), s. 889-910.
- HESKOVÁ, M. a kol., (2005). *Kooperace*. Praha: Profess Consulting s r.o. 242 s. ISBN 80-7259-048-0
- CHRUŠČEV, A.T. (1970). *Promyšlennyje uzly SSSR i principy ich tipologii*. Vestnik MGU. Geografija 2. Moskva
- IVANIČKA, K. (1958). *Predmet, metódy a vývinové smery geografie priemyslu*. *Geografický časopis SAV*, X, č. 1, Bratislava, s. 27-40
- IVANIČKA, K. (1980). *Prognóza ekonomicko-geografických systémů*. Bratislava: ALFA. 280 s. ISBN 63-124-80
- IVANIČKA, K. (1983). *Základy teorie a metodologie socioekonomickej geografie*. SPN. Bratislava. 448 s.

- JIHOČESKÁ AGENTURA PRO PODPORU INOVAČNÍHO PODNIKÁNÍ. 2010. (online) - (2012-04-12). Dostupné z WWW: <http://www.jaip.cz/spoluprace-a-klastry>
- JIHOČESKÝ KRAJ – INVESTICE JIHOČESKÉHO KRAJE. (2013). (online) – (2012-04-12). Dostupné z WWW: <http://invest.kraj-jihocesky.cz/cz/page/klastrove-iniciativy>
- JENERÁLOVÁ, I. (2011). ČESKÁ REPUBLIKA – PODNIKÁNÍ, odborný článek, (online) - (2013-04-17). Dostupné z WWW: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Hlavni-pilire-ceskeho-prumyslu>
- KAHOUN, J. (2010). *Dopady krize na regionální trh práce v ČR*. Ekonomické listy. 7/2011. (online) – (2013-11-25). s. 3 - 17. Dostupné z WWW: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_0711.pdf
- KOPAČKA, L., (1992). *Změny v geografickém rozmístění čs. průmyslu 1962 - 1988*. Praha: Sborník České geografické společnosti, 97, č. 3, Academia, s. 152-172.
- KOPAČKA, L. (1996). *Strukturální změny ekonomiky se zvláštním zřetelem k průmyslu*. In HAMPL, M. a kol.: *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha: DemoArt, s. 219-237.
- KOTLÁROVÁ, R. (2011). Statistické údaje MSP, (online) – (2012-04-8]. Dostupné z WWW:<http://www.sme-union.cz/wp-content/uploads/2011/08/Statistick%C3%A9-%C3%BA-daje-MSP-ke-sta%C5%BEen%C3%AD-za-textem.pdf>
- KOUTSKÝ, J., (2011). *Staré průmyslové regiony, vývojové tendence – možnosti rozvoje*. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 126 s.
- KUBEŠ, J. a kol., (2009). *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II*. Vydal: Ústav vědy a výzkumu Univerzity Matěje Bela v Bánskej Bystřici, 189 s. ISBN: 978-80-8083-734-1.
- KUTÁLEK, J. (2013). *Geografická analýza transformace průmyslu na Bruntálsku – východiska pro regionální rozvoj*. Diplomová práce. Olomouc: PřF UP, 109 s.
- KULLA, M. (2005). *Transformácia priemyslu Bratislavy po roku 1989*. Dizertační práce. Bratislava: PřF UK, 131 s.
- KUNC, J. (1999). *Změny v průmyslu města Brna a jejich vliv na situaci na trhu práce*. Folia Geographica, 32 (3), s. 175-184
- KUNC, J. (2005). *Průmyslové zóny v rukou soukromých developerů a efektivnost jejich podnikání (příklad Central Trade Park Modřice)*. In: *Geografické aspekty středoevropského prostoru*. Brno: Geografie XVI, PedF MU, s. 296-307.
- LEEDER, E., SYSEL, Z., LODL, P. (2004). *Klaster – základní informace*. Institut

průmyslového managementu, spol. s r.o. Plzeň: ZČU. 32 s.

MAREŠ, J. (1980a). *Geografický potenciál průmyslu ČSR*. Studia Geographica, č. 69, Ggú ČSAV, Brno, 71 s.

MAREŠ, J. (1980b). *Průmyslové regiony ČSR*. Rozpravy ČSAV, řada matematických a přírodních věd, 90, č. 6, Academia, Praha, 82 s.

MAREŠ, J. (1988). *Industrializace Československa - její klady a zápory*. Sborník Československé geografické společnosti, 93, 3, s. 183-198.

MLÁDEK, J. (1990). *Teritoriálne priemyselné útvary Slovenska*. Univerzita Komenského, Bratislava, 296 s.

MLÁDEK, J. (1995). *Procesy transformácie priemyslu Slovenska*. Geographica Slovaca, 10, s. 163-171

NÉMETHYOVÁ, B. (2012). *Analýza inovačného rozvoja v konceptuálnom rámci teorie aktér – sieť: teoretická báza a empirická aplikácia*. Disertační práce. Prešov: Prešovská univerzita v Prešově, 250 s.

OBCHODNÍ REJSTRÍK A SBÍRKA LISTIN – výroční zprávy – (online) - Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

OECD (1994). *Průmysl v České republice a Slovenské republice*. Praha: Český institut Aplikované ekonomie, s r.o. 163 s.

PARAJOVÁ, V. (2011). *Rozvoj Jihočeského kraje na základě opatření programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost*. Diplomová práce. České Budějovice: Ekonomická fakulta JČU, 122 s.

PAVELKOVÁ, D. a kol., (2009). *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem*. Praha: Grada Publishing, 272 s. ISBN 978-80-247-2689-2

POPJAKOVÁ, D. (1997). *Základné kapitoly z geografie priemyslu*. Prešovská univerzita v Prešově. 141 s. ISBN 80-7097-350-1

POPJAKOVÁ, D. (1998): *Socioekonomická transformácia*. Acta Facultatis studiorum humanitatis et naturae Universitatis Prešovensis. Přírodní vědy. Folia Geographica, 29, č. 1, s. 317-340.

POPJAKOVÁ, D. (2001). *Transformácia priemyslu v regióne Šariša*. Geografické práce IX. Prešov: Fakulta humanitních a přírodních věd, 241 s.

PORTER, M. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York: The Free Press. 1990. 855s. ISBN 0-02-925361-6.2.

PORTER, M. (1995). *Konkurenční výhoda*. Praha: Victoria Publishing, 626 s. ISBN 80-85605-12-0.

PORTER, M. (1998). *On competition*. Boston: Harvard Business School Press.

POTOMOVÁ, J., LETKOVÁ, J. (2011). *Problémy identifikácie potenciálnych odvetví vhodných pre vznik a rozvoj klastra*. Acta Geographica Universitatis Comenianae, Vol. 55, No. 1, s. 93-113

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE (2013). *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2012*. (online) - Dostupné z WWW: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=674510>, s. 115-116

RAINES, P. (2000). *Developing Cluster policies in Seven European Regions*. In Regional and Industrial Policy Research paper. No. 42. 12/2000. Glasgow: Euro. Policies Research Centre 2000

ROBERT BOSCH, spol. s.r.o. (online) - Dostupné z WWW: http://www.bosch.cz/cs/cz/our_company_7/locations_7/menu_robort_bosch_spol_sro_ceske_budejovice/budejovice_menu_uvod.html

RONEC, V. (2008). *Transformácia priemyselnej štruktúry okresu Ilava*. Bratislava: PŕF UK, 145 s.

SKOKAN, K. (2002). *Industry clusters – Odvětvová seskupení firem v rozvoji Moravskoslezského kraje*. In: Ekonomická revue, roč. 5, č. 2, s. 50-60.

SKOKAN, K. (2004). *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Reprints. 160 s. ISBN 80-7329-059-6

SMITH, A., TIMÁR, J. (2010). *Uneven Transformations: Space, Economy and Society 20 Years After the Collapse of State Socialism*. European Urban And Regional Studies, 17 (2), s. 115-125.

SPĚVÁČEK, V. (2010). *Recese české ekonomiky a její makroekonomické souvislosti*. Ekonomické listy. 1/2010. (online) – (2013-11-25). s. 3 – 15. Dostupné z WWW: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomickelisty0510.pdf

SPĚVÁČEK, V. (2011). *Hubená léta české ekonomiky*. Ekonomické listy. 10/2011. (online) – (2013-12-18). Dostupné z WWW: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_10_2011.pdf

SPĚVÁČEK, V. (2013). *Nová recese české ekonomiky*. Ekonomické listy. 1/2013. (online) – (2013-12-18). Dostupné z WWW: http://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/Ekonomicke_listy_1_2013.pdf

SVOZILOVÁ, M. (2007). *Prostorové aspekty transformace průmyslové výroby v Olomouckém kraji*. Diplomová práce. PŕF UP Olomouc.

SZÉKELY, V. (1989). *Náčrt vývojových smerov a riešených problémov v geografii priemyslu*, Sborník ČSGS 94, č. 3, Bratislava 1989, s. 185-193.

SZÉKELY, V. (2005). *Aplikácia konceptu klastrov pre analýzu zosieťovania prevádzok drevospracujúceho priemyslu: príklad Slovenska*. In: VIII. Mezinárodní kolokvium o

regionálních vědách: Sborník příspěvků (Lednice, 22.–24. 6. 2005). Brno: Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra regionální ekonomie a správy, s. 177-182.

SZÉKELY, V. (2008). *Regionálne priemyselné klastre a problémy (nielen) s ich identifikáciou*. In: Ekonomický časopis, 56, č. 3, 2008, s. 223-238.

ŠERÝ, O. (2010). *Český průmysl po roce 1989 (s důrazem na období globální ekonomické krize)*. Diplomová práce. Brno: PŘF MU, 107 s.

ŠTEFANČIKOVÁ, K. (2013). *Klastrová politika a podpora klastrů*. Fakulta masmediální komunikace UCM v Trnave. (online) – (2013-28-11). Dostupné z WWW: <http://konferencie.fmk.sk/2013/klastrova-politika-a-podpora-klastrov/>

ŠVEJNAR, J. (1990). *Strategie ekonomické přeměny Československa*. Tourprint, Praha, 48 s.

ŠVEJNAR, J. (2006). *Prodávat se mělo zahraničním investorům*. Praha. (online) – (2012-12-8). Dostupné z WWW: <http://www.jansvejnar.cz/?page=autorske-clanky&filter=autorske-clanky&start=20>

TOUŠEK, V. (2003). *Geografické aspekty transformace českého průmyslu po roce 1989*. Habilitační práce. Brno: PŘF MU, 116 s.

TROJÁČKOVÁ, H. (2011). *Geografické aspekty průmyslové výroby v Jihočeském kraji*. Diplomová práce. České Budějovice: PF JČU, 155 s.

VANČURA, M. (2002). *Transformace průmyslové výroby v České republice v 90. letech*. Disertační práce. Brno: PŘF MU, 160 s.

VALUE BASED MANAGEMENT (2013). (online) – (2012-04-15). Dostupné z WWW: http://www.valuebasedmanagement.net/methods_porter_diamond_model.html

VITURKA, M. (1999). *Regionální diferenciace investiční atraktivity vybraných měst ČR – zpracovatelský průmysl*. In I. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Brno: ESF MU, s. 69-81

VITURKA, M. (2009). *Role prostorových faktorů regionálního rozvoje v globalizované ekonomice*. Geographia Moravica 1. s. 85 – 101. (online) – (2012-12-5). Dostupné z WWW: http://geography.upol.cz/soubory/vyzkum/gm/gm-1/Geographia_Moravica_1_Viturka.pdf

WOOD, A., ROBERTS, S. (2011). *Economic Geography: Places, Networks and Flow*. Routledge, London-New York, 179 s.

ZELENÝ, M. (2013). *ČR je venku z recese. Proč se ale nikdo neptá „proč?“* Autorský článek. (online) – (2013-12-18). Přístupné na WWW: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=21124>

ZIKMUND, M. (2011). *Porterova analýza 5 sil vám prozradí, co ovlivní Váš business*. Autorský článek. (online) – (2013-11-25). Přístupné na WWW:

<http://www.businessvize.cz/planovani/porterova-analyza-5-sil-vam-prozradi-co-ovlivni-vas-business>

ŽÍDEK, L. (2006). *Transformace české ekonomiky*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství MU, 56 s. ISBN 80-210-4197-8

ŽIŽKA, M. (2006). *Klastry jako nástroj zvyšování konkurenceschopnosti podniků a regionů*. Habilitační práce. Liberec: Hospodářská fakulta Technické univerzity

ŽIŽKA, M. (2008). *Vliv klastrů na konkurenceschopnost podniků v České republice*. *Ekonomický časopis/Journal of Economics*, 2008, roč. 56, č. 1, s. 39 – 52. SK ISSN 0013-3035

Seznam příloh:

Tabulky

Tabulka č. 1: Počet zaměstnanců v registru ekonomických subjektů

Tabulka č. 2: Typické nástroje identifikace klastrů

Tabulka č. 3: Podniky podle počtu zaměstnanců v roce 2012

Tabulka č. 4: Klastry Jihočeského kraje

Tabulka č. 5: Vybrané ukazatele hodnocení potenciálu klastrů v Českých Budějovicích

Tabulka č. 6: Vybrané ukazatele hodnocení potenciálu klastrů v Českých Budějovicích podle odvětví

Tabulka č. 7: Struktura podniků

Tabulka č. 8: Zjištěné hodnoty vzájemných vazeb

Tabulka č. 9: Spolupráce firem

Obrázky

Obrázek č. 1: Pět dynamických konkurenčních faktorů

Obrázek č. 2: Změny působící na podnik

Obrázek č. 3: Nárůst malých a středních podniků (2002 - 2008)

Obrázek č. 4: Jednoduché vazby mezi podniky

Obrázek č. 5: Kooperační řetězec

Obrázek č. 6: Horizontální uskupení klastru

Obrázek č. 7: Laterální uskupení klastru

Obrázek č. 8: Vertikální uskupení klastru

Obrázek č. 9: Struktura klastru

Obrázek č. 10: Porterův diamant

Obrázek č. 11: Zjednodušená struktura klastru

Obrázek č. 12: Průmyslová výroba Československa

Obrázek č. 13: Inovační aktivita podniků

- Obrázek č. 14: Inovační aktivita zpracovatelského průmyslu České republiky
- Obrázek č. 15: Nejvýznamnější klastry České republiky
- Obrázek č. 16: Růst HPH podle odvětví v ČR
- Obrázek č. 17: Směrodatná odchylka míry registrované nezaměstnanosti a registrovaná míra nezaměstnanosti v %
- Obrázek č. 18: Růst HDP České republiky v letech 2005 - 2013
- Obrázek č. 19: Struktura dotazovaných podniků dle odvětví
- Obrázek č. 20: Vnitřní struktura podniků podle stupně jejich samostatnosti
- Obrázek č. 21: Konkrétní vazby mezi podniky
- Obrázek č. 22: Spolupráce podniků s vybranými typy subjektů
- Obrázek č. 23: Hodnocení inovačních aktivit podniků za posledních 5 let
- Obrázek č. 24: Hodnocení vlivu inovace na výrobu
- Obrázek č. 25: Inovační aktivita podniku
- Obrázek č. 26: Zájem podniku o vstup do klastru
- Obrázek č. 27: Zájem podniku o spolupráci v klastru
- Obrázek č. 28: Hodnocení záměrů další výroby

Příloha 1: Seznam průmyslových podniků Českých Budějovic s počtem zaměstnanců 20 a více

<i>IČO</i>	<i>NÁZEV PODNIKU</i>	<i>POČET ZAMĚSTNANCŮ</i>	<i>ODVĚTVÍ</i>
46680811	„1. elektrárenská s r.o.“	25	Výroba elektřiny
25171941	.A.S.A. České Budějovice, s.r.o.	110	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
62497308	ALIMPEK spol. s r.o.	23	Výroba mlýnských výrobků
14499967	Autoplast, spol. s r. o.	20	Výroba letadel a jejich motorů, kosmických lodí a souvisejících zařízení
45022470	B+D spol. s r. p. výrobně obch. spol.	23	Opravy strojů
47217332	BBH Tsuchiya s.r.o.	110	Tisk ostatní, kromě novin
28070062	Belis EU, s.r.o.	91	Výroba ostatních kovodělných výrobků
25167707	BELIS, s.r.o.	420	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
26023024	BENTEX-Plast s.r.o.	24	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
46682341	BONUS obchodní agentura, spol. s r.o.	30	Výroba ostatních pryžových výrobků
28134125	Bohemia Works s.r.o.	30	Výroba konstrukčních kovových výrobků
62526472	BIOGENA CB spol. s r.o.	34	Zpracování čaje a kávy
00514152	Budějovický Budvar, národní podnik	521	Výroba piva
46678158	BUDĚJOVICKÝ MĚŠŤANSKÝ PIVOVAR a.s.	108	Výroba piva
15771229	BUPOSPOL, armaturka Koukol, spol. s r. o.	34	Výroba strojů na výrobu potravin, nápojů a zpracování tabáku
25160095	CB Destrukce s.r.o.	35	Podpůrné činnosti při ostatní těžbě a dobývání
26107074	CB PROFIL a.s.	24	Kování, lisování, ražení, válcování a protlačování kovů; prášková metalurgie
15769097	CENTES, spol. s r. o.	40	Obrábění
62618440	Centrum technické ortopedie s.r.o.	22	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
60849657	ČEVAK a.s.	776	Shromažďování, úprava a rozvod vody
00476641	DELTA, výrobní družstvo invalidů	29	Výroba ostatních dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku

26044331	Dentamechanik s.r.o.	50	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
48244350	Dřevo UM společnost s ručením omezeným	33	Výroba ostatních výrobků stavebního truhlářství a tesařství
45022534	Duropack Bupak Obaly s.r.o.	193	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů
28085400	E.ON Distribuce, a.s.	44	Rozvod elektřiny
26078201	E.ON Energie, a.s.	156	Obchod s elektřinou
25172662	E.ON Trend s.r.o.	47	Výroba elektřiny
15771695	EGE, spol. s r.o.	443	Výroba elektrických vodičů a kabelů
63886464	EGEM s.r.o.	300	Instalace průmyslových strojů a zařízení
63911949	ENERGETIKA SERVIS s.r.o.	39	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
26021897	ENVISAN-GEM, a.s.	38	Shromažďování a sběr nebezpečných odpadů
25192990	FN spol. s r.o.	70	Výroba ostatních svrchních oděvů
48201502	FUTURE-TECH, spol. s r.o.	26	Výroba karoserií motorových vozidel; výroba přívěsů a návěsů
65006496	Gabriella Salvete a.s.	45	Výroba parfémů a toaletních přípravků
26099403	GALILEO Production, s.r.o.	46	Tisk ostatní, kromě novin
45797463	GAMA GROUP a.s.	403	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
25179811	Groz-Beckert Czech s.r.o.	1161	Výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní
14500051	HAUSER spol. s r.o.	209	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení
46682201	Head Sport s.r.o.	250	Výroba sportovních potřeb
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	22	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení
26057646	Hoch a synové 1899, s.r.o.	20	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení
22048523	INFOCENTR SERVIS družstvo	30	Výroba elektronických součástek
48204641	INKOMO spol. s r.o.	20	Instalace průmyslových strojů a zařízení
26020360	INPRESS a.s.	20	Tisk ostatní, kromě novin
26076098	J.F.C. CZ a.s.	44	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
12933881	Jaroslav Karmášek	20	Příprava tisku a digitálních dat
25161814	Jihočeská masna, s.r.o.	45	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího
00028568	JIHOKOV, výrobní družstvo	43	Výroba ostatních kovodělných výrobků
28093097	JIVATEX s.r.o.	30	Výroba oděvů, kromě kožešinových výrobků
15770613	K III, spol. s r. o.	180	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
60849827	KERN-LIEBERS CR spol. s r.o.	339	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
60875895	KeyTec České Budějovice s.r.o.	202	Obrábění

45023166	KLS ELEKTRO spol. s r.o.	23	Instalace průmyslových strojů a zařízení
26055996	KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	587	Ostatní zpracovatelský průmysl j. n.
00477265	KOVOTEX výrobní družstvo invalidů	50	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
63275899	LD OKNA a.s.	70	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
26097591	LEFF CZ s.r.o.	22	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
63275635	MADETA a. s.	230	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů
28113209	MARCIPÁNEK s.r.o.	22	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
25158732	Mektec CZ s.r.o.	233	Výroba osazených elektronických desek
28136161	Memco s.r.o.	180	Výroba ostatních elektrických zařízení
26020645	META skladovací technika, s.r.o.	38	Výroba kancelářského nábytku a zařízení obchodů
26044595	MOSLED, s.r.o.	100	Výroba nástrojů a náradí
26024501	MOTOR JIKOV Fostron a.s.	88	Výroba ostatních strojů pro speciální účely j. n.
25169777	MOTOR JIKOV Slévárna a.s.	95	Výroba odlitků z litiny
46679189	OK PROJEKT s.r.o.	23	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
28106423	OSCHATZ Services & Solutions s.r.o.	36	Instalace průmyslových strojů a zařízení
26069997	Plojhar s.r.o.	61	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů
63250381	Postl - NÁBYTEK, společnost s r.o.	26	Výroba kuchyňského nábytku
62496883	REKKA s.r.o.	55	Odstraňování odpadů, kromě nebezpečných
26075091	ROLLO České Budějovice s.r.o.	43	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
46678735	Robert Bosch, spol. s r.o.	2450	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
60827718	Sběrné suroviny, a.s.	45	Úprava odpadů k dalšímu využití, kromě demontáže vraků, strojů a zařízení
26114861	SCB Foundry, a.s.	1010	Výroba odlitků z oceli
45317259	SILIKE keramika, spol. s r.o.	79	Výroba žáruvzdorných výrobků
60827718	STAVOKLIMA, v.o.s.	52	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení
60826835	Teplárna České Budějovice, a.s.	266	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu
14498928	TETRAGON CB spol. s r.o.	35	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
15771946	TSE spol. s r.o.	151	Výroba osazených elektronických desek
63278871	Typodesign s.r.o.	44	Tisk ostatní, kromě novin
26021145	VISCOFAN CZ s.r.o.	704	Výroba plastových desek, fólií, hadic, trubek a profilů

61860981	VLTAVA_LABE_PRESS a.s.-N.C.	37	Tisk novin
15769208	Würth Elektronik iBE CZ s.r.o.	308	Výroba elektrických motorů, generátorů a transformátorů
00015253	Wienerberger cihlářský průmysl, a. s.	40	Výroba a prodej cihel
25154371	ZÁRUBA M&K a. s.	51	Výroba koření a aromatických výtahů

Příloha 2 – Počet zaměstnaných osob v odvětví průmysl ČR v roce 2011

Počet zaměstnaných osob

Number of persons employed

v tis. Osobách

thousand persons

Odvětví	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Index 2011/2010	Struktura Structure 2011	CZ-NACE
Průmysl celkem	1 466	1 465	1 494	1 479	1 328	1 312	1 343	102,36	100,00	Industry, total
B Těžba a dobývání	47	45	44	42	37	36	35	96,35	2,58	Mining and quarrying
C Zpracovatelský průmysl	1 326	1 330	1 362	1 353	1 207	1 194	1 223	102,49	91,12	Manufacturing
z toho:										
Výroba potravinářských výrobků	118	112	109	107	105	103	100	97,32	7,46	Manufacture of food products
Výroba nápojů	18	17	18	18	17	16	15	94,62	1,13	Manufacture of beverages
Výroba textilií	45	42	39	35	28	26	27	101,60	1,98	Manufacture of textiles
Výroba oděvů	43	38	35	33	28	27	26	98,64	1,95	Manufacture of wearing apparel
Výroba usní a souvisejících výrobků	10	10	9	8	7	7	7	99,87	0,50	Manufacture of leather and related products
Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kr. nábytku	69	67	66	65	62	61	60	98,75	4,50	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Výroba papíru a výrobků z papíru	22	22	23	22	20	20	19	98,12	1,43	Manufacture of paper and paper products
Tisk a rozmnožování nahraných nosičů	27	27	29	29	27	26	25	97,95	1,88	Printing and reproduction of recorded media
Výroba koksů a rafinovaných ropných produktů	3	3	3	3	3	3	2	87,38	0,18	Manufacture of coke and refined petroleum products
Výroba chemických látek a chemických přípravků	33	32	32	32	29	29	29	100,16	2,16	Manufacture of chemicals, chemical products
Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	10	10	10	10	10	10	10	99,69	0,74	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Výroba pryžových a plastových výrobků	79	86	91	89	77	79	81	102,99	6,07	Manufacture of rubber and plastic products
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	78	75	75	70	58	56	56	101,67	4,20	Manufacture of other non-metallic mineral products

Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství	58	57	58	57	47	45	48	105,59	3,54	<i>Manufacture of basic metals</i>
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kr.strojů a zařízení	165	165	176	183	164	164	172	105,06	12,79	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	44	47	50	50	43	39	40	103,99	2,98	<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>
Výroba elektrických zařízení	94	97	98	101	87	93	97	104,83	7,25	<i>Manufacture of electrical equipment</i>
Výroba strojů a zařízení, j.n.	131	135	142	140	120	115	119	104,08	8,89	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Výroba motorových vozidel (kr.motocyklů), přívěsů a návěsů	142	148	156	156	136	139	148	106,05	10,99	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	16	16	17	20	19	19	20	106,07	1,48	<i>Manufacture of other transport equipment</i>
Výroba nábytku	35	34	34	33	30	29	28	98,81	2,12	<i>Manufacture of furniture</i>
Ostatní zpracovatelský průmysl	40	40	41	40	38	39	39	100,68	2,91	<i>Other manufacturing</i>
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	41	37	36	33	33	31	32	102,00	2,39	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
E Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	53	53	53	53	51	51	53	103,47	3,92	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>

Poznámka:

Zahrnuje i fyzické osoby podnikající na základě Živnostenského zákona a zvláštních předpisů

Notes:

Also including natural persons in business under the Trade Act and special regulations

Zdroj: ČSU 2013

Příloha 3 – podniky vedené na území Českých Budějovic v roce 2010

IČO	NÁZEV SUBJEKTU	ULICE	OBEC	NÁZEV PRÁVNÍ FORMY	KAT P	NÁZEV KATEGORIE POČTU ZAM.	CZ-NACE	NÁZEV CZ_NACE
000152 53	Wienerberger cihlářský průmysl, a. s.	Plachého 388/28	České Budějovice	Akciová společnost	330	250 - 499 zaměstnanců	23320	Výroba pálených zdicích materiálů, tašek, dlaždic a podobných výrobků
000285 68	JIHOKOV, výrobní družstvo	Senovážné nám. 9	České Budějovice	Družstvo	230	25 - 49 zaměstnanců	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.
004766 41	DELTA, výrobní družstvo invalidů	Plzeňská 2219/44	České Budějovice	Družstvo	220	20 - 24 zaměstnanci	16290	Výroba ostatních dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
004772 65	KOVOTEX výrobní družstvo invalidů	H. Kvapilové 12	České Budějovice	Družstvo	230	25 - 49 zaměstnanců	25610	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
005141 52	Budějovický Budvar, národní podnik	Karolíny Světlé 4	České Budějovice	Státní podnik	340	500 - 999 zaměstnanců	11050	Výroba piva
129338	Jaroslav Karmášek	K. Weise 2619	České	Živnostník nezaps.	220	20 - 24 zaměstnanci	18130	Příprava tisku a digitálních dat

81			Budějovice	v OR				
144989 28	TETRAGON CB spol. s r.o.	Antala Staška 1951	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	22230	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
144999 67	Autoplast, spol. s r. o.	Nemanická 1798	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	30300	Výroba letadel a jejich motorů, kosmických lodí a souvisejících zařízení
145000 51	HAUSER spol. s r.o.	Lidická tř. 16	České Budějovice	Společnost s r.o.	320	200 - 249 zaměstnanců	28250	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení
157690 97	CENTES, spol. s r. o.	Rošického 30	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	25620	Obrábění
157692 08	Würth Elektronik iBE CZ s.r.o.	U vodárny 25/1	České Budějovice	Společnost s r.o.	330	250 - 499 zaměstnanců	27110	Výroba elektrických motorů, generátorů a transformátorů
157706 13	K III, spol. s r. o.	Lipenská 35	České Budějovice	Společnost s r.o.	320	200 - 249 zaměstnanců	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
157712 29	BUPOSPOL, armaturka Koukol, spol. s r. o.	Vrbenská 25/1	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	28930	Výroba strojů na výrobu potravin, nápojů a zpracování tabáku
157716 95	EGE, spol. s r.o.	Novohradská 397/34	České Budějovice	Společnost s r.o.	340	500 - 999 zaměstnanců	27320	Výroba elektrických vodičů a kabelů j. n.
157719 46	TSE spol. s r.o.	Mánesova 390/74	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	26120	Výroba osazených elektronických desek
251543 71	ZÁRUBA M&K a. s.	Vrbenská 27	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	10840	Výroba koření a aromatických výtažků
251587 32	Mektec CZ s.r.o.	Mánesova 74	České Budějovice	Společnost s r.o.	330	250 - 499 zaměstnanců	26120	Výroba osazených elektronických desek
251600 95	CB Destrukce s.r.o.	Ant. Slavička 29	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	09900	Podpůrné činnosti při ostatní těžbě a dobývání
251618 14	Jihočeská masna, s.r.o.	Pražská 530	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	10110	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežního
251677 07	BELIS, s.r.o.	Rudolfovská tř. 111	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
251697 77	MOTOR JIKOV Slévárna a.s.	Kněžskodvorská 2277	České Budějovice	Akciová společnost	330	250 - 499 zaměstnanců	2451	Výroba odlitků z litiny
251719 41	.A.S.A. České Budějovice, s.r.o.	Dolní 1	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	38110	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
251726 62	E.ON Trend s.r.o.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	35110	Výroba elektřiny
251730 57	TISKÁRNA PROTISK, s.r.o.	Rudolfovská 617	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	18120	Tisk ostatní, kromě novin
251798 11	Groz-Beckert Czech s.r.o.	U Sirkárny 252	České Budějovice	Společnost s r.o.	410	1000 - 1499 zaměstnanců	28940	Výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní
251906 87	UNIWORKS CB s.r.o.	Žižkova tř. 309/12	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	33140	Opravy elektrických zařízení
251929 90	FN spol. s r.o.	Riegrova 1745/59	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	14130	Výroba ostatních svrchních oděvů
260203 60	INPRESS a.s.	Žerotínova 554/5	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	18120	Tisk ostatní, kromě novin
260206 45	META skladovací technika, s.r.o.	U smaltovny 115/2	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	31010	Výroba kancelářského nábytku a zařízení obchodů

26020971	UMDASCH Shop - Concept spol. s r.o. v likvidaci	Rudolfovská tř. 204	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	31010	Výroba kancelářského nábytku a zařízení obchodů
26021145	VISCOFAN CZ s.r.o.	Průmyslová 2	České Budějovice	Společnost s r.o.	340	500 - 999 zaměstnanců	22210	Výroba plastových desek, fólií, hadic, trubek a profilů
26021897	ENVISAN-GEM, a.s.	Dolní 2	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	38120	Shromažďování a sběr nebezpečných odpadů
26023024	BENTEX-Plast s.r.o.	Hlinská 579	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	22230	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
26024501	MOTOR JIKOV Fostron a.s.	Kněžskodvorská 2277	České Budějovice	Akciová společnost	310	100 - 199 zaměstnanců	28990	Výroba ostatních strojů pro speciální účely j. n.
26024845	MK CETR s.r.o.	Rudolfovská 84	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	14190	Výroba ostatních oděvů a oděvních doplňků
26033399	PROGRES HOLDING a. s.	Vodní 21	České Budějovice	Akciová společnost	210	10 - 19 zaměstnanců	16210	Výroba dřív a desek na bázi dřeva
26036941	Duropack Bupak Papírna s.r.o.	Papírenská 41	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	17120	Výroba papíru a lepenky
26044331	Dentamechanik s.r.o.	U pily 581	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
26044595	MOSLED, s.r.o.	Slévárenská 657	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	25730	Výroba nástrojů a nářadí
26048523	INFOCENTR SERVIS družstvo	Zavadička 2076	České Budějovice	Družstvo	230	25 - 49 zaměstnanců	26110	Výroba elektronických součástek
26050226	KAVEX Bohemia s.r.o.	Emy Destinové 395	České Budějovice	Společnost s r.o.	210	10 - 19 zaměstnanců	08110	Dobývání kamene pro výtvarné nebo stavební účely, vápence, sádrovce, křídly a břidlice
26055996	KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	F.A.Gerstnera 21/3	České Budějovice	Akciová společnost	340	500 - 999 zaměstnanců	32990	Ostatní zpracovatelský průmysl j. n.
26057646	Hoch a synové 1899, s.r.o.	Vltavské nábř. 688/3	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	27400	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení
26069997	Plojhar s.r.o.	J.Hůlky 1947	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	17210	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů
26073862	Wienerberger cihelna Jezernice, spol. s r. o.	Plachého 388/28	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	23320	Výroba pálených zdicích materiálů, tašek, dlaždic a podobných výrobků
26075091	ROLLO České Budějovice s.r.o.	J.Hůlky 1932/11	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
26076098	J.F.C. CZ a.s.	Hlinská 579	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	25110	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
26078201	E.ON Energie, a.s.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	Akciová společnost	310	100 - 199 zaměstnanců	35140	Obchod s elektřinou
26089921	CEBS s.r.o.	U Smaltovny 115/2	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.
26097591	LEFF CZ s.r.o.	K.Šatala 164/5	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	25610	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
26099403	GALILEO Production, s.r.o.	České Vrbné 1916	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	18120	Tisk ostatní, kromě novin
26107074	CB PROFIL a.s.	Křížkova 1762	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	25500	Kování, lisování, ražení, válcování a protlačování kovů; prášková metalurgie
261148	SCB Foundry, a.s.	Okružní 1	České	Akciová společnost	330	250 - 499 zaměstnanců	2452	Výroba odlitků z oceli

61			Budějovice					
28070062	Belis EU, s.r.o.	Rudolfovská tř. 111	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.
28085400	E.ON Distribuce, a.s.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	35130	Rozvod elektřiny
28093097	JIVATEX s.r.o.	Okružní 593	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	141	Výroba oděvů, kromě kožesinových výrobků
28106423	OSCHATZ Services & Solutions s.r.o.	U Tří lvů 298/12	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení
28113209	MARCIPÁNEK s.r.o.	Pražská tř. 492/54	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
28134125	Bohemia Works s.r.o.	Riegrova 1756/51	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	251	Výroba konstrukčních kovových výrobků
28136161	Memco s.r.o.	Okružní 2615	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	27900	Výroba ostatních elektrických zařízení
28137752	FN STRICK s.r.o.	Riegrova 1745/59	České Budějovice	Společnost s r.o.	210	10 - 19 zaměstnanců	14	Výroba oděvů
41694392	Wienerberger euroform, spol. s r. o.	Plachého 388/28	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	25730	Výroba nástrojů a nářadí
45022470	B+D spol. s ruč. omezeným výrobně obch. spol.	Papírenská 41	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	33120	Opravy strojů
45022534	Duropack Bupak Obaly s.r.o.	Papírenská 41	České Budějovice	Společnost s r.o.	320	200 - 249 zaměstnanců	17210	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů
45023166	KLS ELEKTRO spol. s r.o.	Novohradská 99	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení
45317259	SILIKE keramika , spol. s r.o.	Plachého 388/28	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	23200	Výroba žáruvzdorných výrobků
45797463	GAMA GROUP a.s.	Mánesova 11/3b	České Budějovice	Akciová společnost	330	250 - 499 zaměstnanců	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
46678158	BUDĚJOVICKÝ MĚŠŤANSKÝ PIVOVAR a.s.	Lidická 458/51	České Budějovice	Akciová společnost	310	100 - 199 zaměstnanců	11050	Výroba piva
46678735	Robert Bosch, spol. s r.o.	Roberta Bosche 2678	České Budějovice	Společnost s r.o.	440	2500 - 2999 zaměstnanců	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
46679189	OK PROJEKT s.r.o.	Okružní 665	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	38110	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
46680811	"1. elektrárenská s.r.o."	Mánesova 56	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	35110	Výroba elektřiny
46682201	Head Sport s.r.o.	Dobrovodská 2107	České Budějovice	Společnost s r.o.	330	250 - 499 zaměstnanců	32300	Výroba sportovních potřeb
46682341	BONUS obchodní agentura, spol. s r.o.	Pekárenská 79	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	22190	Výroba ostatních pryžových výrobků
47217332	BBH Tsuchiya s.r.o.	Průmyslová 160/13	České Budějovice	Společnost s r.o.	310	100 - 199 zaměstnanců	18120	Tisk ostatní, kromě novin
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	Okružní 526	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	27400	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení
48033570	ACAMP, s.r.o.	Nemanická 2180/3	České Budějovice	Společnost s r.o.	120	1 - 5 zaměstnanců	31090	Výroba ostatního nábytku

48201502	FUTURE-TECH, spol. s r.o.	Antala Staška 1966	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	29200	Výroba karoserií motorových vozidel; výroba přívěsů a návěsů
48204641	INKOMO spol. s r.o.	Husova 61	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení
48244350	Dřevo UM společnost s ručením omezeným	Nám. Švabinského 4	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	16230	Výroba ostatních výrobků stavebního truhlářství a tesařství
49021117	Jihočeský vodárenský svaz	19	České Budějovice	Zájim.sdružení práv.osob	240	50 - 99 zaměstnanců	36000	Shromažďování, úprava a rozvod vody
60826835	Teplárna České Budějovice, a.s.	Novohradská 32	České Budějovice	Akciová společnost	330	250 - 499 zaměstnanců	3530	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu
60827718	Sběrné suroviny, a.s.	Pražská tř. 493	České Budějovice	Akciová společnost	240	50 - 99 zaměstnanců	38320	Úprava odpadů k dalšímu využití, kromě demontáže vraků, strojů a zařízení
60827807	Jihočeská plynárenská , a.s.	Vrbenská 2	České Budějovice	Akciová společnost	310	100 - 199 zaměstnanců	352	Výroba plynu; rozvod plyných paliv prostřednictvím sítí
60827980	STAVOKLIMA, v.o.s.	Horní 22	České Budějovice	Veřejná obch.společnost	240	50 - 99 zaměstnanců	28250	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení
60849657	ČEVAK a.s.	Severní 8/2264	České Budějovice	Akciová společnost	340	500 - 999 zaměstnanců	36000	Shromažďování, úprava a rozvod vody
60849827	KERN-LIEBERS CR spol. s r.o.	Okružní 607	České Budějovice	Společnost s r.o.	330	250 - 499 zaměstnanců	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
60875895	KeyTec České Budějovice s.r.o.	Novohradská 1764	České Budějovice	Společnost s r.o.	320	200 - 249 zaměstnanců	25620	Obrábění
62496883	REKKA s.r.o.	Novohradská 3	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	38210	Odstraňování odpadů, kromě nebezpečných
62497308	ALIMPEK spol. s r.o.	U sirkárny čp. 582	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	10610	Výroba mlýnských výrobků
62502221	TSE-nástrojárna spol. s r.o.	Mánesova 74	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	25730	Výroba nástrojů a nářadí
62526472	BIOGENA CB spol. s r.o.	U Pily 702	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	10830	Zpracování čaje a kávy
62618440	Centrum technické ortopedie s.r.o.	Riegrova 3	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
63216167	Wienerberger eurostroj, spol. s r. o.	Plachého 388/28	České Budějovice	Společnost s r.o.	240	50 - 99 zaměstnanců	33120	Opravy strojů
63250373	Rudolf Sellner ČR, spol. s r.o.	Rudolfovská tř. 111	České Budějovice	Společnost s r.o.	210	10 - 19 zaměstnanců	32990	Ostatní zpracovatelský průmysl j. n.
63250381	Postl - NÁBYTEK, společnost s r.o.	U Sirkárny 532	České Budějovice	Společnost s r.o.	220	20 - 24 zaměstnanci	31020	Výroba kuchyňského nábytku
63275635	MADETA a. s.	Rudolfovská 246/83	České Budějovice	Akciová společnost	420	1500 - 1999 zaměstnanců	10510	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů
63275899	LD OKNA a.s.	Klaricova 22	České Budějovice	Akciová společnost	310	100 - 199 zaměstnanců	22230	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
63278871	Typodesign s.r.o.	H. Kvapilové 2440/10	České Budějovice	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	18120	Tisk ostatní, kromě novin
63886464	EGEM s.r.o.	Novohradská 736/36	České Budějovice	Společnost s r.o.	330	250 - 499 zaměstnanců	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení
639119	ENERGETIKA SERVIS s.r.o.	Křižíkova 1690	České	Společnost s r.o.	230	25 - 49 zaměstnanců	25110	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů

49			Budějovice					
650064 96	Gabriella Salvete a.s.	Krajinská 16/251	České Budějovice	Akciová společnost	230	25 - 49 zaměstnanců	20420	Výroba parfémů a toaletních přípravků

Zdroj: Český statistický úřad České Budějovice

Příloha 4 – tabulka existujících klastrů ČR

Pořadí	Název	Zaměření	Rok založení	Město	Kraj	Kontakt
1	ABC WOOD, o.s.	dřevařství	2007	Zlín	Zlínský	www.abcwood.cz
2	ATOMEX GROUP, z.s.p.o.	jaderná energetika	2009	Benešov	Středočeský	www.atomex.cz
3	Bezpečnostně technologický klastr, o. s.	bezp. technologie	2010	Ostrava	Moravskoslezský	www.btklastr.cz
4	CEITEC Cluster- bioinformatics z.s.p.o.	bioinformatika	2006	Brno	Jihomoravský	www.ceitec-cluster.cz
5	CEVTECH, z.s.p.o.	vodohospodářství	2006	Soběslav	Jihočeský	www.cevtech.cz
6	CGC-Czech Glass Cluster, družstvo	sklenářství	2006	Liberec	Liberecký	www.europrofiglass.eu
7	CGMC, družstvo	obecné strojírenství	2009	Planá nad Lužnicí	Jihočeský	www.maestroj.cz
8	CLUTEX - klastr technické textilie, o.s.	textilní průmysl	2006	Liberec	Liberecký	www.clutex.cz
9	CREA Hydro&Energy, o.s.	vodní díla, energetika	2008	Brno	Jihomoravský	www.creacz.com
10	Czech Cloud Cluster	informační technologie	2012	Písek	Jihočeský	www.czechcloudcluster.cz
11	CZECH IT CLUSTER, družstvo	informační technologie	2010	Jihlava	Vysočina	www.czech-itc.cz
12	CZECH STONE CLUSTER, družstvo	zpracování nerudných surovin	2007	Lázně Bělohrad	Hrálovehradecký	www.czechstonecluster.eu
13	CzechBio - asociace biotechnologických společností ČR, z.s.p.o.	biotechnologie	2009	Jesenice u Prahy	Středočeský	www.czechbio.org
14	Česká peleta, z.s.p.o.	dřevařství	2010	Dobřichovice	Středočeský	www.ceska-peleta.cz
15	ČESKO - SLOVENSKÝ PRŮMYSLOVÝ KLASTR	ostatní vzdělávání	2011	Slavičín	Zlínský	www.csklastr.eu
16	Český IT klastr, z.s.p.o.	informační technologie	2009	České Budějovice	Jihočeský	www.ceskyitklastr.cz

17	Český nanotechnologický klastr, družstvo	nanotechnologie	2006	Olomouc	Olomoucký	www.nanoklastr.cz
18	Český pivovarský klastr, z.s.p.o.	pivovarnictví	2008	Pelhřimov	Jihočeský	www.pivovarskyklastr.cz
19	Český řemeslný klastr, o. s.	bižuterie	2012	Jablonec nad Nisou	Liberecký	slamova@gbbybeads.cz
20	Český telekomunikační klastr o.s.	mobilní sítě	2010	Ostrava	Moravskoslezský	www.projekt-mvno.cz
21	Český vědomostní klastr, o.s.	kulturní dědictví	2011	Praha	Praha	www.ceskyvedomostniklastr.cz
22	Družstvo ENVICRACK	alternativní zdroj energie	2006	Ostrava	Moravskoslezský	www.envicrack.cz
23	EKOGEN	ekologické stavebnictví	2006	Strakonice	Jihočeský	www.ekogen.cz
24	ENERGOKLASTR	energetika	2008	Brno	Jihomoravský	www.energoklastr.cz
25	Energy Cluster, o.s.	energetika a zaměstnávání	2011	Přerov	Olomoucký	
26	ERGO-MED-KLASTR o.s.	ergonomie, protetika, med. technologie	2011	Rakovník	Středočeský	www.ergomed.cz
27	Hradecký IT klastr	informační technologie	2008	Hradec Králové	Hrálovehradecký	www.hitklastr.cz
28	IQ Klastr, z.s.p.o.	informační technologie	2010	Brno	Jihomoravský	www.iqklastr.cz
29	IT Cluster, o.s.	informační technologie	2006	Ostrava	Moravskoslezský	www.itcluster.cz
30	Jihočeský dřevařský klastr. z.s.p.o.	dřevařství	2007	České Budějovice	Jihočeský	www.jcdk.cz
31	Jihomoravský stavební klastr, občanské sdružení	stavebnictví	2012	Brno	Jihomoravský	bohm@inuv.cz
32	KLACR	cestovní ruch	2008	Ostrava	Moravskoslezský	www.klacr.cz
33	Klastr aplikovaných biotechnologií a nanotechnologií, z.s.p.o.	VaV biotechnologie	2012	České Budějovice	Jihočeský	kratochvilova@vltavotynsko.cz
34	KLASTR AQUARIUS o.p.s.	vodohospodářství	2005	Praha	Středočeský	www.klastraquarius.cz
35	KLASTR Bioplyn, z.s.p.o.	obnovitelná energie	2010	Červený Újezd	Středočeský	http://klastrbioplyn.cz/

36	Klastr BIOTECHNOLOGIÍ o.s.	VaV v přírodních vědách	2009	Bílina	Ústecký	www.ekodendra.cz
37	Klastr českých nábytkářů, družstvo	nábytkářství	2006	Brno	Jihomoravský	www.furniturecluster.cz
38	Klastr ENWIWA	odpadní hospodářství	2008	Karlovy Vary	Karlovarský	www.enwiwa.eu/cz
39	Klastr HYDROGEN-CZ, o.s	vodíkové technologie	2006	Ostrava	Moravskoslezský	bohumil.horak@vsb.cz
40	Klastr inovativních technologií o.s.	technologie	2011	Třebíč	Vysočina	navrkalova@hktrebic.cz
41	KLASTR KOMPOZITNÍCH MATERIÁLŮ, družstvo	kompozitní materiály	2009	Brno	Jihomoravský	http://klastr.com/
42	Klastr MECHATRONIKA o.s.	mechatronika	2011	Plzeň	Plzeňský	www.klastrmechatronika.cz
43	Klastr NetPro Group, z.s.p.o.	vývoj systémů pro inteligentní řízení	2009	Karlovy Vary	Karlovarský	michal.kovacs@netpro.cz, michal.g.kovacs@gmail.com
44	Klastr NUTRIPOL	potravinářství	2009	Hradec Králové	Hrálovehradecký	www.nutripol.eu
45	Klastr obnovitelných energetických zdrojů v MSK	výroba elektřiny	2005	Třanovice	Moravskoslezský	
46	Klastr obnovitelných zdrojů energie, z.s.p.o.	výroba elektřiny	2012	Unhošť	Středočeský	farma410@iol.cz, netik@vltavotynsko.cz
47	Klastr povrchové úpravy a.s.	povrchová úprava	2009	Pardubice	Pardubický	marek.schiller@synpo.cz
48	Klastr pro rozvoj vodního hospodářství, o.s.	zásobování vodou a odpadní vody	2012	České Budějovice	Jihočeský	
49	Klastr průmyslové inovace v dopravě, z.s.p.o.	doprava	2012	Brno	Jihomoravský	www.inovacevdoprave.cz
50	Klastr průmyslu a výzkumu pro aktivní život	výzkum a vývoj v oblasti spol. a humanitních věd	2012	Olomouc	Olomoucký	metod-konzult@seznam.cz
51	Klastr přesného strojírenství Vysočina	strojírenství	2007	Moravské Budějovice	Vysočina	www.kpsv.cz
52	Klastr SPIN-ENERGETIKA CZ o.s.	speciální elektrická zařízení	2008	Moravská Třebová	Pardubický	zkoutajan@seznam.cz
53	Klastr technické plasty, družstvo	plastikářství	2006	Jaroměř	Hrálovehradecký	www.plasticor.cz
54	Klastr výrobců obalů, družstvo	obalová technika	2005	Jaroměř	Hrálovehradecký	www.klastromnipack.cz

55	Klaster výrobců potravinářských technologií, družstvo	výroba potravinářských strojů	2009	Ždírec nad Doubravou	Vysočina	aucoun@aucon.cz
56	Klaster Zelený Horizont, o.s.	úprava odpadů k dalšímu využití	2011	Ostrava	Moravskoslezský	www.zelenyhorizont.cz
57	Klaster zpracovatelů odpadů, družstvo	úprava odpadů k dalšímu využití	2012	Chrastava	Liberecký	lukas@bsolution.eu
58	Knowledge Management Cluster, o.s.	podnikání	2006	Ostrava	Moravskoslezský	www.kmcluster.cz
59	Královéhradecký lesnicko-dřevařský klaster, o.s.	dřevařství	2007	Trutnov	Hrálovehradecký	www.kldk.cz
60	MedChemBio	biomedicína	2009	Olomouc	Olomoucký	www.medchembio.cz
61	Moravskoslezský automobilový klaster, o.s.	automobilový průmysl	2006	Ostrava	Moravskoslezský	www.autoklaster.cz
62	Moravskoslezský dřevařský klaster, občanské sdružení	dřevozprac. průmysl	2005	Ostrava	Moravskoslezský	www.msdk.cz
63	Moravskoslezský energetický klaster, občanské sdružení	energetika	2008	Ostrava	Moravskoslezský	www.msek.cz
64	Moravský lesnický klaster, o. s.	lesnictví a těžba dřeva	2010	Ostrava	Moravskoslezský	www.lesnickyklaster.cz
65	Moravský letecký klaster, o.s.	letecký průmysl	2010	Kunovice	Zlínský	www.aero-cluster.cz
66	Nanomedic, a.s.	medicína-farmakologie	2006	Dolní Dobruč	Pardubický	www.nanomedic.cz
67	NANOPROGRES, z.s.p.o.	nanotechnologie	2010	Praha	Praha	www.nanoprogres.cz
68	Národní strojírenský klaster, o.s.	strojírenství	2003	Ostrava	Moravskoslezský	www.nskova.cz
69	Network Security Monitoring Cluster, družstvo	informační technologie	2010	Brno	Jihomoravský	www.nsmcluster.com
70	NO DIG Klaster	bezvýkopové technologie	2012	Olomouc	Olomoucký	d.benesova@volny.cz
71	NutriKlaster o. s.	farmaceutické a potravinářské přípravky a potraviny	2011	Brno	Jihomoravský	www.nutriklaster.cz
72	Olomoucký klaster inovací, družstvo	informační technologie	2006	Olomouc	Olomoucký	www.iteko.cz; www.o-k-i.cz
73	Plastikářský klaster	plastikářství	2006	Zlín	Zlínský	www.plastr.cz

74	Průmyslový klastr	zpracovatelský průmysl	2009	Slavičín	Zlínský	www.rckas.cz
75	Regionální potravinářský klastr - Chutná hezky. Jihočesky	potravinářství	2009	České Budějovice	Jihočeský	http://rpklastr.mojedomena.cz
76	Sdružení NIPAS, o.s.	nízkoenergetické a pasivní stavebnictví	2006	České Budějovice	Jihočeský	www.nipas.cz
77	Slévárenský klastr, o.s.	slévárenství	2008	Brno	Jihomoravský	
78	Technologicko - strojírenský klastr, o.s.	strojírenské technologie	2012	Varnsdorf	Ústecký	machackova@circle-jobs.cz
79	Water Treatment Alliance, z.s.p.o.	vodohospodářství	2006	Brno	Jihomoravský	www.wateralliance.cz

Zdroj: CZECHINVEST 2013

Příloha 5 – Výhody a nevýhody metod analýz klastrů

Metoda	Výhody	Problémy
Expertní posouzení	Efektivní z hlediska nákladů a času, získání detailních informací o obsahu	Nedá se zobecnit. Je obtížné zajistit systematický sběr dat
Indexy specializace (kvocient lokalizace)	Snadné a levné, mohou doplňovat jiné metody	Zaměřují se na odvětví a ne na klastry, nepodchytí vazby
Tabulky vstupu a výstupu pro obchodní vztahy	Často jediný zdroj dat o vzájemných vazbách odvětví. Komplexní a detailní, ale v různých zemích různě	Bývají neaktuální z důvodu rychlého rozvoje meziodvětvových vztahů v tržní ekonomice. Nezachycují podporující instituce
Tabulky vstupu a výstupu pro inovace	Základní ukazatelé inovací	Jsou dostupné v málo zemích
Analýza sítí a teorie grafů	Vizualizační pomůcka pro interpretaci analýz	Omezené možnosti, není vždy k dispozici počítačová podpora
Statistické a ekonomické přehledy	Zajištění dat podle požadavků, aktuální	Nákladné a proto často obtížně realizovatelné

Zdroj: Bergman, Feser 1999, převzato SKOKAN 2004 s. 119

Příloha 6 - dotazník pro průmyslový podnik¹

Dotazník pro průmyslový podnik

Údaje z dotazníku poslouží jako podklad při zpracování **bakalářské práce studenta Jana Bolka „Identifikace klastrů v průmyslu města Českých Budějovic“, pod vedením doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD., Katedra geografie, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.** Údaje, především o počtu zaměstnanců firmy na území města, jsou nevyhnutelným podkladem pro zpracování základních ukazatelů o charakteru průmyslu města, nebude s nimi nakládáno jednotlivě.

Jestliže struktura vaší firmy zahrnuje více divizí, prosíme Vaše odpovědi zaměřit pouze na podnik/provoz v rámci administrativního území Českých Budějovic. Otázky, které považujete za příliš citlivé, poprosíme vyplnit alespoň co nejpřibližněji.

V případě jakékoliv potřeby kontaktuje: Jan Bolek, doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

kontakt: email – bolek.jan@email.cz; dpopjakova@pf.jcu.cz; telefon – ...

Základní informace:

1. Název podniku: _____ popřípadě rok založení: _____
2. Počet zaměstnanců (2011): , z toho přímo v městě Č. Budějovice (2011):
3. Odvětvové zařazení firmy do sektoru (zaměření produkce): _____
4. Vaše firma je: samostatný podnik - centrální podnik s dalšími filiálkami
5. filiálka podniku - regionální (divizní) jednotka podniku

Pokud platí druhá možnost, kde má filiálky:

Jestliže platí třetí možnost, název a sídlo mateřské firmy:

Inovační aktivita:

6. Produkoval Váš podnik za posledních 5 let nějaké inovované zboží nebo služby?
 ano
 ne
7. Pokud ano, měla tato inovace širší pozitivní vliv na trh v daném odvětví?
 ano
 nejsem schopen/a posoudit
 ne
8. Zabývá se podnik v současné době inovací?
 ano, ve výzkumu pracuje _____ (počet) zaměstnanců
 ne
9. Je vaše firma zapojená do nějakého klastru, nebo klastrových aktivit?
 ano – název, typ spolupráce, typ klastru
 ne
 ne, ale měli bychom zájem

Kooperační aktivita:

10. Spolupracuje Vaše firma s:

- místní, státní správou: ano ne ne, ale měli bychom zájem
 univerzitou, výzkumným ústavem: ano ne ne, ale měli bychom zájem

- hospodářskou komorou: ano ne ne, ale měli bychom zájem
 jiné – rozvojová agentura, CzechInvest, atd., pokud to jde, uveďte adresy:

11. Jaké má Vaše firma konkrétní vazby na jiné firmy v regionální oblasti:

- výrobní (částečné opracování, výroba součástky aj.): ano ne konkrétně:
 společného prodeje: ano ne konkrétně:
 společného zásobování: ano ne konkrétně:
 výměny technických informací: ano ne konkrétně:
 výměny informací o trhu: ano ne konkrétně:
 kapitálové podpory: ano ne konkrétně:

Perspektiva:

12. Očekáváte, že se objem výroby v nejbližších rocích: zvýší sníží nezmění jiné,
konkrétně:

ⁱ Součástí zasílaného dotazníku, byl také příložený text, který oslovoval konkrétní, jednotlivé podniky a poukazoval na záměr, cíl a zaměření tohoto dotazníku